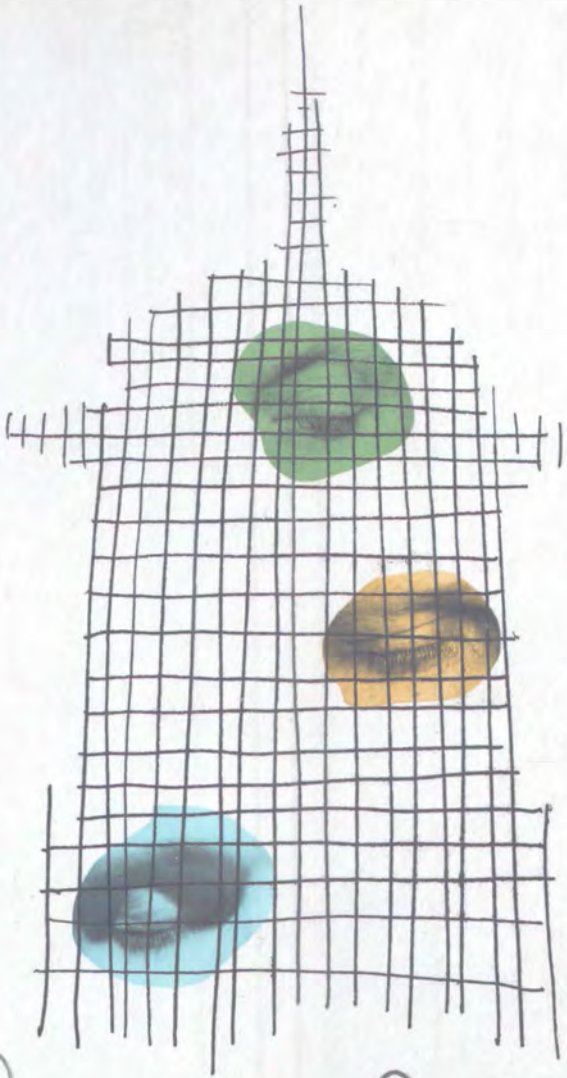
JAGUAR

Rüyalar Sarayı

İsmail Kadare

İSMAİL KADARE

1936'da, o zamanlar bir krallık olan Arnavutluk'un (aynı zamanda komünist lider Enver Hoca'nın da doğum yeri olan) Gjirokastër şehrinde doğdu. Babası Halit Kadare postane memuru, annesi Hatice Dobi tarafındaki büyük büyükbabası Hoca Dobi ise Bektaşi ozanıydı. Kadare'nin doğumundan üç yıl sonra faşist lider Mussolini Arnavutluk'u işgal etti ve kral Ahmet Zogu'yu sürgüne gönderdi. Mihver Devletleri, II. Dünya Savaşı'nda bozguna uğradıktan sonra Arnavutluk komünist rejimle yönetilmeye başladı.

Kadare ilk ve ortaokulu doğduğu şehirde tamamladı. 12 yaşında yazmaya başladığı kısa öyküleri *Pioneri* isimli komünist gençlik gazetesinde yayımlandı. İlk şiir kitabı *Frymëzime djaloshare* [Çocuksu İlhamlar] 1954'te, ikincisi *Ëndërrimet* [Düşler] ise 1957'de yayımlandı. Tiran Üniversitesi'nin Tarih ve Filoloji Fakültesi'nde edebiyat okudu. Kazandığı bir şiir yarışması sayesinde 1958-60 yıllarında Moskova'daki Maksim Gorki Edebiyat Enstitüsü'nde öğrenim gördü. SSCB'de bulunduğu süre boyunca Sosyalist Gerçekçilik'le yıldızı barışmadı. SSCB ile Arnavutluk arasındaki siyasi, ekonomik ve diplomatik ilişkiler kopmadan önce ülkesine geri döndü. 1960'tan Fransa'ya yerleştiği 1990 yılına kadar Tiran'da sürdürdüğü yaşamı boyunca gazetecilik yaptı, süresiz olarak Fransızca ve Arnavutça yayımlanan *Les Lettres Albanaises* isimli derginin genel yayın yönetmenliğini üstlendi ve *Drita* isimli edebiyat dergisinde yazılar yazdı. İlk romanı *Gjenerali i ushtrisë së vdekur* [Ölü Ordu'nun Generali], 1963'te, 26 yaşındayken yayımlandı. Bu roman 1970'te Fransızcada yayımlanınca Kadare dünya çapında üne kavuştu. 1981'de alegorik ve yergici romanı *Pallati i ëndrrave* [Rüyalar Sarayı] yayımlandıktan sonra rejimle başı iyice derde girmeye başladı, bu yüzden 1990'da Fransa'ya siyasi sığınmacı olarak yerleşti. Yarı otobiyografik özellikler taşıyan son romanı *Kukulla* 2015'te yayımlandı. Hâlen Fransa'da yaşayan Kadare roman, senaryo, deneme, şiir ve öykü kitaplarından oluşan 80'den fazla eser kaleme almış ve 40'tan fazla dile çevrilmiştir.

FINESA XHIBO

1997'de Kosova'da doğdu. Lise öğrenimini Kosova'nın Prizren şehrinde tamamladı. Sonrasında ise üniversite eğitimi için İstanbul'a yerleşti ve 2021 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi Kimya Bölümü'nden mezun oldu. Arnavutça özel dersler vermekte ve çeşitli kuruluşlarda Arnavutça tercüman olarak çalışmaktadır.

Rüyalar Sarayı / İsmail Kadare

Kitabın Özgün Adı
Pallati i ëndrrave
© İsmail Kadare, 1981
© Jaguar Kitap, 2022

1. Baskı: Ocak 2022
ISBN: 978-625-7027-24-3

Arnavutça Aslından Çeviren
© Finesa Xhibo

Editör
Berk Çetin

Sayfa Tasarım
Hakan Güngör

Baskı-Cilt
Ana Basın Yayın San. Tic. A. Ş.
Sertifika No: 52729

Bu kitabın yayın hakları Jaguar Kitap'a aittir. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

JAGUAR KİTAP
Cemal Nadir Sk. No: 16/77 Cağaloğlu / İstanbul
Tel: 0 212 522 94 22
www.jaguarkitap.com
iletisim@jaguarkitap.com
Sertifika No: 27215

/jaguaryayinlari /jaguarkitap /jaguarkitap

RÜYALAR SARAYI

İSMAİL KADARE

Arnavutça Aslından Çeviren
Finesa Xhibo

I

Sabah

Nemli, karla karışık yağmurlu bir sabahtı. Büyük kapıları ve hâlen kapalı pencere kanatlarıyla caddeye tepeden bakan devasa binalar günü daha da kasvetli yapıyordu.

Mark-Alem, paltosunun boğazını sıkan son düğmesini iliklediği, etraflarında incelmiş yağmur damlalarıyla kar tanecikleri uçuşan ferforje sokak lambalarına daldı ve içinde yine bir ürperti hissetti.

Cadde, günün bu saatinde her zaman olduğu gibi, mesaiye yetişmek için telaşla yürüyen bakanlık memurlarıyla doluydu. Fayton tutmamakla hata mı ettim acaba diye iki-üç kere aklından geçirdi. Tabir Sarayı'na uzanan cadde düşündüğünden uzundu ve dahası, ince bir yarı erimiş kar tabakasıyla kaplı kaldırım kaygandı. Merkez Bankası'nın önünden geçiyordu. Biraz ötede, dört katlı bir binanın önünde kırağı ile kaplı bir yığın fayton vardı. Kim bilir hangi bakanlık binasıydı. Önündeki adamın kaldırımda yürürken ayağı kaydı. Mark-Alem adamın düşmemek için son anda sarf ettiği çabayı, hemen kalkmasını, homurdanarak çamurlanan pelerinine ve düştüğü yere bakışını, sersem sepelek yürüyüşünü pürdikkat izledi.

"Dikkat et," dedi kendi kendine, bunu kendine mi yoksa yabancıya mı söylediğini o da bilmiyordu.

Aslında endişelenmesi için bir sebep yoktu. Daireye teşrif etmesi için kesin bir saat verilmemişti, dolayısıyla sabahleyin orada olması gerektiğinden de emin değildi. Tabir Sarayı'nın çalışma saatleri hakkında hiçbir fikri olmadığını aniden fark etti.

Sabah uyandığında yüzünde beliren alaycı gülümsemenin hâlâ devam ettiğini hissetti. Uyku ve rüyalarla ilgilenen ünlü daireye, Tabir Sarayı'na varmak için apar topar uyanmıştı ve bu da onun yerinde olacak herhangi birinde, şaşkınlıkla birlikte o alaycı gülümsemeye sebep olması için yeterliydi. Sıradan faniler gibi uyuduğu son gece, dün geceydi. Bundan sonra hiçbir şey aynı olmayacaktı. İçinde bulunduğu his garipti, yüzündeki tebessüm ise onu iyice germişti.

Soldan, sislerin arasında kendi halinde çalan, bronzdan bir saat sesi duydu. Mark-Alem adımlarını hızlandırdı. Paltosunun kürklü yakasını çoktan kaldırmış olmasına rağmen alışkın olduğu kaldırma hareketini tekrarladı. Aslında soğuğu boynunda değil kaburgalarında hissediyordu. Tavsiye mektubunun yanında olduğundan emin olmak için eliyle paltosunun cebini yokladı.

Caddedeki yayaların azaldığını fark etti. Tedirgin bir şekilde "Memurlar dairelerine varmıştır bile," diye düşündü. Ancak hemen sakinleşti, sonuçta onlarla münasebeti olmayacaktı; henüz bir memur değildi.

Uzaktan, Tabir Sarayı'nın ek binasını gördüğünü zannetti. Biraz yakınlaşınca da yanılmadığını anladı. Hakikaten oydu; eskiden mavi renkli, şimdi ise soluk kubbeleriyle Tabir Sarayı'ydı.

Mark-Alem, ilginç bir şekilde ince ve iki minareli bir caminin bulunduğu, yarı metruk bir meydanda dolandı. Büyük binanın iki kanadı da çiseleyen yağmurun ardında

kayboluyor, ana bölümü ise bir tehlikeyle karşılaşmış gibi, geriye çekilmiş duruyordu. Mark-Alem içinde hızlıca yükselen endişeyi hissetti. Birbirlerinin aynısı uzun bir dizi kapı bulunuyordu; ancak Mark-Alem yaklaşınca onların giriş kapısı olmadığını, uzun zamandır kapalı kanatları yağmurdan ıslanmış kapılar olduğunu anladı.

Terk edilmiş bu izbe kapı dizisini göz ucuyla takip ederek yürümeye devam etti. Soğuktan burnu ve elleri kızarmış bir adam belirdi.

"Giriş nerede?" diye sordu Mark-Alem.

Adam eliyle sağ tarafı işaret etti. Pelerinin kolu o kadar genişti ki, işaret etmek için kolunu kaldırdığında hareket etmedi. Mark-Alem, bu kocaman pelerin kolunun içindeki elin işaret ettiği yöne doğru yürürken "Tanrım, hâlen bu kıyafetler!" diye düşündü. Bir müddet sonra arkasında ayak sesleri işitti. Yine pelerinli adamdı.

"Buradan," dedi, "memurların girişi bu taraftan."

Adamın onun memur olduğunu düşünmesi Mark-Alem'in hoşuna gitti. Sonunda girişin önüne varmıştı. Kapıların kanatları göründükleri kadar ağır değildi. Birbirinin tamamen aynısı, bronz kollu dört kapı vardı. Kapılardan birini itti ve şaşırtıcı bir şekilde açıldı. Buz gibi koridora girdi, tavan o kadar yüksekti ki kendini bir çukurda hissetti. Her tarafı kapılarla çevriliydi. Biri açılana kadar bütün kapıları sırayla itti Mark-Alem. Daha az soğuk, başka bir koridorda buldu kendini. Bir camın arkasında birkaç kişi gördü. Dip dibe sohbet ediyorlardı ve görünüşe göre güvenlik görevlisi veya kapıcı olmalıydılar; giysileri binanın kubbesine benzer, soluk mavi renkteydi. Hatta Mark-Alem, giysilerindeki lekeleri duvarlarda gördüklerine benzetti. Bunları çok inceleyemeden, mavi üniformalı adamlar konuşmaya ara verip

sorgulayıcı bir şekilde ona doğru baktı. Mark-Alem ilk başta selam vermek için ağzını aralasa da, konuşmaları bölündüğü için memnuniyetsizleşen bakışları fark edince, günaydın demek yerine, görüşmek istediği memurun ismini söyledi.

"Ah, işe alım için mi?" dedi aralarından biri. "Birinci kat, sağda, kapı numarası on bir."

Mark-Alem, hayatında ilk kez önemli bir devlet dairesine girecek herkes gibi, işe alınıp alınmama kaygısıyla, daireye devam etmeden önce oradakilerle biraz laflamak istedi. Ancak kahrolası, yarım kalan muhabbetlerine dönmek için o kadar sabırsızlardı ki, adamların dışlayıcı bakışlarını hissedip söylenen yöne doğru yürüdü.

"Oradan değil, sağdan!" diye bir ses duydu arkasında. Arkasına dönmeden o yöne doğru yürüdü. Sadece tüm vücudunda hissettiği gerginlik ve ürperti sinirlenmesini engelliyordu.

Koridor uzun ve karanlıktı. Buraya onlarca yüksek, numarasız kapı açılıyordu. On bir kapı saydı ve on birincinin önünde durdu. Kapıyı çalmadan önce, aradığı kişinin odasının olduğundan bir kez daha emin olmak istedi. Ancak etrafta soracak kimse yoktu. Mark-Alem derin bir nefes aldı, elini kaldırdı ve hafifçe kapıya vurdu. İçeriden hiçbir ses gelmedi. Sağa sola baktı, bir kez daha kapıyı çaldı, bu sefer daha sert bir şekilde. İçeriden yine cevap gelmedi. Üçüncü denemesinden sonra, kapıyı hafifçe iteledi ve şaşırtıcı bir şekilde kapı kolayca açıldı. Korku içinde, gıcırdayarak açılmaya devam eden kapıyı kulpundan tutup kapatmaya yeltendiği anda odanın boş olduğunu gördü. Odada kimse yokken girip girmemek konusunda tereddüt etti. Bu duruma uygun herhangi bir kural ya da teamül hatırlayamadı. Nihayet kapı gıcırtısı durdu.

Gözleri fal taşı gibi açık, duvara yaslanmış sıralara baktı. Bir süre kapı eşiğinde durdu, sonra eli tavsiye mektubuna gitti. Mektuptan cesaret alarak içeri girdi. Lanet okudu. Sultaniye Caddesi'ndeki büyük evini, nüfuzlu ailesinin akşam yemeğinden sonra büyük misafir odasında toplanması gözünün önüne geldi. İki saat önce, annesi ve hizmetçi kendisini kahvaltı için beklerken, kırmızı halılı merdivenlerden inişini hatırladı. Bugün yemek odasına girmeden önce, gerginliğini alma konusunda her daim yardımcı olan, gök renkli halılı büyük kütüphaneye girmişti. Ancak bu sabah o da yeterli olmamıştı. Böyle durumlarda yaptığı gibi, üstünde yaldızlı "Q" harfi olan *Babadan Oğula Qyprilliler** kitabını aramak için raflara doğru ilerlemişti. Onun altında süslü püslü, yüzüklerle dolu, kalemi düzgünce tutmayı engelleyen bir elle yazılmış gibi, gösterişli karakterlerle *Chronique*** yazılıydı.

Mark-Alem evin gözünün önünden gitmemesi için derin bir nefes aldı, ancak tedirginlik daha baskın olduğu için evin görüntüsü hızlıca soldu. Nereden geldiği belli olmayan sesler işitti. Etrafa bakındı ve odanın içinde bir kapının daha olduğunu fark etti. Sesler onun arkasından geliyor gibiydi. Duraksadı ve dikkatlice dinledi ama seslerden yine bir şey anlamadı. Tüm dikkatini, arkasındaki odanın daha sıcak olduğunu düşündüğü o kapıya verdi.

Ellerini dizlerinin üzerine koydu ve uzun süre hareket etmedi. Nasıl olduysa, çok az kişinin girebildiği binanın içindeydi. Söylentilere göre bakanlar bile buraya özel izinle girebiliyorlardı.

Evin kütüphanesinde, parmak uçlarıyla rüzgâr estiriyormuşçasına hızlıca gezindiği sayfalar aklına geldi.

---

* *Qyprilli* ("Çüprili" diye okunur), Köprülü demektir. –ç.n.

Fr. Vakayiname. –ç.n.

Satırların yoğun içeriğinden ziyade yazan kişiye göre değişen farklı el yazıları hafızasına kazınmıştı. Bu ellerin çoğu, hayatlarının alacakaranlığında veya bir felaketin eşiğinde olan, yani içini dökme arzusuyla yanıp tutuşan insanlara ait olmalıydı.

İki-üç kez sesin geldiği kapıya doğru baktı, ancak saatlerce, günlerce beklese de o kapıyı çalmayacakmış gibi geldi. Burada bekleyip bu odaya gelmesini, uzun bankta oturmasını sağlayan kaderine şükrederek bekleyecekti. Bu şekilde, bu kadar basit olacağını düşünmemişti. Aslında çok kolay olduğu da söylenemezdi. Durdu ve kendini kınadı hemen: karla karışık yağmur altındaki yürüyüş, kapalı kapılar, göz taşı rengindeki üniformalı bekçiler, bu boş bekleme odası... Bütün bunlar çok mu zordu?

Kendisi de sebebini bilmeden iç çekti.

O anda kapı açıldı, Mark-Alem ayağa kalktı. Biri başını uzattı, onu gördükten sonra kapıyı hafifçe açık bırakıp yeniden ortadan kayboldu. Mark-Alem içeriden onun sesini duydu.

Ayakta ne kadar beklediğini tahmin edemiyordu. Kapı yarı açık kalmıştı ancak içeriden gelen sesler durmuştu, bu sefer tuhaf gıcırtı sesleri geliyordu. Sonunda kısa boylu biri çıktı. Memurun elinde bir tomar kâğıt vardı, neyse ki dikkatlerini çekmişim diye düşündü Mark-Alem. Ancak memur, Mark-Alem'e sorgulayıcı bir bakış attı. Mark-Alem, adamın o sıcak odadan çıkmasına neden olduğu için özür dilemek istedi, ancak memurun keskin bakışı yüzünden ağzından tek kelime çıkmadı. Eliyle yavaşça tavsiye mektubunu cebinden çıkardı ve ona uzattı. Memur da mektubu almak için elini uzattı, mektubu aldı ve aniden elinin yanmasından korkar

gibi geri çekti. Kafasını eğdi, kısaca okudu ve sonra geri çekildi. Mark-Alem memurun gözlerinde alaycı bir bakış yakaladı.

"Beni takip et," dedi memur ve koridora açılan kapıya doğru yöneldi.

Odadan ilk o çıktı, Mark-Alem de arkasından gitti. İlk başta, yürüdükleri bu koridoru hafızasında tutmak için kendisini zorladı ancak çok geçmeden pes etti; bu anlamsız olmanın ötesinde imkânsızdı da.

Koridor en başta göründüğünden daha uzundu. Yan taraflardaki koridorlardan aydınlık geliyordu ve sonunda o koridorlardan birine girdiler. Memur bir kapıyı tıklatıp içeri girdi, kapıyı ardında açık bıraktı. Mark-Alem bir an duraksadı ama memur kendisini takip etmesini söyledi.

Mark-Alem daha odanın sıcaklığını hissetmeden ateşin kokusunu aldı. Bakır bir maltız odanın tam ortasına yerleştirilmişti. Ahşap bir masanın arkasında uzun yüzlü, somurtkan bir adam vardı. Mark-Alem, adamın onlar daha odaya gelmeden, gözlerini kapıya dikerek onları beklediği hissine kapıldı.

Mark-Alem'in artık aralarındaki buzları erittiğini düşündüğü kısa adam diğerine yaklaştı ve kulağına bir şeyler fısıldadı. Uzun yüzlü adam her an biri kapıyı çalacakmış gibi, gözlerini kapıdan ayırmıyordu. Memurun fısıldamalarını dinledikten sonra, yüzündeki ifadeyi değiştirmeden kendi kendine bir şeyler söylendi. Mark-Alem bir şey değişmeyeceğini, tavsiye mektubunun ve diğer müdahalelerin, tüm dikkatlerini kapıya verdikleri için onların gözünde bir önemi olmadığını düşündü.

Tam o anda ona bir şeyler dediler. Paltosunun cebini yoklayıp tavsiye mektubunu çıkardı, ancak bu hareketin durumu daha da utanç verici kıldığını düşünerek kâğıdı

gizlemek istedi. Ancak kısa adam elini ona doğru uzattı. Mark-Alem bundan cesaretlenerek kâğıdı uzattı ama hevesi kursağında kaldı; zira memur bir önceki sefer olduğu gibi kâğıdı tutmadı. Eliyle, havada bir yol çizerek mektubun iletilmesi gereken yönü gösterdi. Nihayet Mark-Alem, şaşkınlıkla, mektubu ona kılavuz eden memurdan daha üst düzey diğer memura vermesi gerektiğini anladı.

Şaşırtıcı bir şekilde, kıdemli memur mektubu aldı ve gözlerini kapıdan ayırıp (Mark-Alem gözlerini kapıdan ayıracağına dair umudunu kaybetmişti) okumaya başladı. O okurken Mark-Alem, yüz ifadesinden bir şeyler anlamak umuduyla adamı dikkatlice izledi. Ama o an ürkütücü, hatta korkutucu bir şey olmaya başladı, tıpkı depremlerden önce meydana gelen küçük sarsıntılar gibi. Aslında hissettiği, yer kabuğunun çökmesini andırıyordu. İşin aslı Mark-Alem'i korkutan, asık suratlı memurun mektubu okurken yavaşça yerinden kalkmaya başlamasıydı. Kaderini belirleyecek olan bu korkunç memurun bitmeyen kalkışını izlerken, adamın kafasının tavana ulaşacağını, tavanı delip alçı yağmuru devam ederken, katları delerek çatıya ulaşacağını düşündü. Mark-Alem kendisini "Yeter, ben bu işe girmek istemiyorum!" diye bağırmaya hazırlamışken, nihayet memur bu çığlığı duymuş gibi kalkışını sonlandırdı.

Adam şaşırtıcı bir şekilde ortalama uzunluktaydı. Mark-Alem derin bir nefes aldı ancak rahatlamak için henüz erkendi. Üst düzey memur, ayağa kalkmasına denk düzgünlükte, bulunduğu yerden uzaklaşmaya başladı. Masadan odanın ortasına doğru yürüyordu. Mark-Alem'e eşlik eden memur bunu biliyor olmalıydı ki adamın geçmesi için hafifçe geri çekildi. Bu sefer Mark-Alem

gerçek anlamda rahatladı. Çünkü bu, uzun süre oturmaktan zayıf düşmüş, basur veya guttan muzdarip bir vücudun basit bir yerinden kalkma eylemiydi, oysa o bu eylemi kendisiyle özdeşleştirmişti. Son zamanlarda gerçekten çok gergindi.

O sabah, Mark-Alem'in gözleri ilk defa her zamankinden farklı bir cesaretle başkasının gözlerine baktı. Mektup hâlâ memurun elindeydi. Mark-Alem kendisine "Seni biliyorum, işe alınacaksın," demesini ya da en azından, gelecek haftalar ya da aylar için umutlandıran bir vaatte bulunmasını bekliyordu. Kuzenleri bu buluşmayı ayarlamak için iki aydan fazla uğraşmıştı. Karşısında gereksizce paniğe kapıldığı memur belki de ailesiyle iyi ilişkiler kurmak için Mark-Alem'le arasını iyi tutmaya onun verdiğinden daha fazla önem veriyordu. *Chronique*'in bir kısmı kulaklarında çınladı: "Soyumuzun birincisi ve kurucusu Met Qyprilli, Orta Arnavutluk'ta bulunan Berat yakınlarındaki Roşnik'te, 1575 yılında doğdu. Sultanın kendi kararlarına karışmama şartıyla sadrazamlık görevini kabul etti. Büyük oğlu Fazıl Mehmet Paşa tıpkı babası gibi sadrazam oldu. Girit'i işgal etti ve böylece Osmanlı orada hâkimiyet kurdu. Macaristan'a düzenlenen seferin başındaydı. Polonya'ya karşı savaştı, Ukrayna'nın yarısını fethetti."

Mark-Alem adamın yüzünü incelerken o kadar rahatlamıştı ki bir an tebessüm edeceğini zannetti; beklenmedik, gaddarca bir tepki görmeseydi muhtemelen edecekti de. Memur, gözünün önünde mektubu katladı, ve o an Mark-Alem olumlu bir yanıt beklerken, adam mektubu dört parçaya ayırdı. Mark-Alem titredi. Memur, bir şeyler söylemek için ya da nefes almak için ağzını açtı, ancak mektubu yırtması yetmezmiş gibi maltıza

doğru yürüdü ve parçalarını içine attı. Kül tabakasının altındaki közden aniden bir kıvılcım yükseldi, ardında kâğıdın küllerini bırakarak hızlıca söndü.

"Tabir Sarayı'nda tavsiye mektubu kabul etmiyoruz," dedi memur Mark-Alem'e, gece yarısı yalnız başına çalan bir saatin sesini hatırlatan bir sesle.

Mark-Alem donakalmıştı. Ne yapması gerektiğini anlayamıyordu: Orada mı kalmalıydı, gitmeli miydi, sinirlenmeli miydi ya da özür mü dilemeliydi? Ona eşlik eden kısa boylu memur, aklından geçenleri okumuşçasına sessizce daireden çıktı ve böylece Mark-Alem diğer memurla baş başa kaldı. Şimdi maltızın iki yanında, yüz yüzelerdi. Ancak bu çok uzun sürmedi. Oraya gelirken attığı aynı yavaş adımlarla, Mark-Alem'e sonsuzluk gibi gelen bir sürede çalışma masasının arkasına geçti, ancak oturmadı. Bir konuşma yapmaya hazırlanır gibi boğazını temizledi, bir Mark-Alem'e bir kapıya bakıp, "Tabir Sarayı'nda tavsiye mektupları kabul edilmez, çünkü bu kurumun ruhuna aykırıdır," dedi.

Mark-Alem hiçbir şey anlamadı.

"Tabir Sarayı'nın temel ilkesi dış etkenlere açık olmak değil, aslında onlara kapalı olmaktır. Yani tavsiyelerden, torpilden soyutlanmak. Bu nedenle tavsiyeyle değil, tersine hareket eder. Ancak buna rağmen sen işe alındın."

"Nasıl yani?" dedi kendi kendine Mark-Alem. Emin olmak için gözlerini közde kül olmuş mektuba çevirdi.

Mark-Alem'in bakışını fark eden memur bir kez daha tekrarladı: "Evet, şu andan itibaren işe alındın."

Derin bir nefes aldı, ellerini masaya dayadı (o ana kadar Mark-Alem masanın dosyalarla dolu olduğunu fark etmemişti) ve konuşmasına devam etti:

"Tabir Sarayı ya da günümüzde bilinen adıyla Rüyalar Sarayı, imparatorluğumuzun en temel kurumlarından biridir."

Mark-Alem'e bakıp, bahsettiği şeyleri bu yeni gelenin ne kadar anladığını görmek için konuşmasına ara verdi. Konuşması o kadar yapaydı ki, bir kalabalık önünde bile aynı hisleri uyandırırdı. Mark-Alem, işe yeni başlayanları karşılayan değil de emeklilere veda eden, geçmişten kalma bir konuşmanın devamını dinlediği hissine kapıldı.

"Rüyaların önemine ve onların ülkelerin, hükümdarların kaderindeki yerine tüm dünya uzun zamanlardan beri tanıklık ediyor. Antik Yunan'daki Delphi Kâhini'ni; Romalı, Asurlu, Acem, Moğol ve diğer ünlü rüya tabircilerini belki duymuşsundur. Eski kitaplarda sırasıyla felaketleri önlemeleri; onlara inanılmadığı ya da inanmakta geç kalındığı takdirde felaketleri önleyememeleri anlatılır. Özetle, olayların gidişatı onlara gönderilen alametlerin ciddiye alınıp alınmamasına göre değişmiştir. Kuşkusuz bu gelenek oldukça önemliydi, ancak Tabir Sarayı'nın muhteşem yükselişinin yanında sönük kalıyor. Çünkü imparatorluğumuz dünya tarihinde ilk defa rüya tabirini kurumsallaştırarak bir üst düzeye çıkardı."

Memurun bu sözleri karşısında Mark-Alem'in dili tutulmuştu. Sabahtan beri olan bitenden kendine gelememiş, bu akıcı ve bir o kadar karmaşık sözler kafasını iyice karıştırmıştı.

"Şu veya bu sebepten dolayı önem atfedilen belli başlı insanların, tanrısal mesajları iletme tekeline sahip olanların rüyaları değil, istisnasız tüm halkımızın rüyalarının toplanması ve incelenmesi bizzat sultanımızın emridir. Delphi kâhinlerine, peygamberlere ya da geçmişte kalmış basit ve gülünç büyücülere kıyasla bu

büyük bir girişimdir. Hükümdarımızın Tabir Sarayı kurma fikri, rüyaların da tıpkı Allah'ın dünyaya gökkuşağını, şimşekleri ya da kuyruklu yıldızları göndermesi gibi gelişigüzel ancak merak uyandıran bir gizeme sahip olmalarına dayanmaktadır. Yani O, işaretleri, nereye ineceğine dikkat etmeksizin yollar çünkü O'nun bulunduğu uzaklıkta bu detaylarla uğraşmaya gerek yoktur. Bizim görevimiz, bu haberin nereye indiğini tespit etmek, kum deryasında inci arar gibi milyonlarca, hatta milyarlarca rüyanın arasından onu bulmaktır. Çünkü uyuyan milyonlarca insanın aklına bir kıvılcım olarak düşen rüya, ülkeyi ve hükümdarı felaketlerden korumaya, savaşı ya da vebayı önlemeye, hatta yeni fikirler üretmeye yardımcı olabilir. Yani bu Rüyalar Sarayı bir fantezi veya bir rüya değil, devletin temellerinden biridir. Burada imparatorluğun gerçek durumu polislerin, paşaların ya da memurların raporlarından, incelemelerinden daha doğru değerlendirilir. Çünkü uykunun gece imparatorluğu, kendi içinde insanlığın aydınlığını ve karanlığını, balını ve zehrini, ihtişamını ve kırılganlığını bulundurur. Belirsiz ve tehlikeli olan ya da yıllar, asırlar sonra olacak olan her şey kendini ilk önce rüyalarda gösterir. Tutkular veya karanlık düşünceler, felaketler, ayaklanmalar ya da suçlar kendilerini göstermeden önce gölgelerini muhakkak yansıtırlar. Hükümdarımız, Allah'ın ülkemizin en uzak köşesinde unuttuğu kulunun, herhangi bir gündeki rüyasının bile Tabir Sarayı'nda incelenmesini emretmiştir. Diğer ve en önemli isteği de, incelenen rüyaların günlük, haftalık ya da aylık raporlarının titizlikle ve hatasız bir şekilde tamamlanmasıdır. Bu sebepten, rüyaların işlenmesi sırasında Tabir Sarayı'nın tüm dış etkenlere kapalı olması çok önemli. Çünkü Tabir Sarayı'nın

dışındaki bazı güçler, farklı sebeplerden dolayı, burayı etkileri altına almak ve kendi amaçlarını, fikirlerini, öfkelerini, uyuyan insanların akıllarına Allah tarafından gönderilen kutsal kıvılcımlarmış gibi göstermek istiyorlar. Bu sebepten dolayı Tabir Sarayı'nda tavsiye mektubu kabul edilmez."

Mark-Alem'in gözleri istemsizce ateşte sadece gölgesi kalan, kararmış kâğıt parçalarına çevrildi.

"Sen Seçim Birimi'nde çalışacaksın," dedi memur aynı ses tonuyla. "İşe yeni girenler gibi, daha ehemmiyetsiz bir birimde göreve başlayabilirdin, ancak sen doğrudan Seçim Birimi'nde yer alacaksın, çünkü gözümüz seni tuttu."

Mark-Alem "Sen hâlâ yok olmadın mı?" der gibi, kararmış, bükülmüş kâğıda göz ucuyla baktı.

"Senden istenilen ilk ve en önemli şey," diye devam etti memur, "mutlak gizliliktir. Tabir Sarayı'nın dış dünyaya tamamen kapalı olduğunu unutma."

Elini masadan kaldırdı, işaret parmağını uzatıp tehditkâr bir şekilde salladı:

"Çok sayıda insan buraya sızmaya çalıştı ancak Tabir Sarayı hiçbir zaman o tuzağa düşmedi. İnsan kargaşasının ortasında tek başına, iktidar yancılarından ve koltuk kavgalarından uzak, herkese karşı kapalıdır, ilişki kurmaz. Tüm bu dediklerimi unutabilirsin, ancak tek bir şeyi hiçbir zaman unutmaman lazım evlat: gizliliğin muhafazası. Bu bir nasihat değil; Tabir Sarayı'nın en büyük ve en önemli emridir. Şimdi iş başına. Buradan çıkar çıkmaz Seçim Birimi'nin yerini sor. Sen oraya varıncaya kadar onlara gerekli bilgilendirme yapılacak. Hayırlı olsun!"

Mark-Alem odadan çıktığında bile afallığını üstünden atamamıştı. Etrafta bir Allah'ın kulu yoktu ki Seçim

Birimi'ni sorsun; o yüzden rastgele yürümeye başladı. Kulağında hâlâ memurun sözleri çınlıyordu. "Bu da ne böyle?" diye kendi kendine iki-üç kere sorarken, seslerden kurtulmak için kafasını salladı. Ancak sesler uzaklaşmak yerine ısrarla peşini bırakmıyorlardı. Bu terk edilmiş koridorun duvarlarının, sütunlarının yankıları gitgide daha kasvetli gelmeye başladı. "Seçim Birimi'nde çalışmaya başlayacaksın çünkü gözümüz seni tuttu..."

Mark-Alem'in adımları nedensizce hızlandı. "Se-çim", bu kelimeyi şu an tek başına kendi içinde tekrarlarken kulağına bir garip gelmeye başlamıştı. Koridorun derinliklerinde bir silüet gördü; yaklaşıyor mu yoksa uzaklaşıyor mu, seçemiyordu. Mark-Alem ona seslenmek ya da en azından bir işaret vermek istedi ancak çok uzaktaydı. O an adımlarını hızlandırdı, bu umutsuz koridordan tek kurtarıcısına ulaşmak için koşmaya, bağırmaya bile hazırdı. Koşar adım ilerlerken, sol taraftan ağır ağır gelen ayak sesleri duydu. Yavaşladı ve o tarafı dikkatlice dinlemeye başladı. Ayak sesleri ana koridora çıkan bir yan koridordan geliyordu. Sesler ritmik ve tehditkârdı. Mark-Alem kafasını çevirdi ve sessizce, ellerinde büyük dosyalarla yürüyen adamları gördü. Dosyaların kapakları yeşile çalan soluk mavi rengindeydi, tıpkı kubbelerin ve nöbetçilerin üniformaları gibi.

"Seçim Birimi'ne nasıl gidebileceğimi söyleyebilir misiniz acaba?" diye sordu, grup yanından geçerken.

"Geldiğin yöne geri git," dedi boğuk bir ses. "Belli ki burada yenisin."

Mark-Alem diğer adamın uzun öksürüğünün bitmesini bekledikten sonra, sağdan dördüncü çıkıştan döndüğünde ikinci kata çıkan merdivenleri göreceğini ve oraya çıkınca yeniden sorması gerektiğini öğrendi.

"Teşekkür ederim beyefendi!" dedi Mark-Alem.

"Bir şey değil," dedi yabancı adam. "Öhhö, öhhö." Omzunun arkasından öksürüğü ve "Şifayı kaptım sanırım," dendiğini duydu.

Seçim Birimi'ni bulması epey zaman aldı. Oradakiler onu bekliyorlardı.

Orada gördüğü ilk kişi "Siz Mark-Alem'siniz değil mi?" diye sordu, alışılmadık bir isme karşı şaşkınlığını gizleyemeden.

Mark-Alem kafasını salladı.

"Benimle gelin," diye devam etti. "Amir sizi bekliyor."

Mark-Alem itaatkâr bir şekilde onu takip etti. Uzun çalışma masalarında dosyalara kafalarını gömmüş onlarca kişinin olduğu, birbirine bağlı bir dizi salondan geçtiler. Çalışanların hiçbiri onları hiçbir şekilde merak etmedi ve onlara ilgi göstermedi.

Amir diğerleriyle aynı şekilde, uzun bir masanın arkasında oturmuş, önündeki iki dosyayı inceliyordu. Mark-Alem'e eşlik eden memur yanına gitti ve kulağına bir şeyler fısıldadı. Mark-Alem amirin bir şey duymadığı hissine kapıldı. Gözleri dosyanın kâğıdını dikkatlice incelerken, Mark-Alem amirin gözlerinde merkezi çok uzak olmayan bir felaket dalgasının başlangıcını gördü.

Mark-Alem ona eşlik eden memurun yeniden eğilip sözlerini amire tekrarlamasını bekliyordu ancak memurun öyle bir niyeti yoktu. Fazlasıyla sakin bir şekilde amirin incelediği dosyayı bırakmasını bekliyordu. Bu uzun sürdü. Mark-Alem, amirin başını o dosyadan hiçbir zaman kaldırmayacağını, onların ayakta saatlerce, belki de mesai bitimine kadar, hatta daha fazla bekleyeceklerini düşündü. Oda sessizliğe gömülmüştü. Çevrilen sayfaların hışırtısı dışında bir şey duyulmuyordu. Mark-Alem

amirin okumayı bıraktığını fark etti. Dikkati dağılmış, bakışları donuklaşmıştı. Görünüşe göre okuduğunu ölçüp tartıyordu. Bu, kâğıdı okuduğu sürece devam etti. Sonunda amir, kalan son perdeyi de kaldırmak ister gibi gözlerini ovuşturdu ve Mark-Alem'e baktı. Az önce hissedilen korku tamamen kaybolmuştu.

"Yeni gelen sen misin?"

Mark-Alem başıyla onayladı. Amir ayağa kalktı, bir şey demeden uzun masaların arasından yürüdü. Diğer iki kişi arkasından gitti. Birkaç salondan geçtiler; bunlar Mark-Alem'e kimi zaman az önce geçtikleri, kimi zaman ise ilk kez gördüğü salonlar gibi geldi.

Çalışma yerini uzak bir yerden seçti. Kimsenin oturmadığı masada açılmamış bir dosya vardı. Amir yanında durdu ve parmağıyla boş masayla sandalyeyi gösterdi.

"Bu senin çalışma masan," dedi.

Mark-Alem kapalı duran mavimtırak dosyaya baktı.

"Seçim Birimi'nde buna benzer çok salon var," dedi amir sağ kolunu açarak. "Burası Tabir Sarayı'nın en önemli birimlerinden biri." Konuşma tarzı bir önceki memurla aynıydı. Eski bir konuşmayı bulup çakallar gibi aralarında bölüştükleri söylenebilirdi. "Bazılarına göre en önemli birim Tabir'dir. Ancak bu doğru değil. Tabirciler, kendilerini kurumun aristokratları sanıyorlar. Bizi, yani seçicileri hor görüyorlar, hatta aşağılıyorlar. Şundan emin olabilirsin: onlarınki boş bir gurur. Aklı başında olan biri, hemencecik anlar ki biz seçiciler olmadan Tabir Birimi susuz bir değirmen gibidir. Onların işinin temelini biz oluşturuyoruz."

Amir eliyle işaret etti.

"Neyse. Sen zaten burada çalışacağın için bunu daha iyi anlayacaksın. Sanırım sana temel talimatlar açıklandı.

İlk günden çok yüklenmemek için bugün her şeyi anlatmayacağım. Yalnızca başlangıçta bilmen gerekenleri açıklayacağım. Burası ana salon."

Amir eliyle dairesel bir hareket yaptı.

"Aramızda 'Hasat Salonu' diyoruz çünkü rüyaların ilk elemesi burada yapılır. Özetle her şey burada başlar. Tam burada..."

Söyleyeceğini hatırlamak ister gibi gözlerini kıstı.

"Neyse," dedi kaldığı yerden devam ederek, "detaylı anlatacak olursam, ilk sınıflandırma şehirlerdeki şubelerde başlar. İmparatorluk sathında yaklaşık bin dokuz yüz tane şube var; onların her birinde, rüyalar merkeze gönderilmeden önce bir ön elemeden geçer. Ancak bu yetersizdir. Asıl seçim burada başlar. Buğdayı otlardan ayırır gibi, biz burada anlamlı rüyaları önemsiz rüyalardan ayırırız. Tam olarak da bu temizleme, ayırma işi Seçim Birimi'nin temelidir. Anladın mı?"

Amirin gözleri iyice parlamaya başlamıştı. İlk başta bulmakta zorlandığı kelimeler, şimdi düşüncelerini aktarmak için haddinden fazla dökülüyor, hepsini kullanabilmek için hızlı konuşuyordu.

"İşimizin özü bu," diye devam etti, "önemsiz rüyaların dosyalardan çıkarılması. İlk olarak kişisel rüyalar, devletimizle alakası olmayanlar ayrılır. İkinci olarak açlık, tokluk, soğuk, sıcak, hastalıkla ilgili, yani insan bedenine dair rüyalar ayrılır. Üçüncü olarak yalan rüyalar, yani aslında görülmemiş rüyalar; kariyerinde ilerlemek isteyenler, manyak yalancılar ya da provokatörler tarafından uydurulmuş rüyalar ayrılır. Bu üç grubun dosyalardan elenmesi gerekir. Ancak çocuk oyuncağı sanma. Eee... onları ayırt etmek hiç kolay değil. Bir rüya, açlık veya romatizma gibi kişisel sebeplerden kaynaklanmış gözüküyor

olsa bile, bir hükümet görevlisinin konuşmasındansa devlet meseleleriyle daha çok ilgilidir. Bunu seçebilmek için olgunluk ve deneyim gerekir. Yanlış yorumlanan bir rüya her şeyi altüst edebilir, anladın mı? Anlayacağın, diğerlerinin dediklerinin aksine, aslında yaptığımız iş beceri gerektiriyor."

Acı ve alaycı tonunun yerini sakin bir üslup aldı, sonra da sorumluluklarını anlatmaya başladı. Ancak başlangıçtaki korku hâlen gözlerinden seçiliyordu.

"Gördüğün gibi bu salon dışında, başka salonlar da var," diye devam etti. "Yapacağın işi pekiştirmen için her salonda iki-üç gün çalışacaksın. Bunu yaptıktan sonra, yani 'Seçim' hakkında genel bir bilgi edindiğinde, tekrar buraya, Hasat Salonu'na geri geleceksin. Ondan sonra işin sana daha kolay geldiğini göreceksin. Ancak bu önümüzdeki hafta olacak. Şimdilik burada başlayacaksın."

Masaya eğildi, dosyayı eline aldı ve mavimtırak kapağı açtı.

"Bak, bu senin ilk dosyan. 19 Ekim'de gelen birkaç rüya var. Bunları tek tek dikkatlice oku, ama en önemlisi acele etme. Rüyanın küçücük bir ihtimalle yalan olabileceğini düşünürsen, onu atmak için sakın acele etme. Senden sonra başka bir müfettiş ya da bugünkü tabirle başka bir denetmen var. O bunları düzeltecek. Ondan sonra da başka bir müfettiş, işte böyle devam eder. Aslında bu salon sadece bununla meşgul. Neyse, hayırlı olsun."

Arkasını dönüp gitmeden önce Mark-Alem'e son bir kez baktı. Mark-Alem bir süre ayakta kalıp hareket etmedi, sonra yavaşça ses çıkartmamaya dikkat ederek sandalyeyi çekti; masanın ve sandalyenin arasına dikkatlice oturdu.

Açık dosya önündeydi. Sonunda ailesinin ve kendisinin isteği gerçekleşmişti. Tabir Sarayı'na kabul edilmiş, çalışma masasının önündeki sandalyeye oturmuş, gizemli sarayın gerçek bir memuru olmuştu.

Rüyalar Sarayı ile ailesinin ilişkisi son derece karmaşık olmuştu. Evin kütüphanesinde *Chronique*'i defalarca ve defalarca okuduğu sırada, ilk defa orada Tabir Sarayı'nın ismine rastlamıştı. Başlangıçta "Yıldız Sarayı" iken, isminden de anlaşıldığı üzere, yıldızların okunduğu dönemde her şey çok daha basitti. Ancak işlerin büyümesiyle ve Tabir Sarayı'na dönüşmesiyle her şey kötüye gitmeye başladı.

Mark-Alem derin bir nefes aldı. Gözleriyle harflere odaklanana dek başını dosyaya eğdi ve yavaşça okumaya başladı. Kalın yaprakta dosya numarası ve tarih yazılıydı. Aşağıda da "Şükrullah'tan teslim alındı. Altmış üç rüya içerir," yazılıydı.

Uyuşuk parmağıyla sayfayı çevirdi. Birinci yapraktan farklı olarak ikincide uzun, yoğun bir metin vardı. Yeşil renkle altı çizilmiş ilk üç satır metnin kalanından biraz farklıydı: "Köstendil sancağı, Kırkkilise kasabası, Alacahisar Postanesi'nde çalışan memur Yusuf'un rüyası. Rüya bu sene 3 Eylül sabaha karşı görüldü."

Mark-Alem bu altı çizilmiş metinden gözlerini kaldırdı. "3 Eylül..." deyip düşüncelere daldı. Bu olanlar gerçek miydi; çalışma masasında, Tabir Sarayı'nın bir memuru olarak, Köstendil sancağının Kırkkilise kasabasından Yusuf adlı vatandaşın rüyasının kaderini, çöpe gidip gitmeyeceğini ya da Tabir Sarayı'nın muhteşem analiz mekanizmasına katılıp katılmayacağını o mu belirleyecekti?

Heyecandan sırtını bir ürperti yokladı. Başını tekrardan eğdi ve metni okumaya devam etti: "Mahalle camisinin minaresinde üç beyaz tilki..."

Aniden çalan zil onu korkuttu. Kafasına bir darbe yemiş gibi başını yavaşça kaldırdı. Sağına soluna baktı ve gördüklerine hayret etti. O ana kadar önlerindeki dosyalara gömülüp oturdukları sandalyelerle bir bütün olmuş çalışanlar ilginç bir şekilde o büyüden kurtulmuş, ayağa kalkmış, aralarında konuşmaya ve masalarından uzaklaşmaya başlamıştı. Diğer taraftan ise zil sesi salonlarda yankılanmaya devam ediyordu.

"Bu da ne?" diye sordu Mark-Alem. "Neler oluyor?"

"Sabah molası," dedi yanındaki. (Peki, şimdiye kadar neredeydi bu yan komşu?)

"Sabah molası," diye tekrarladı. "Haa, sen yenisin demek ki, mesai saatlerini bilmiyorsun. Ama merak etme, öğrenirsin."

Sabah molası diye içinden tekrarladı Mark-Alem. Hâlâ sabah olması mümkün müydü gerçekten?

Salonun dört bir yanındaki memurlar ayağa kalkıyor, uzun masaların arasından geçerek çıkışa yürüyorlardı. Mark-Alem okumaya devam etmek istedi ancak bu pek de mümkün olmadı. Mola vermeyi hak ettiğinden emin değildi. Sandalyesine dokunuyorlar, onu dürtüyorlardı. Ama o inatla, kendisini mıknatıs gibi çeken dosyaya kafasını tekrardan eğdi. "Üç beyaz tilki..." Ancak o an kulağının dibinde bir ses duydu:

"Aşağıda kahve, salep var. Sevdiğin bir şey bulursun illaki."

Mark-Alem konuşanın yüzünü göremedi. Ayağa kalktı, dosyayı kapattı ve herkes gibi o da çıkışa doğru yöneldi. Koridora çıktığında nereye gitmesi gerektiğini

sormaya gerek duymadı. Herkes aynı yöne gidiyordu. Yan dehlizlerden gelenler, ana koridordaki insan trafiğine karışıyorlardı. Mark-Alem kalabalığın içine karıştı. İnsanların omuzları birbirine değiyordu. Tabir Sarayı'nda çalışan insan sayısına hayret etti. Yüzlerce, belki de binlerce çalışan vardı.

Ayak sesleri merdivenlerde iyice arttı. Merdivenler bittikten sonra, tekrardan uzun bir yürüyüş ve devamında yine merdiven geldi. Ayak sesleri gitgide artıyordu. İndikleri her katta pencerelerin daraldığını fark etti. Mark-Alem bodruma indiklerini düşünmeye başladı. Kalabalık artık dip dibe yürüyordu. Daha varmadan kahve ve salep kokusu hissedildi. Ona, geniş evindeki kahvaltıları hatırlattı. İçinde sevinç hissetti Mark-Alem. Uzun büfenin arkasında duran onlarca garsonun, buhar tüten kahve ve salep fincanlarını servise hazır ettiğini uzaktan gördü. Mark-Alem diğerlerinin onu itmesine izin veriyordu. Etrafındaki o kargaşa içinde höpürtü, öksürük, yutkunma ve bozuk para sesleri duyuluyordu. Çalışanların bir kısmının üşütmüş olduğunu düşündü, belki de saatlerce süren sessizlikten sonra konuşmadan önce boğazlarını temizliyorlardı.

Kendi isteği dışında kuyruğa itilen Mark-Alem ne ileri gidebiliyor ne de geri çekilebiliyordu. Diğerlerinin onu geçtiğini, kafasının üstünden kahvelerini aldıklarını ya da parayı verdiklerini görüyor, yine de buna sinirlenmiyordu. Aslında hiç iştahı yoktu. Bu insan denizinin ortasında dalgalarla savrulurken, diğerlerinin yaptığının aynısını yapabilmek, düşündüğü tek şeydi.

"Görünüşe göre sen bir şey içmeyeceksin," dedi arkasındaki ses. "En azından müsaade et de geçeyim."

Mark-Alem hemen yol verdi. Muhtemelen hemen yol vermiş olmasına şaşıran adam merakla kafasını çevirdi. Uzun yüzlü, al al, kocaman yanaklı, iyi bir adamdı. Mark-Alem'e dikkatlice baktı.

"İşe yeni mi başladın?"

Mark-Alem başıyla onayladı.

"Belli oluyor."

Adam iki adım daha ilerledi ve başını tekrardan Mark-Alem'e çevirdi.

"Ne içersin? Kahve, salep?"

Mark-Alem, "Teşekkürler, bir şey almayacağım," demek istese de bunun garip kaçacağını anladı. Dikkat çekmemek için herkesin ortasında dikilerek, diğerleri gibi davranmaya çalışmıyor muydu zaten?

"Kahve," dedi kısık sesle, ama adamın bunu anlayacağı şekilde dudaklarını oynattı.

Mark-Alem bir eliyle bozuk para ararken, diğeri sırtını dönüp çoktan tezgâha uzanmıştı. Mark-Alem orada beklerken konuşmalara istemsizce kulak misafiri olmaya başladı. Konuşmalar değirmen taşının parçaladığı parçacıklar gibiydi. O kargaşanın içinde, kulağına değirmen taşının ilk seferde parçalayamadığı, ancak ikinci seferde parçalanmaktan kaçamayacak bazı kelimeler ya da cümleler geliyordu. Duyduklarına şaşırıyordu. Konuşmalar Tabir Sarayı ile alakasızdı. Havanın soğukluğu, kahvenin kalitesi, at yarışları, millî piyango, başkentte yayılan grip gibi günlük konuşmalardı; binada olan bitenle ilgili tek kelime yoktu. Daha çok vergi ya da tapu kadastro dairesinin çalışanları izlenimi veriyorlardı.

Mark-Alem, iyiliksever adamın elinde iki fincan kahveyle dikkatlice kalabalıktan sıyrıldığını gördü.

"Sıra beklemek çok lanet bir iş," dedi. Fincanı henüz Mark-Alem'e vermeden, boş bir masa bulabilmek için dikkatlice yürümeye devam etti. Masaların üstü boş ve çevresi sandalyesizdi; sadece kolları yaslamak ve bilhassa boş fincanları bırakmak için kullanılıyorlardı.

Adam sonunda boş bir masa buldu ve fincanları üstüne koydu. Mark-Alem çekinerek avucunun içinde sıktığı bozukları uzattı. Adam reddetti.

"Gerek yok, küçük bir içecek bu," dedi.

"Ama neden..." dedi kısık sesle Mark-Alem. "Her neyse..."

"Ben ısmarladım, neden bu kadar uzatıyorsun? Alt tarafı bir kahve," dedi diğeri.

"Teşekkürler!"

Elini uzattı, fincanı alıp kahveden bir yudum içti.

"Ne zaman başladın işe?" diye sordu adam.

"Bugün."

"Öyle mi? Hayırlı olsun! Şimdi anlaşıldı neden böyle..." Cümlesini nasıl tamamlayacağını bilemedi ve kahvesini yudumladı. "Hangi birim?"

"Seçim."

"Seçim ha?" diye tekrarladı diğeri şaşkınlıkla. Gözleri parladı. "Çok güzel yerde başlamışsın. Yeni gelenler genellikle Toplama ya daha da alttan, Kopyalama Birimi'nden başlarlar."

Ansızın Mark-Alem'in Tabir Sarayı hakkında daha çok bilgi edinme merakı uyandı. Bir şey onun o tedirginliğini kırmıştı.

"Seçim önemli bir birim değil mi?"

"Evet, çok önemli. Özellikle yeni biri için."

"Nasıl yani?"

"Yani demek istediğim, yeni başlayan bir memur için. Anlatabildim mi?"

Bu sefer gözlerini dikme sırası Mark-Alem'deydi.

"Daha önemli birimler var tabii."

"Örneğin Tabir Birimi mi?"

"Bak, bak... sen göründüğün gibi değilsin," dedi gülümseyerek. "İlk güne göre oldukça çok şey biliyorsun."

Mark-Alem adamın gülümsemesine karşılık vermek istedi ancak bunun için çok erken olduğunu anladı. Bu ilginç sabahta donan yüzü hâlâ kendine gelmemişti.

"Tabii ki Tabir Birimi sarayın temelidir," dedi adam. "Aslında, merkezi ya da beyni de diyebiliriz; çünkü diğer tüm birimlerin emekleri, uğraşları orada anlam kazanır."

Mark-Alem ter içinde dinliyordu.

"Onlar Tabir Sarayı'nın 'aristokratları' mı?"

Yanındaki, düşünceli bir şekilde dudaklarını büzdü.

"Evet, tam olarak öyle. Tam aristokrat olmasalar bile, öyle de diyebiliriz. Ama yine de..."

"Yine de ne?"

"Onların üstünde kimse yok sanma."

"Diğerleri kim?" Mark-Alem bu cesaretine şaşırıyordu.

Yanındaki ona sakince bakıyordu.

"Tabir Sarayı göründüğünden daha büyük," dedi. Mark-Alem bunun ne anlama geldiğini sormak istedi, ancak fazla ileri gitmiş olabileceği düşüncesi onu tuttu.

"Bilinen Tabir Sarayı dışında Gizli Tabir de var," dedi. "Orası insanların kendi gönderdikleri rüyaları değil, devletin kendi yöntemleriyle eline geçirdiği rüyaları inceliyor. Tabir Birimi'nden daha az önemli olmadığını anladığını varsayıyorum, hatta..."

"Tabii ki," diye onayladı Mark-Alem, "ancak..."

"Ancak ne?"

"Gizli Tabir'den gelen rüyalar da eninde sonunda Tabir Birimi'ne gitmiş olmuyor mu?"

"Evet. Bilinen ve Gizli Tabir'de tüm birimlerden ikişer tane vardır, sadece Tabir Birimi sarayın tamamında tektir. Ancak bu onun Gizli Tabir'den daha üstün olduğu anlamına gelmiyor."

"Ama belki onun altında da değildir?"

"Belki de," dedi adam. "Aslında aralarında bir rekabet var."

"İkisine de Tabir Sarayı'nın aristokratları denir mi?"

Adam gülümsedi.

"Bu kelimeyi sevdiğine göre öyle de diyebiliriz." Kahvesi bitmiş olmasına rağmen fincanı kafaya dikti.

"Onların tepede olduğunu sanma," diye devam etti. "Onların da üstünde birileri var."

Mark-Alem adamın dalga mı geçtiğini yoksa ciddi mi olduğunu anlamak için ona baktı.

"Bunlar kim?"

"Baş Rüya görevlileri."

"Nasıl yani?"

"Baş Rüya görevlileri. Ana Rüya ya da son zamanlarda söylendiği gibi Baş Rüya Müdürlüğü."

"Bu ne peki?"

Adam sesini alçalttı.

"Belki burada konuşmasak daha iyi," dedi. İkisinin bakışları birbirine kilitlendi.

Mark-Alem, bir şeyler öğrenme isteğini frenleyemiyordu. "Lütfen biraz daha anlat," dedi yumuşak bir sesle. "Ben, ben... yani, annem Qyprilli ailesindendir."

"Qyprilli ailesinden mi?"

Adamın yüzündeki şaşkınlık Mark-Alem'i şaşırtmadı. Aile kökenini öğrenen herkes aynı tepkiyi veriyordu. Onu asıl şaşırtan, bu ismi sitayişle, neredeyse gösterişle söylemesiydi. Nedense kızardığını düşündüğü sağ yanağını eliyle kapattı.

"Seçim Birimi'nde çalışacağını söylediğinde devlete yakın bir aileden geldiğini anlamıştım, ancak doğrusunu söylemek gerekirse, bu kadarını da tahmin etmemiştim."

"Annem Qyprilli ailesinden," Mark-Alem kekeleyerek onu düzeltti, "benim soyadım farklı."

"Fark etmez. Bu önemli değil," dedi adam.

"Müsaade edersen..." dedi Mark-Alem.

"Evet?"

"Demek istediğim... Baş Rüya tam olarak nedir?"

Adam derin bir nefes aldı, ancak sesi için daha fazla nefes aldığını düşünerek aldığı nefesin bir kısmını verdi.

"Belki duymuşsundur: Her cuma günü, hafta içinde incelenen binlerce rüyanın arasından en önemli rüya seçilir ve sade, antik bir törenle sultana takdim edilir. Bu Baş Rüya ya da Ana Rüya'dır."

"Bir şeyler duymuştum ama efsane gibi geliyordu."

"Hayır, bu efsane değil, gerçek. Hatta onun için yüzlerce kişi çalışıyor, Baş Rüya görevlileri olarak biliniyorlar." Gözlerini Mark-Alem'e dikti. "Baş Rüya..." diye mırıldandı bir süre sonra, "önemli alametleri haber veren bu rüya, sultan için koca bir ordudan ya da diplomatlarından daha değerli, aklın alabiliyor mu?"

Mark-Alem ağzı açık dinliyordu.

"Baş Rüya görevlilerinin bizden ne kadar üstün olduklarını anladın mı?"

"Aman Tanrım!" dedi içinden Mark-Alem. Tabir Sarayı gerçekte göründüğünden daha derindi. Böyle olduğunu

tahmin etmişti, ancak bu kadar karmaşık olduğunu düşünmemişti.

"Onları hiçbir yerde göremezsin," diye devam etti adam. "Hatta kahve ve salep için dinlenme yerleri bile farklı."

"Yerleri farklı..." diye tekrarladı Mark-Alem.

Adam devam etmek için ağzını açtı ama tam o anda sabah molasındaki zil sesi tekrar duyuldu ve her şeyi durdurdu.

Kalabalık, daha zilin sesi kesilmeden çıkışa doğru hücum etti. Kahve veya salebi bitiremeyenler bir dikişte içmeye çalışıyor, içecekleri daha yeni alanlar ise çok sıcak olduğu için, fincanları masada bırakıyor ve hızlıca kalabalığa karışıyorlardı. Mark-Alem'in yanındaki adam sözünü bitirmeden başıyla selam verdi ve sonra sırtını dönüp gitti. Son anda Mark-Alem adama doğru yöneldi, son bir şey sormak için onu durdurmak istedi, ancak bir soldan bir sağdan itildiği için adamı gözden kaçırdı.

Kalabalığa karışıp oradan hızla çıkarken, adamın ismini sormayı unuttuğunu fark etti. "En azından hangi birimde çalıştığını öğrenseydim," diye söylendi. Yarın onu tekrar bulup sohbet etme düşüncesiyle kendisini teselli etti.

İnsan seli gitgide azalırken Mark-Alem, Seçim Birimi'nden tanıdık yüz bulmaya çalıştı ama başarılı olamadı. Kendi salonuna gidebilmek için iki kere yolu sordu. Ses çıkarmamak için dikkatli adımlarla içeri girdi. Son gürültüler yavaştan soluyordu. Memurların çoğu masalarının başına geçmişti bile. Parmak ucunda yürüyerek masasına gitti, sandalyesini dikkatlice çekti ve oturdu. Birkaç saniye hareket etmedi ama sonra okumaya başladı: "Mahalle camisinin minaresinde üç beyaz tilki..."

Birden kafasını kaldırdı; birinin zayıf, tuhaf, ağlamaklı bir yardım çağrısıyla işaretler gönderdiğini duyar gibi oldu. Tüm benliği "Bu da ne?" diye sorguladı bu hissi. Nedenini bilmeden, ilk kez gördüğü büyük pencerelere daldı gözleri. Camların dışında, tanıdık ama bir o kadar da uzak olan karla karışık yağmur yağıyordu. Bu sabahtan, farklı bir hayatı anımsatan bu uzak sabahtan, son bir işaret vermek isteyen sulu kar taneleri kaotik bir şekilde uçuşuyorlardı.

Garip bir suçluluk hissiyle gözlerini çevirip kafasını dosyaya eğdi, tekrardan okumaya dönmeden önce derin bir iç çekti: "Tanrım!"

II

Seçim Birimi

Salı günü öğleden sonraydı. Mesainin bitmesine bir saat kalmıştı. Mark-Alem başını dosyadan kaldırdı ve gözlerini ovuşturdu. İşe başlayalı bir hafta olmuştu ancak hâlâ bu uzun okumalara alışamamıştı. Sağında oturan memur okumasını bölmeden sandalyesinde kıpırdandı. Uzun masada belli aralıklarla çevrilen sayfaların hışırtı sesleri geliyordu. Kimse başını dosyalardan kaldırmıyordu.

Kasım ayıydı. Dosyalar gitgide kalınlaşıyordu. Her zaman olduğu gibi bu dönemde rüyalar artıyordu. Yeni işin ilk haftasında Mark-Alem'in öğrendiği en kilit noktalardan biriydi bu. Hayat devam ettikçe insanlar rüya görmeye, rüyalarını göndermeye devam edeceklerdi; ancak bazı dönemlerde bu yoğunluk artacak, bazı dönemlerde de azalacaktı. Bu rüyaların yoğun olduğu bir dönemdi. Ülkenin her köşesinden on binlerce rüya gelmeye devam ediyordu. Yıl sonuna kadar da böyle devam edecekti. Soğuklar daha keskin oldukça dosyalar da kabaracaktı. Yeni yıldan sonra, baharda azalma görülecekti.

Mark-Alem göz ucuyla sağındaki, sonra da solundaki memura baktı. Gerçekten okuyorlar mı yoksa okuyor gibi mi yapıyorlardı acaba? "Hayır, böyle devam etmem

mümkün değil," dedi kendi kendine. Başları dosyalara gömülmüş olanların hepsi muhtemelen okuyormuş gibi yapıyorlardı. Gerçekten iç karartıcı bir işti.

Alnını avucuna koyduktan sonra, bu hafta Seçim Birimi'ndeki emektar memurların, rüya yoğunluklarının medcezirlerini, artışını ya da azalışını mevsimlerle, yağmurlarla, havanın kuraklığı ya da nemli olmasıyla bağdaştırdığını düşünmeye başladı. Seçim Birimi'nin deneyimli memurları bunları iyi biliyorlardı. Karın, rüzgârların veya şimşeklerin, rüyaların artışını tetiklediğini bildikleri gibi deprem, ay tutulması veya kayan yıldızların rollerine de hâkimlerdi. Tabir Birimi'nde muhtemelen usta rüya tabircileri, sıradan gözlerin beynin anlamsız uydurmaları olarak gördüğü rüyaların gizemli ve garip anlamlarını ortaya çıkaran gerçek bilginler vardı. Tabir Sarayı'nın başka hiçbir biriminde, Seçim Birimi'nin bilge yaşlı kurtları arasında, rüyaların bolluğunu ya da azlığını, artan romatizma ağrılarıyla fırtınayı öngören yaşlılar gibi öngören memurlar yoktu.

Mark-Alem'in aklına ilk gün tanıştığı adam geldi. Şu an neredeydi acaba? Birkaç gün sabah molasında o kalabalığın içinde gözleri onu aramıştı. "Belki de rahatsızlanmıştır," dedi kendi kendine. Ya da uzak bir eyalette görevlendirilmiş olabilirdi. Zamanın çoğunda, imparatorluğun en ücra köşelerinde görevlendirilen Tabir Sarayı müfettişlerinden ya da sadece sıradan habercilerinden biri olabilirdi.

Mark-Alem, Tabir Sarayı'nın ülkenin uçsuz bucaksız köşelerine dağılmış binlerce şubesini, bazıları baraka halindeki sade binalarını ve toplanan rüyaları almaya gelmiş en sıradan Tabir Sarayı habercisine sırf merkezden geldi diye diz çöken, gariban, dar gelirli, mırıldanarak

konuşan iki-üç memurun orada görev yaptığını canlandırdı zihninde. Bu uzak bölgelerde, şafak sökmeden, yağmur çamur demeden rüyalarını anlatmak için o kasvetli binalara giden insanlar vardı. Kapıyı çalmadan dışarıdan "Hoca, açık mısınız?" diye sesleniyorlardı.

Çoğu okuma yazma bilmediği için rüyayı unutmadan, meyhaneye gitmeden önce geliyorlardı. Onlar rüyalarını anlatırken uykulu kopyalama memuru, rüyaya ve sahibine söverek duyduklarını kâğıda döküyordu. "Of Allah'ım, bari bu sefer yardım et bize," diye iç çekiyordu bazıları rüyaların kaydı bittikten sonra. Yıllardır ortalıkta anlatılan bir efsaneye göre küçük kasabadaki fakir bir adam rüyasıyla, devleti büyük bir felaketten kurtarmış, hükümdar da onu ödüllendirmek için kendisini başkente, sarayına çağırıp "Hazinemden istediğini seçebilirsin, hatta torunlarımdan birini eş olarak seçebilirsin, ya da ne istersen," demişti.

"Ah inşallah," diye iç çeken adam, çamurlu yoldan geçip muhtemelen meyhaneye yönelirken, memur alaycı bakışlarla onu izliyor ve adam daha yolun köşesini dönmeden kâğıdın üzerine "geçersiz" yazmış oluyordu.

Rüyaların değerlendirilmesinde önyargılı olunmaması ve insanların profillerinin dikkate alınmaması gerektiğine dair kesin talimat verilmiş olsa bile, küçük merkezlerin memurları ilk elemeyi tam da bu şekilde yapıyorlardı. Kasabanın sakinlerini iyi tanıdıkları için, onlar daha kapının eşiğini geçmeden kimin açgözlü, sarhoş, serseri, yalancı ya da uyuz olduğunu biliyorlardı. Bu durum kargaşalara yol açmış, hatta yıllar önce küçük merkezlerde rüyaların ilk elemelerinin yapılması yasaklanmıştı. Ancak sonrasında Seçim Birimi'ne gelen rüyaların sayısı korkunç derecede arttığı için bu karardan geri dönülmüştü.

İlk elemenin küçük merkezlerde yapılması çok sağlıklı bir karar olmasa da en mantıklı çözüm yolu olarak kabul edilmişti.

Ancak rüya sahipleri bunları bilmiyorlardı. Arada sırada dışarıdan "Hoca, rüyam için cevap geldi mi?" diye soruyorlar, bunun üzerine "Hayır, henüz değil. Ama sen de çok sabırsızsın Abdülkadir! İmparatorluk çok büyük ve merkez gece gündüz çalışsa bile gönderilen rüyaların hepsini o kadar hızlı kontrol edemez," diye cevap veriyordu hoca. "Doğrudur, doğrudur," diyordu diğeri, devletin merkezi olduğunu tahmin ettiği yöne doğru dalgın dalgın bakarken, "zaten biz devlet işlerinden ne anlarız ki?" Sonra da terliklerini sürüyerek meyhanenin yolunu tutuyordu.

Mark-Alem tüm bunları bir önceki sabah beraber kahve içtikleri bir Tabir Sarayı müfettişinden öğrenmişti. Müfettiş uzak bir Asya bölgesinden daha yeni gelmiş, bu sefer de ülkenin Avrupa'daki topraklarına gitmeye hazırlanıyordu. Müfettişin anlattıklarıyla Mark-Alem'in ağzı açık kalmıştı. Her şeyin bu kadar basit başlaması nasıl mümkündü? Müfettiş onun hayal kırıklığını anlamış olmalı ki, çok zaman kaybetmeden durumun her yerde böyle olmadığını, Tabir Sarayı'nın şubelerinin Avrupa ile Asya'nın ihtişamlı şehirlerinin sağlam binalarında da bulunduğunu ve rüyalarını anlatmak için gelenlerin sadece metruk kasabaların garibanlarından ibaret olmadığını; içlerinde yüksek mevkili, itibarlı, üniversitelerde üst düzey eğitim görmüş, zeki ve büyük hedefleri olan insanların da bulunduğunu söyledi. Müfettiş bu olayın üzerinde detaylıca durdu, Mark-Alem ise Tabir Sarayı'nın vicdanında oluşturduğu yükün daha da ağırlaştığını hissetti. Memur, seyahatlerinden başka bir şey anlatmaya başlamış,

ancak çalan zil hikâyeyi yarıda kesmişti; Mark-Alem de kafasında bu yarım kalan hikâyeyi tamamlamaya çalışıyordu. Ülkenin doğusunda ve batısında yaşayan insanları, az veya çok rüya görenleri, gördükleri rüyaları kolay veya zor anlatanları, örneğin Arnavutların (Mark-Alem Arnavut asıllı olduğu için o bölgeyle ilgili söylenenlere ister istemez dikkat kesiliyordu), ayaklanma çıkan bölgelerdeki insanların rüyalarını, katliamlara şahit olanların, uykusuzluktan muzdarip olanların rüyalarını düşünüyordu. Sonuncusu devlet için büyük bir sorundu, çünkü uykusuzluktan sonra beklenmedik olaylar gerçekleşiyordu. Yani Tabir Sarayı uykusuzluğun ilk belirtilerini aldığında, olabilecek kötü olayları engellemek için devlet hemen tedbirler alıyordu. Yanındaki adam insanların uykusuzluk probleminden bahsederken Mark-Alem onu şaşkınlıkla dinlemişti. "Bu sana garip geliyor, biliyorum," dedi adam, "ancak bunun göreceli olduğunu anlaman gerek. Bir halkın uykusuzluk problemi olduğu, standart uyku düzenine göre uyku miktarı ciddi ölçüde azaldığı zaman kabul edilir. Buna Tabir Sarayı dışında daha iyi kim karar verebilir ki?"

"Doğru," dedi Mark-Alem, "çok doğru." Son zamanlardaki uykusuz geceleri aklına geldi, ancak hemencecik bütün bir halkın uykusuzluk çekmesiyle tek bir kişinin uykusuzluğunun bambaşka şeyler olduğunu anladı.

Göz ucuyla bir sağa bir sola baktı. Herkes dosyalara gömülmüştü, dosyalar yazılı kâğıt değil de zehirli kömürün yandığı maltızdı sanki. "Belki ben de yavaş yavaş bu büyüye düşeceğim ve dış dünyayı, her şeyi unutacağım," dedi üzgün bir şekilde.

O hafta salon amirinin emrettiği gibi, işi daha iyi kavramak adına Seçim Birimi'ndeki her salonda yarımşar

gün çalışmıştı. Deneyimli bir memurun eşliğinde, tecrübe kazanmak için her salonda saatlerce çalışmış, oryantasyon çevrimini tamamladıktan sonra, yani iki gün önce, işe ilk başladığı zamanki masasına geri dönmüştü.

Mark-Alem bir salondan diğerine geçerek Seçim Birimi'nin çalışma yöntemi hakkında fikir sahibi olmuştu. Hasat Salonu'ndaki işlemden sonra, geçersiz rüyalar büyük çuvallarda arşive gönderilirken, kalanlar ikinci bir incelemeye tabi kılınıyordu. Rüyalar konularına göre sınıflandırılıyordu: ülkenin ve sultanın güvenliği (komplolar, entrikalar, ayaklanmalar), iç politika (genellikle imparatorluğun bütünlüğü), dış politika (ittifaklar, savaşlar), toplumsal yaşam (gasp, yolsuzluk), Baş Rüya alametleri ve diğerleri.

Rüyaların gruplara ve alt gruplara ayrılması basit bir iş değildi. Hatta uzun bir süre, bu işle Seçim Birimi'nin mi yoksa Tabir Birimi'nin mi ilgilenmesi gerektiği tartışma konusu olmuştu. İş yükü çok ağır olmasaydı aslında bu görev Tabir Birimi'ne verilecekti. Sonunda ortak bir çözüme ulaşıldığında rüyaların sınıflandırılması Seçim Birimi'ne verilmişti; ancak bu sadece ön eleme işlemi olarak adlandırılmıştı. Bunun somut kanıtı da, teslim edilen her dosyanın başında "falanca konuyla ilgili rüyalar" yerine "muhtemelen falanca konuyla ilgili rüyalar" yazıyor olmasıydı. Seçim Birimi geçerli ve geçersiz rüyaların sorumluluğunu üstlenirken, rüyaların sınıflandırılması adına hiçbir sorumluluk üstlenmiyordu. Yani aslında Seçim Birimi'nin asıl görevi sınıflandırmaydı. Tıpkı Tabir Birimi'nin Tabir Sarayı'nın temeli olması gibi, Seçim Birimi'nin temelini de sınıflandırma oluşturuyordu. "Şimdi anladın mı bu birimin bir giriş kapısı olduğunu?" diye sormuştu şefi, Mark-Alem'in ilk çalışma

yerine döndüğü gün. "Yeni gelen olarak seni ilk önce buraya aldığımız için muhtemelen burasının önemsiz bir birim olduğunu düşündün. Ama şimdi tüm çalışmaların temelini oluşturduğunu anladığını zannediyorum; biz normalde işe yeni başlayanları asla buraya atamayız; ancak seni aldık, çünkü bize uygunsun."

"Bize uygunsun." Mark-Alem, anlamasına yardım edecekmiş gibi onlarca kez bu cümleyi kendi içinde tekrarladı. Ama her kapısı kapalı, gizemli, düz bir seramik plakaya kazınmış, üstünde tutunacak yeri olmayan bir cümleydi.

Mark-Alem gözlerini yine ovuşturdu. Okumaya devam etmek istedi ama bu mümkün değildi. Harfler, üzerlerine yansıyan ateşle aydınlanmış, kıpkırmızı parlıyorlardı.

Bir kenara yaklaşık kırk adet boş rüya ayırmıştı. Çoğunun günlük sıkıntılardan kaynaklandığı, bir kısmının da yalan olduğu sonucuna varmıştı ancak emin değildi. Aslında her birini iki-üç kez okumuştu ama emin olamıyordu. Amiri ona, emin olmadıklarını, üstlerine soru işareti koyup kendisinden sonraki memura bırakmasını söylemişti; ancak bunu o kadar çok rüyada yapmıştı ki abarttığını düşünüp endişelenmeye başlamıştı. Çok az rüyayı sınıflandırabilmişti ve bu kırk tanede de gerekli elemeleri yapamazsa amiri haklı olarak kendisinin risk almamak için tüm rüyaları diğer memurlara bıraktığını düşünebilirdi, çünkü kendisi de seçim yapan bir memurdu; ana görevi seçim yapmaktı, onları atlamak değildi. Yoksa tüm seçim memurları, sorumluluk almamak için rüyaları Tabir Birimi'ne yönlendirseler ne olurdu? Tabir onları kabul etmez ya da müdüriyete şikâyet ederdi. "Ah şu başıma gelenler… diye mırıldandı Mark-Alem.

Tuhaf bir korkuyla, ne olacaksa olsun artık diye düşünerek dört-beş kâğıdın başına "Geçersiz" yazıp imzasını attı. Diğer kâğıtlara da aynısını yaparken, iki gündür salak rüyalarıyla onu uğraştıran, belki de görmedikleri, sadece birilerinden duydukları rüyaları, ishal ya da diş ağrısı olan zavallı yabancıların rüyalarını elerken garip bir haz alıyordu. "Gerizekâlılar, ahmaklar, sahtekârlar!" diye içinden söverken, diğer kâğıtların da ölüm fermanlarını imzalıyordu. Ancak eli gittikçe yavaşlamaya başladı ve kâğıdın üzerinde asılı kaldı. "Dur bir dakika, neden delirmiş gibi davranıyorsun?" diye sordu kendi kendine. Göz açıp kapayıncaya kadar öfkesinin yerini tedirginlik almıştı bile.

Aslında bu kadar basit değildi ve o aptallar yüzünden başı belaya girebilirdi. Tüm birimlerdeki memurların, ama özellikle Seçim Birimi'ndekilerin korkulu rüyası "Yeniden Değerlendirme" idi. Meydana gelen bir olayı önceden rüyasında gördüğünü iddia eden kişilerin Tabir Sarayı'na mektup yazmasının sıklıkla karşılaşılan bir durum olduğunu Mark-Alem'e anlatmışlardı. Böyle bir durumda rüya taranmaya başlanır, kayıt numarasına göre arşivden çıkarılır ve hata yapıldığı tespit edilirse suçlular bulunurdu. Suçlular, alametin gerçek anlamını deşifre edemeyen tabirciler ya da rüyayı "geçersiz" sayan seçim memurları olabilirdi. Bu durumda seçicilerin hatası tabircilere göre daha ağır ve ciddi kabul edilirdi. Alameti çözemeyen tabircinin hatası, hiçbir şey tespit edememiş bir seçiciye göre daha affedilebilirdi.

"Lanet olsun böyle işe!" dedi Mark-Alem içindeki bu isyankâr çıkışa şaşırarak. "Hepsinin canı cehenneme!" Dosyaların birine "Geçersiz" yazdı ama bir sonrakinde duraksadı. Elinde kalan bu kâğıtla ne yapacağını bile-

meden, yazılanları otomatik olarak tekrar okumaya başladı: "Bir köprünün ayağında terk edilmiş bir meydan, çöplerin atıldığı ıssız arazilerden. Çöplerin, tozun, kırık fayans parçalarının arasında daha önce rastlanmamış, kendi kendine çalan eski bir müzik aleti ve köprünün ayağında onun sesine öfkelenmiş bir boğa."

"Sanatçı işleri..." dedi kendi kendine Mark-Alem. "Memnuniyetsiz, işsiz bir müzisyen kesin." Üstüne "Geçersiz" yazmaya başladı. İlk iki harfi yazmıştı ki, rüyanın tarihi ve rüyayı gören kişinin adı ile mesleğinin yazılı olduğu ilk iki satırı atladığını fark etti. İşin ilginç tarafı rüya sahibi müzisyen değil, başkentte bir manavdı. "Lanet olsun," dedi Mark-Alem gözlerini kâğıttan ayırmadan. Kahrolası bir manav gelip kafanı karıştırıyor! Başkentten olduğu için herhangi bir durumda şikâyet etmesi daha kolaydı. Mark-Alem kâğıt üzerindeki yazıları dikkatlice sildi ve rüyayı geçerli saydı. Hak etmediği bir iyilik görmüş birine bakar gibi, göz ucuyla kâğıda baktı ve "Aptal," diye mırıldandı. Kalemi mürekkebe batırdı ve birkaç kâğıda, onları ikinci kez okumadan "Geçersiz" yazdı. Öfkesi yatışınca kendini toparladı. İlk bakışta geçersiz olduğunu düşündüğü, tekrardan kontrol etmesi gereken sekiz rüya vardı. Sakince tek tek kontrol etti ve geçerli saydığı biri dışında diğerlerini olduğu gibi bıraktı. Aile içi kavgalar, kabızlık ya da kadın arzusundan kaynaklandığını anlamamak için aptal olmak gerekirdi. Gözlerindeki ağrıya rağmen Mark-Alem incelenmemiş birkaç kâğıt aldı ve önüne koydu. Okuyormuş gibi yapmanın gerçek anlamda okumaktan daha yorucu olduğunu düşünmeye başladı. Daha kısa metinler olan kâğıtları seçti ve içlerinden birini, rüya sahibinin adına bakmadan okumaya başladı: "Dişlerinin arasında Ay'ı taşıyan siyah

bir kedi, bir insan kalabalığından koşarak kaçıyordu. Koştuğu yolda yaralı Ay'ın kan izleri vardı."

İşte bu rüya dikkate değerdi. Geçerli rüyaların arasına koymadan önce Mark-Alem onu bir kez daha okudu. Gerçekten uğraşmaya değer, ciddi bir rüyaydı. Mark-Alem, tabircilerin işlerinin zorlukları bir yana, özellikle bu tarz rüyaları yorumlamanın zevk verdiğini düşündü. Yorgun olmasına rağmen rüyayı yorumlama arzusuna kapıldı. Ay, devletin ve dinin sembolüyken, siyah kedinin de düşmanı temsil ettiği belliydi. Bunun gibi bir rüyanın Ana Rüya ilan edilmesi olası bir durumdu. Rüya sahibini inceledi. Ülkenin Avrupa'daki uzak bir şehrindendi. "Oradan gelen rüyalar bile daha güzel," diye düşündü. Üçüncü kez okudu, rüya daha güzel ve anlamlı geldi. Bu rüyayı ümitvar kılan şey kalabalığın olmasıydı; bu kalabalık Ay'ı kedinin dişlerinden kurtaracaktı. "Bu rüya bir gün büyük ihtimalle Ana Rüya seçilecek," dedi ve sıradan bir kadın gören birinin, onun bir prenses olmaya yazgılı olduğunu fark ettiği anki bakışı gibi, yazılı kâğıda hafifçe gülümseyerek baktı.

Mark-Alem bir hafifleme hissetti. İki-üç kâğıt daha okumak istedi ancak Ay'lı rüyanın güzel etkisini bozmamak için onları yarıda bıraktı. Kafasını karanlığın çöktüğü büyük camlara çevirdi. Şimdi hiçbir şeyle ilgilenmek istemiyordu. Sadece mesainin bitmesini istiyordu. Işıklar gitgide soluyor olsa bile, memurlar başlarını dosyalardan kaldırmıyorlardı. Gece veya sonsuz bir karanlık çökse bile, mesai bitimini haber eden zil çalmadan masalarından kalkmayacaklarından neredeyse emindi.

Sonunda zil sahiden çaldı. Mark-Alem hızlıca kâğıtları topladı. Her masadan kapanan çekmecelerin sesleri geliyordu. Mark-Alem dosyayı kapattı ve salondan ilk

geçenlerden olmasına rağmen dışarıya çıkması yarım saat sürdü.

Dışarısı soğuktu. Büyük kümeler halinde çıkan memurlar farklı yönlere dağılıyorlardı. Her akşam olduğu gibi karşı kaldırımdan bir grup meraklı, onların çıkışını izliyordu.

Şeyhülislam ve sadrazamın dairesi dâhil olmak üzere tüm devlet birimlerinin içinde Rüyalar Sarayı, halk arasında en büyük ilgi odağıydı; yüzlercesine memurların çıkış saatini bekletecek kadar. İnsanlar, soğuktan yakalarını kaldırmış, sessizce devletin derin işleriyle ilgilenen gizemli memurlarını dikkatlice inceliyorlardı. Memurların yüzlerinde rüyalardan kalma parçalar bulmaya çalışır gibi gözlerini onlardan ayırmıyorlar, sarayın büyük kapıları gıcırdayarak kapanana dek orayı terk etmiyorlardı.

Mark-Alem adımlarını hızlandırdı. Yoldaki lambalar henüz yanmamıştı. Tabir Sarayı'nda çalışmaya başladığından beri karanlıktan korkar gibiydi.

Sokaklar yayalarla doluydu. Yer yer perdeleri çekili at arabaları geçiyordu. Onlarda gizli buluşmalara giden güzel kadınlar vardı muhtemelen. Mark-Alem iç çekti.

Kendi sokağına vardığında lambalar yanmıştı. Burası binaların ağır demir parmaklıklarla çevrili olduğu, sakin, orta derecede lüks bir sokaktı. Kestane satıcıları tezgâhları kapatmaya hazırlanıyorlardı. Bazıları kestaneleri ve kömürü çoktan çuvallarına geri koymuştu, görünüşe göre tezgâhlarının soğumalarını bekliyorlardı. Polis, Mark-Alem'i saygıyla selamladı. Kavşaktaki kahveden, şu an izinli bir polis olan, sarhoş komşuları Beç Bey çıkıyordu. İki arkadaşıyla birlikteydi, Mark-Alem'i görünce onlara bir şeyler fısıldadı. Yanlarından geçerken, Mark-Alem o gözlerin korku dolu bakışlarının kendisi-

ne kitlendiğini hissetti. Adımlarını hızlandırdı. Uzaktan evin iki katında da ışıkların açık olduğunu fark etti. "Misafirdir herhalde," dedi kendi kendine, titreyerek. Evin kapısına yaklaşınca, Qyprilli simgeli at arabasını, "Q" harfinin kazılı olduğu iki kapıyı gördü ve sakinleşmek yerine iyice gerildi.

Kapıyı evin eski hizmetçisi Loke* açtı.

"Neler oluyor?" dedi, kafasıyla ikinci katı işaret ederek.

"Dayınlar geldi."

"Bir şey mi oldu?"

"Hayır, ziyarete gelmişler."

Mark-Alem rahat bir nefes aldı. Bahçeden evin iç kısmına doğru yürürken "Neyim var böyle acaba..." diye kendi kendine söylendi. Eve geç geldiğinde her tarafta ışıkların açık olması onu geriyordu ama hiçbir zaman bu akşamki kadar sarsılmamıştı. "Yeni işe başladım ya, ondan herhalde," diye düşündü.

"Öğleden sonra iki arkadaşın seni sordu," diyordu arkasından gelen Loke. "Yarın ya da öbür gün, kolop mı kulup mu... her ne lanetse ismi, orada onlarla buluşmanı söylediler."

"Kulüp."

"Heh, kulüpte."

"Bir daha gelirlerse müsait olmadığımı söyle."

"Pekâlâ," dedi hizmetçi.

Mark-Alem'in burnuna güzel yemek kokuları geldi. Misafir odasına girmeden önce, kendisi de nedenini bilmeden biraz ayakta durdu. İçerden sesler duyuluyordu. Mark-Alem kapıyı açarken, küçük dayı "Tuz kokmuşsa balıktan ne bekleyebilirsin ki?" diyordu. Halılarla kaplı

---

* *Arn.* Yaşlı kadın, nine. –ç.n.

büyük odadan ateşin tanıdık kokusu geliyordu. İki dayısı gelmişti, büyük olan karısıyla beraberdi. Bakan yardımcısı iki kuzeni de oradaydı. Mark-Alem sırayla selam verdi.

"Yorgun gözüküyorsun," dedi büyük dayısı.

Mark-Alem "Ne bekliyordun ki, iş güç..." der gibi omzunu silkti. O gelmeden önce, yeni işi hakkında konuşulduğu belliydi. Mark-Alem ayaklarını toplamış, büyük maltızların birinin yanında oturan annesine baktı. Annesi ona hafifçe gülümsedi ve o an içindeki endişe son buldu. Bir köşeye geçti ve üzerinde toplanan dikkatin dağılmasını bekledi. Ve öyle de oldu.

Büyük dayısı, anlattıklarını Mark-Alem odaya girerek böldüğü için sözüne kaldığı yerden devam etti. İmparatorluğun en uzak bölgelerinin birinde idareciydi ve iş için başkente her gelişinde, Mark-Alem'e her seferinde aynı hikâyeymiş gibi gelen, bir sürü zorbalık dolu hikâye anlatırdı. Sıska, asık suratlı, yüzü çillerle dolu eşi de kocasının anlattıklarını dikkatle takip eder, oradakilere "Nerede yaşadığımızı görüyor musunuz?" der gibi bakardı. Eşi her seferinde oranın havasından, kocasının bitmek bilmeyen işlerinden şikâyet ederdi ve sözlerinde ortanca kaynına, Vezir'e olan gizli kinini belli ederdi. Şu anki dışişleri bakanı, yani Qyprilli ailesinde en yüksek makama sahip olduğu için herkes ona "Vezir" diyordu; büyük dayısının karısına göre, abisinin başkente göreve geri çağrılması için yeterince uğraşmamıştı.

En genç dayısı dalgın bir gülümsemeyle dinliyordu. Mark-Alem büyük dayısını taşranın sertliği ve yobazlığıyla paslanmış bir bronz gibi görüyorken, küçük dayısını gitgide daha çok seviyordu. Sarı saçları, açık renk gözleri, kızılımsı bıyıkları ve yarı Arnavut yarı Alman ismiyle

Kurt, Qyprilli ailesinin yaban gülüydü. Abilerinin aksine, önemli herhangi bir makama sahip olmamış, tam tersine, oşinografiden mimariye kısa sürede vazgeçtiği tuhaf işlere girişmişti, son zamanlarda ise müzikle ilgileniyordu. Ayrıca evlenmeyi düşünmüyor, Avusturya konsolosunun oğluyla ata biniyor, dedikodulara göre gizemli bir bayanla mektuplaşıyor, yani kısaca cazip ama yararsız her şeyi yapıyordu. Mark-Alem onun gibi olmak istiyor ama bunu başaramayacağını düşünüyordu. Şimdi rahatlamış, iki dayısının sohbetini dinlerken, onları buraya getiren at arabasını gözünün önüne getirdi. O arabayı ne zaman görse sevinç ve korkuyla karışık bir hisse kapılırdı; çünkü beraberinde en iyi ya da en kötü haberleri getirirdi.

Çekirdek aile arasında ana Qyprilli evi ya da "Saray" dedikleri evde, aynı tipte birkaç at arabası vardı. Ama Mark-Alem için yalnızca bir taneydi: üzerindeki "Q" harfiyle, ana evden tüm sülaleye gökkuşağı ya da karabulutlar, müjdeli ya da kara haberleri getiren araba. Qyprilli ismindeki "Q" harfinin Osmanlıcadaki "K" harfiyle, "Köprülü" olacak şekilde değiştirilmesi üzerine birkaç kez konuşulmuştu. Ancak bunu aile reddetmiş, "Q" harfiyle birlikte soyadlarındaki tüm harfler Arnavut alfabesine göre korunmuştu.

"Demek Tabir Sarayı'na girdin?" dedi büyük amcası hikâyesini bitirdikten sonra. "Sonunda karar verebildin."

"Hepimiz birlikte karar verdik," dedi annesi.

"İyi yapmışsınız," dedi büyük dayısı. "Saygın ve önemli bir görev bu. Hayırlı olsun!"

"İnşallah, teşekkürler," dedi annesi.

İki kuzeni de sohbete katıldı. Mark-Alem'in aklına Tabir Sarayı'na girmeden önce bitmeyen tartışmalar geldi. Dışarıdan biri bu konuşmaları duysaydı ağzı açık kalırdı:

Erkekleri imparatorluğun ordularına Viyana seferinde öncülük etmiş, şimdiyse imparatorluğun göreceli düşüşünde yeniden yapılanması için OBD (Osmanlı Birleşik Devletleri) olarak yapılandırılması fikrini ilk ortaya atan; *Larousse*'un "K" harfi başlığında, "Köprülü: 1656-1710 arasında, baş ferdi Osmanlı İmparatorluğu'nun sadrazamı olan köklü Arnavut ailesi" şeklinde yer alan, yüksek mevkide olanların da koruma, terfi ya da af dilemek için kapılarını çaldığı bu şanlı ailenin oğlunun iş araması, bu durumun bu kadar endişeye sebebiyet vermesi nasıl mümkün olabilirdi?

İlk bakışta, her ne kadar şaşırtıcı olsa bile Qyprilli ailesini yakından tanıyanlar için bu durum şaşırtıcı değildi. Bu sadrazam ailesi dört yüzyıldır zaferleriyle anılsa da felaketler de peşlerini bırakmıyordu, ailenin sonu gelene dek bu devam edecekti. Onlar kadar şımarık, içten içe gaddar bir aile tanınmıyordu. İçinde aydınlık olduğu kadar karanlık da vardı, yüksek mevkili olanların, bakanların, idarecilerin ve subayların yanı sıra hapse ya da ölüme mahkûm edilenler, ortadan kaybolanlar da vardı. "Biz Qyprilliler, Vezüv Yanardağı'nın eteğindeki yeşermiş topraklarda yaşayan insanlar gibiyiz," derdi şakayla karışık bir şekilde küçük dayısı Kurt. "Nasıl ki Vezüv bazen patlayıp gölgesindeki her şeyi kül ediyorsa, aynı şekilde gölgesinde yaşadığımız sultan da bizi belli aralıklarla hedef alıyor. Başlarına açtığı felaketlere rağmen, yine orada, Vezüv'ün eteklerinin altında uzanan bu verimli topraklarda hayatlarını baştan kuran insanlar gibi, biz de sultanın gönderdiği fırtınalara rağmen onun gölgesinde kalmaya devam edeceğiz ve ona sadakatle hizmet etmeye devam edeceğiz."

Mark-Alem çocukluğundan beri, şafak sökmeden

önce eve sessizce gelen hizmetçileri, kapı önlerindeki fısıldaşmaları, yüzleri korku dolu teyzelerinin büyük kapıyı çalmasını, günleri esir alan kara haberleri, kaygılı bekleyişlerin sonunda gelen sükûneti, uzak bir hücreye atılmış bir mahkûm için dökülen sessiz gözyaşlarını, sonrasındaysa hayatın eskisi gibi devam etmesini, yeni bir müjdeli veya kara haber bekleyişinde olduklarını hatırlıyordu. Çünkü Qyprilli ailesinin erkekleri ya yükselir ya da dibe çakılırdı, bunun ortası yoktu.

"Allah'a şükür senin soyadın Qyprilli değil," derdi ona bazen annesi, kendisi de bu teselliye inanmasa bile. Mark-Alem evin tek oğluydu ve annesi, kocasının vefatından sonra oğlunu Qyprilliler'in belalarından korumaktan başka bir şey yapmamıştı. Bu, Mark-Alem'in annesini daha zeki, açık sözlü ve ilginç bir şekilde daha da güzel hale getirmişti. Uzun bir süre oğlunu iş hayatından uzak tutmaya karar vermişti; ancak oğlu büyüyüp okulu bitirdikten sonra bu kararın bir anlamı kalmamıştı. Qyprilli ailesinde işsiz kalmak bir seçenek değildi, istese de istemese de Mark-Alem'e bir iş bulması gerekiyordu. Kariyer yapma imkânlarının fazla olduğu ve hapse atılma ihtimalinin düşük olduğu bir iş olmalıydı. Aile arasında diplomasi, ordu, mahkeme, bankacılık, bakanlık seçeneklerinin iyi ve kötü yönleri teker teker detaylıca konuşulmuştu. Birinci seçenekten ikinci için vazgeçilmiş, sonra aynı sebeplerden ikinciden de vazgeçilmiş ve bir üçüncü seçenek bulunmuştu. Ancak derinlemesine incelendiğinde ilk iki görevden farklı gözüken bu üçüncü seçeneğin, aslında daha tehlikeli olduğu kanaatine varılmış ve en başa, ilk başta "Aman, ne olursa olsun ama orası olmasın," dedikleri birinci seçeneğe geri dönülmüştü. Mark-Alem'in annesi bu

kargaşadan yorulup "Dilediği yere gitsin, kaderden kaçılmaz," diyene kadar bu döngü devam etmişti. Bunun üzerine kararı Mark-Alem'e bırakmaya hazırlanmışken, o ana kadar bu tartışmaya hiç karışmamış olan ortanca dayısı, Vezir, sonunda kendi fikrini söylemişti. İlk başta bu fikre gülmemek elde değildi, ancak hemen ardından herkesin yüzü şaşkın bir ifadeye bürünmüştü. "Rüyalar Sarayı mı? Nasıl? Neden?" Ama bunun üzerine düşündükçe bu fikir mantıklı gelmeye başlamıştı. "Neden Rüyalar Sarayı olmasın? Nesi kötü?" Hatta, kötü olmaması bir yana, tuzak dolu diğer işlere kıyasla çok iyiydi. Ama burada da tehlikeler yok muydu? Elbet vardı, ama rüyalar âlemindeki, rüyalara ait tehlikelerdi; yaşlı bilginlerin zor durumlarda "Allah'ım n'olur rüya olsun!" dedikleri türdendi. İşte tam olarak böyle gelişti. Bakanın bu fikrine Mark-Alem'in annesi iyice ikna oldu. "Daha önce nasıl kimsenin aklına gelmedi?" dedi. Tabir Sarayı'nın oğlu için tek güvenli seçenek olduğunu düşündü. Kariyeri açısından pek çok olanak sunması dışında, bu dul kadının dikkatini özellikle gizemli ve belirsiz bir birim olması çekiyordu. Orada gerçekler ve gerçek olmayanlar birbirlerine kolayca karışıyor, bu belli belirsiz sis de Mark-Alem'i fırtınalardan koruyacak en güvenilir sığınak gibi gözüküyordu.

Diğerlerinin de aklına yatmıştı. "Vezir'in bir bildiği vardır kesin," diyorlardı. Son zamanlarda Tabir Sarayı devlet işlerindeki etkisini arttırmış ve Qyprilliler eski geleneksel kurumlara her zaman alayla baktıkları için, Rüyalar Sarayı'nı küçümsemişlerdi. Hatta söylentilere göre, yıllar önce Rüyalar Sarayı'nı kapatmayı başaramasalar da onun gücünü oldukça azaltan Qyprilli ailesiydi. Ancak son zamanlarda hükümdar, kuruma eski gücünü

ve ihtişamını geri vermişti.

Mark-Alem tüm bunları, yeni işi hakkındaki tartışmalar boyunca yavaş yavaş öğrenmişti. Qyprilliler'in Tabir'i küçümsüyor olmaları orada kendi adamlarının olmadığı anlamına gelmiyordu tabii ki. Orayı ihmal edecek kadar özensiz olsalardı "Qyprilli" olmazlardı. Tüm dikkatlerini devletin diğer kurumlarına verdikleri ve aralarında şakayla "yaşlı ihtiyar" dedikleri kurumun etkisini azaltacaklarını düşündükleri için ona karşı kayıtsız kalmışlardı. Şimdi de tam olarak bunu telafi etmek istiyor gibiydiler. Orada kendi adamları, belki de onlarcası vardı ama Vezir "Kendi kanından olan adam farklıdır," demişti kız kardeşine, yani Mark-Alem'in annesine. Endişeli olduğu belliydi ve kız kardeşi, göründüğünden fazla endişeli olduğunu düşündü. Muhtemelen kendisine anlatmadığı bir şeyler biliyordu.

Bu konuşma, Mark-Alem Tabir Sarayı'na gitmeden iki gün önce gerçekleşmişti. Bu süre boyunca Mark-Alem'in ve Rüyalar Sarayı'nın isimleri ayrı anılmamıştı. Ve şimdi yine beraberlerdi ve bu sohbet Mark-Alem'in sinirlerini bozmaya başlamıştı. Yemeğe geçince konunun değişeceğini ümit ediyordu. Şansına, konu masaya geçmeden değişti bile. Aslında, bu sefer onu dâhil etmeden sadece Tabir Sarayı hakkında konuşmaya devam ettiler.

"Aslında Tabir Sarayı'nın eski itibarını geri kazandığını söyleyebiliriz," dedi kuzenlerinden biri.

"Qyprilli olmama rağmen hiçbir zaman orasının gölgede kalacağını düşünmedim," dedi küçük dayısı Kurt. "Devletin en eski kurumlarından biri olması dışında, büyüleyici ismine rağmen bence en korkunç olanlardan biri."

"Başka korkutucu kurumlar da var, sadece orası de-

ğil," diye itiraz etti kuzeni.

Kurt gülümsedi.

"Onların yaydığı korku bilinen bir gerçek," dedi, "uyandırdıkları korku uzaktan belli oluyor, ama Tabir Sarayı farklı."

"Peki senin için neden bu kadar korkutucu?" diye sordu Mark-Alem'in annesi.

"Senin anladığın anlamda değil," dedi Kurt yeğenine göz ucuyla bakarak. "Ben başka bir şeyi kastettim aslında. Bence devletin tüm idari birimleri arasında insan iradesinden en uzak olan kurum Tabir Sarayı. Ne demek istediğimi anlıyor musunuz? Hepsinin içinde en soyut, en kör, en ölümcül, yani devlete en yakın olanı."

"Bense bir şekilde kontrol altında tutmanın kolay olduğunu düşünüyorum," dedi diğer kuzeni. Zekâsı gözlerinden belli olan, kel biriydi: Bu zekâdan dolayı gözleri sönüktü ve zekâsının bir kısmını seve seve vermek isterdi.

"Benim için ise, tüm vatandaşların vicdanlarındaki karanlık tarafların, devlete doğrudan bağlandığı tek devlet binası burası." Dediklerini ne derecede anladıklarını ölçmek için herkese sırayla baktı. "Kalabalıklar hükmetmez; ancak onların da bir aracı, aygıtı vardır. Onun sayesinde her şeyde, her işte, macerada, devlet işlerinde ve suçlarında etkisini ortaya koyar; işte burası Tabir Sarayı'dır."

"Demek istediğin, herkesin olan bitende az da olsa sorumluluk payı mı var?" dedi kuzeni.

"Evet," diye yanıtladı Kurt. "Öyle de diyebiliriz," dedi kendinden emin bir şekilde.

Diğeri gülümsedi, ancak gözleri yarı kapalı olduğu için, kapının altından gelen ışık gibi, gülümsemesinin sadece sonu göründü.

"Bütün bunlara rağmen bana göre devletin en saçma,

en yararsız kurumu," dedi kuzen.

"Mantıklı bir dünyada saçma olurdu," dedi Kurt. "Bizim dünyamız içinse gayet olağan."

Kuzeni sesli gülmeye başladı, ama idarecinin yüzündeki ciddiyeti görünce kendini tuttu.

"Ortalıkta daha derin mevzuların döndüğü konuşuluyor," dedi diğer kuzeni. "Hiçbir şey göründüğü kadar basit değildir. Delphi Tapınağı'nın ardındaki gerçeği bugün bilen var mı? Kayıtları kayboldu öyle değil mi? Mark-Alem'in işe alınması da basit değildi." Mark-Alem'in annesi dikkatli gözlerle hiçbir detayı kaçırmamaya çalışıyordu.

"Bırakalım bu konuyu artık," dedi idareci.

"İşe alınmam basit değil miydi?" dedi Mark-Alem kendi kendine. Dünyanın en kaybolmuş varlığı gibi Tabir'e gittiği ilk günün sabahında, Seçim Birimi'nin sıkıcı son mesai saatlerinden bazı kesitler parça parça gözünde canlandı. "Görünen o ki muhtemelen orayı fethetmeye gittiğimi düşünüyor," dedi içinden buruk bir ironiyle.

"Hadi konuyu değiştirelim," dedi ikinci kez büyük dayısı. Loke, akşam yemeğinin hazır olduğunu haber etti ve herkes yemek odasına gitmek için kalktı.

Büyük dayının eşi yemek masasında, eşinin yönettiği bölgenin âdetleri hakkında bir şeyler anlatırken Kurt sözünü kesti:

"Arnavutluk'tan rapsodist* davet ettim," dedi.

"Nasıl yani?" diyen iki-üç ses duyuldu. "Nereden aklına geldi ki? Bu yeni saçmalık da ne?" anlamında söylendiği anlaşıldı.

"Bir önceki gün Avusturya konsolosu ile konuşuyor-

* Epik şiirler okuyan ozanlara verilen isim. –e.n.

dum," diye devam etti. "Ne dedi biliyor musunuz? 'Siz Qyprilliler Avrupa'da ve tabii dünyada adınıza destan yazılan tek aristokrat ailesiniz,' dedi."

"Ah," dedi kuzenlerinden biri. "Anlaşıldı."

"Bizim için söylenen destanı Almanların *Nibelungen*'i ile karşılaştırdı, 'Alman veya Fransız büyük bir aile için, sizin adınıza Balkanlar'da söylenen destanın yüzde biri söyleniyor olsaydı onlar için tarif edilmez bir gurur kaynağı olurdu,' dedi. Tam olarak böyle dedi."

"Anlaşıldı," diye tekrarladı kuzenlerden biri. "Ama bir şeyi anlayamadım: Sen Arnavut rapsodistler dedin, değil mi? Hepimizin bildiği destandan bahsediyorsak Arnavutlar neden dâhil oluyor bu konuya?"

Kurt Qyprilli gözünün içine baktı ama cevap vermedi. Destan hakkında tartışmalar Qyprilli ailesinde, eski hükümdarlardan gelen hediyeler, önemli ayinler gibi nesilden nesile aktarılıyordu. Mark-Alem bu konuşmaları çocukluğundan beri duyuyordu. İlk başta ailesinin kaderini belirleyen destanı, uzak karlı dağlarda yaşayan ejderha ve yılan gibi masallardaki varlıklarla ilgili olduğunu hayal etmişti. Ama büyüdükçe bu destanın ne olduğunu anlamaya başlamıştı. Aslında bu çocuğun, Qyprilli ailesi imparatorluğun başkentinde yaşarken uzak Balkan bölgesinde bulunan Bosna isimli bir vilayette kendileri için bir destanın söyleniyor olmasını aklının alması hayli zordu. Daha mantıksız olan ise destanın Qyprillilerin anavatanı Arnavutluk'ta değil de Bosna'da Slavik bir dilde söyleniyor olmasıydı. Yılda bir kez, ramazan ayında, Bosna'dan rapsodistler geliyordu. Qyprilliler'in uzun destanlarını, hüzünlü bir enstrüman eşliğinde söylemek için günlerce onlarda kalıyorlardı. Bu, yüzyıllarca devam eden ve yeni nesil Qyprilliler'in durdurmaya ya

da değiştirmeye cesaret edemediği bir gelenekti. Büyük misafir odasında Slav rapsodistlerin "Çuprili" diye telaffuz ettikleri Qyprilli dışında tek kelime anlamadıkları, sürükleyici destanlarını dinliyorlardı. Sonra rapsodistler her zamanki ödüllerini alır ve arkalarında, ev sahiplerinin birkaç gün boyunca geçen yılları anar gibi nedensiz iç çekmelerine sebep olan bir boşluk hissi bırakarak giderlerdi.

Konuşulanlara göre sultan bu destandan dolayı Qyprilliler'e karşı kin duyuyordu. Sultan için şairler onlarca divan şiiri yazıyordu ancak Qyprilliler'in destanı gibi olmuyorlardı. Hatta söylentilere göre arada sırada onlara bela olmasının sebebi de bu kindi. "Peki bu destanı neden sultana sunmuyor ve belasından kurtulmuyorlardı?" demişti bir kez küçükken Mark-Alem, yetişkinlerin fısıldaşmalarını duyduktan sonra. "Sus bakayım," demişti annesi, "destan hediye olarak verilecek bir şey değildir, yüzük ya da diğer mücevherat gibi de değil, öyle bir şey ki vermek istesen de veremezsin."

"*Nibelungen* gibi dedi," diye devam etti düşünceli Kurt. "Bu günlerde sıkça sorulan o soruyu sordum kendime. Slavlar bizim onurumuza bir jest yaparken hemşerilerimiz Arnavutlar neden bizimle ilgili sessiz kalmışlar?"

"Çok basit," dedi kuzenlerinden biri, "bizden bahsetmiyorlar çünkü bizden beklentileri vardı ve istediklerini bulamadılar."

"Yani sence sebebi küskünlük mü?"

"Nasıl dersen."

"Benim için açıklanabilir bir durum," diye müdahale etti diğer kuzeni. "Ailemiz Qyprilliler ile Arnavutların arasındaki eski bir anlaşmazlık bu. Ailemizin imparatorlukla iç içe olduğunu anlamakta güçlük çekiyorlar, hatta

bunu tamamen görmezden geliyorlar. Qyprilliler'in büyük imparatorluk için yaptıklarını dikkate almıyorlar, ki Arnavutluk onun sadece küçük bir parçası. Onları ilgilendiren bu küçük bölge, Arnavutluk için yaptıklarımız. Bizden kendilerine özel bir şeyler yapmamızı beklediler."

"Anlayacağınız durumlar böyle," der gibi kollarını açtı.

"Bazıları Arnavutluk'un bahtsız olduğuna, bazıları ise Kadir Gecesi doğduğuna inanır," dedi diğer kuzeni. "Bence ikisinin de ötesinde. Aslında bizim Qyprilli ailemize benziyor, sultanın lütfu da öfkesi de üstünde."

"Hangisi daha baskın, lütfu mu yoksa öfkesi mi?" diye sordu Kurt.

"Söylemesi zor," dedi kuzeni. "Bir Yahudi'nin bana söylediği bir şeyi hiç unutmadım: Türkler mızraklarla ve kılıçlarla size hücum ettiğinde, siz Arnavutlar haklı olarak sizi fethetmeye geldiklerini sandınız ama onlar aslında tüm imparatorluğu size hediye olarak getiriyorlardı."

"Ha-ha!" diye güldü Kurt.

Kuzeninin soluk gözleri son kıvılcımlarını saçtı.

"Ama her delinin hediyesi gibi, şiddet ve kanla verildi," diye devam etti.

"Ha-ha!" diye daha güçlü güldü bu sefer Kurt.

"Neden gülüyorsun?" diye müdahale etti idareci abisi. "Yahudi'nin dediği doğru. Türkler güçlerini bizimle paylaştılar, bunu sen de benim kadar iyi biliyorsun."

"Tabii ki," dedi Kurt. "Ailemizden çıkan beş sadrazam bunu yeterince kanıtlıyor."

"Onlar sadece bir başlangıçtı," dedi abileri. "Sonrasında yüzlerce üst düzey görevli geldi."

"Buna gülmedim ben," dedi Kurt.

"Sen çok şımarıksın," dedi abileri somurtarak.

"Yoksa bana fesat mı diyeceksin?" diye sordu Kurt. "Bu yeni kelime son zamanlarda oldukça popüler oldu."

Büyük kardeş uyuyormuş gibi kafasını salladı:

"Dikkatli ol küçük kardeşim. Diyeceklerim bu kadar."

Kurt'un gözleri parlıyordu.

"Türkler, biz Arnavutlara bizde eksik olanı verdiler," diye devam etti kuzeni dikkat çekmek isteyerek. "Geniş topraklar verdiler."

"Ama bir o kadar da kargaşa," dedi Kurt. "Tek bir kişinin bile hayatı devlet işlerine karıştığında altüst oluyor, böyle bir mekanizmaya katılan bir halkın yaşadığı drama ne demeli?"

"Ne demek istiyorsun?"

"Türklerin bizimle egemenliği paylaştığını söylemediniz mi? Egemenliği paylaşmak apoletleri ve halıları paylaşmak değildir. Hatta bana göre onlar sonra gelir. Biriyle egemenliği paylaşmak her şeyden önce suçları paylaşmaktır."

"Kurt, böyle konuşmamalısın," dedi diğeri.

"Her neyse, onlar bize gerçek itibarımızı verdiler," diye devam etti kuzeni bir sessizlikten sonra. "Bizse bunun için onlara sövdük."

"Biz değil, onlar," diye araya girdi idareci.

"Evet pardon, onlar, oradaki Arnavutlar."

Loke tatlı tabaklarını getirirken derin bir sessizlik oldu.

"Onlar bir gün gerçek bağımsızlıklarını kazanacaklar ama bu büyük olanakları kaybedecekler," diye devam etti kuzen. "Sert bir rüzgâr gibi estikleri bu alanı kaybedecekler, dar topraklarına kapanacaklar, bir dağdan diğerine çarpan ve uçamayan kuşlar gibi kanatları engellenecek, tamamen solacaklar ve sonunda 'Ne kal-

dı ki elimizde!' diyecekler. O zaman da bu yitirdikleri imkânları isteyecekler ama bunun için çok geç olacak."

İdarecinin eşi derin bir iç çekti. Tatlılara kimse dokunmuyordu.

"Ama şu an bizimle ilgili susuyorlar," dedi Kurt.

"Gün gelecek bizi anlayacaklar," dedi büyük abileri.

"Biz de onları dinlemeliyiz," dedi Kurt.

"Peki ama ya az önce söylediğin gibi sessiz kalırlarsa?"

"O zaman sessizliklerini dinleriz."

İdareci sesli güldü.

"Hep tuhaftın," dedi gülmenin arasında. "Dedim sana, başkent seni çok şımarttı. Uzak bir bölgede bir yıllık görev iyi gelirdi."

"Allah korusun!" dedi Mark-Alem'in annesi.

İdarecinin gülmesi buzları eritti.

"Ben Arnavut rapsodistleri davet ettim," dedi Kurt, "Çünkü Arnavut destanını duymak istedim. Ondan bir bölüm okumuş olan Avusturya konsolosu, Arnavut destanlarının Boşnaklarınkinden çok daha güzel olduğunu söyledi."

"Gerçekten mi?"

"Evet," dedi Kurt. Kardan kamaşmış gibi gözlerini kırpıştırdı. "Dağlardaki kovalamacaları, düelloları, kadınların ve genç kızların kaçırılmasını, tehlikeli düğün törenlerine giden gelin alaylarını, alay sırasında yaptıkları yanlışlardan dolayı taşa dönüşen alayları, şarapla sarhoş olmuş atları, kâbus gibi dağlarda koştururken alçakça kör edilen yiğitleri, felaketleri haber veren baykuşları, yabancı kapıların vurulmasını, bir canlının iki yüz köpekle ölünün mezarı etrafında tur atarak onu dehşet verici bir düelloya davet etmesini, düşmanı ile kapışmak için mezarından kalkamayan ölünün inlemelerini, kavga

eden, dövüşen, birbiriyle evlenen insanları ve tanrıları, çığlıkları, çatışmaları, ürpertici lanetleri ve tüm bunların üzerinde, aydınlattığı kadar ısıtmayan bir Güneş'i anlatıyor."

Mark-Alem büyülenmiş bir şekilde dinliyordu. Daha önce hiç bulunmadığı bu uzaklardaki kar için bilinmedik, yabancı bir özlem hissine kapıldı.

"Adımızın geçmediği Arnavut destanı bu işte," dedi Kurt.

"Senin anlattığın gibiyse, orada yer almamamız çok normal. Daha çok trajik bir hikâyeye benziyor."

"Ama Slav destanında varız," dedi Kurt.

"Bu yetmez mi? dedi soluk bakışlarla kuzeni. "Avrupa'da, belki de dünyada adımıza bir destan bulunan tek aile olduğumuzu sen söyledin. Bu senin için yeterli değil mi? Sen destanımızın iki halkta da olmasını istiyorsun."

"Bana yetip yetmediğini sordun," dedi Kurt, "söylüyorum o halde: hem de hiç!"

İki kuzen de hoşgörüyle kafalarını salladı. Abileri de gülümsedi.

"Sen de bir garipsin," dedi. "Hiç değişmiyorsun."

Kurt duymamış gibi yaptı.

"Rapsodistler geldiğinde hepinizi dinlemeye çağıracağım," dedi. "Diğer destanların yanı sıra soyadımızı aldığımız eski, üç kemerli köprünün de türküsünü söyleyecekler."

Mark-Alem ağzı açık dinlemekteydi. Yıllar önce, kuzenlerinden biri olan Aleks Ura, Qyprilli soyadının, Arnavutların hâlâ Hristiyan olduğu bir dönemde, Orta Arnavutluk'ta inşa edilen ve temellerinde bir adamın kurban edildiği arkaik üç kemerli köprüden gelen "ura" kelimesinin bire bir tercümesi olduğunu açıklamıştı.

Kuzenin dediğine göre bu köprünün inşaatında çalışmış olan ataları Gjon, diğer çalışanlar gibi kurbanın hatırası adına "Ura*" soyadını almıştı.

"Onlar ünlü türküyü söyleyecekler, ancak bu sefer Arnavutça yorumunu," diye devam etti Kurt. "Vezir'e henüz hiçbir şey söylemedim ama onları misafir etmemize karşı çıkacağını düşünmüyorum. Yolları uzun ve müzik aletlerini saklayıp seyahat edecekler."

Kurt tutkulu bir şekilde anlatmaya devam ediyordu. Yine buradaki ailelerle oradaki Balkan destanı arasındaki bağdan söz etmeye başladı; idareden ve sanattan, fanilik ve sonsuzluktan, hatta beden ve ruhtan bile bahsetti.

"Her neyse, burada anlattıklarından başka yerde bahsetme," dedi yüzleri düşen abileri.

Herkesin korktuğu o kötü sessizlik masaya tekrardan çöktü.

"Yeğenim, sen sohbetlere katılmıyorsun hiç?" dedi Mark-Alem'e idareci abi, ortamı yumuşatmak için. "Görünüşe göre tepeden tırnağa rüyalar âlemindesin."

Mark-Alem kızardığını hissetti. Tüm dikkati yine üzerine toplamaya başlamıştı.

"Seçim Birimi'nde çalışıyorsun değil mi?" diye devam etti büyük dayısı. "Vezir dün seni sordu. Rüyalar Sarayı'nda gerçek kariyerin Tabir Birimi'nde başladığını söyledi; çünkü orada gerçek anlamda yaratıcı bir iş yapılırmış ve insanın kişisel yeteneği anlaşılırmış. Öyle mi sence?"

Mark-Alem çalıştığı bölümü kendi iradesiyle seçmediğini ima eder gibi omuz silkti. Ama dayısının bakışlarında gizemli bir ışık yakaladığı düşüncesine kapıldı.

İdareci abi, gözlerini hemen tabağına indirmiş olsa da

---

* *Arn.* Köprü –ç.n.

bu esrarengiz ışık evin hanımının dikkatinden kaçmadı. Kendi oğlu hariç herkesin katıldığı Tabir Sarayı tartışmasını pürdikkat ve tedirginlikle takip etmeye başladı.

O hariç... yani Tabir'in tam merkezinde çalışan Mark-Alem hariç herkes... Annesinin içi içini yiyordu. Sonunda kaplanlara atmak için mi bunca zaman oğluna kol kanat germişti? Az önce dedikleri gibi, büyüleyici ismine rağmen aslında karanlık bir mekanizma mıydı orası?

Yanakları çökmüş oğluna göz ucuyla baktı. Onun biricik Mark-Alem'i bu ızdıraplı uyku karmaşasında, ölümün eşiğindeki kâbusların arasında yolunu nasıl bulacaktı? Böyle bir kaosa girmesine nasıl müsaade etmişti?

Tabir Sarayı ile ilgili sohbet devam ediyordu, ancak Mark-Alem yorgun olduğu için sohbeti takip etmeyi bırakmıştı. Kurt ve kuzenlerinden biri Rüyalar Sarayı'nın gücünü tekrar kazanmasının, köklü Osmanlı Devleti'nin içine düştüğü buhranın bir işareti mi yoksa bir tesadüf mü olduğunu tartışırken idareci abi "Bırakın bu konuyu artık," diye tekrarlıyordu.

Nihayet misafirler kahvelerini içmek için yandaki salona geçtiler. Gece yarısına yakın bir saatte kalktılar. Mark-Alem yavaş adımlarla üst kattaki odasına geçti. Uyuyası yoktu ama bunu dert etmiyordu. Tabir Sarayı'nda yeni çalışmaya başlayanların ilk iki hafta uykusuzluk çektiğini söylemişlerdi. Sonrasında ise uyku düzeni normale dönüyordu.

Gözleri açık, uzun süre yatağında uzandı. Her şeyi sakince düşünüyordu. Bu acısız, sıradan ve soğuk bir uykusuzluk idi. Hayatındaki her şey sarsıntıya uğrarken bir tek uykusuzluğu değişmemişti. Kavşaktaki büyük saat ikiyi vurdu. Saat üçe, en geç üç buçuğa kadar uykuya da-

lacağını düşündü. Peki, uyku ona uğrayacak olsa o geceki rüyalarından hangi dosyayı seçerdi?

Uykuya dalmadan önce Mark-Alem'in aklındaki son düşünce buydu.

III

Tabir Birimi

Beklediğinden çok daha kısa bir zamanda, baharın gelişinin habercisi olan işaretler henüz yokken (en azından baharı, hatta yazı Seçim Birimi'nde geçireceğini düşünmüştü), yani yeni mevsim henüz hissedilmeden Mark-Alem Tabir Birimi'ne geçti.

Bir gün, daha sabah molasının zili çalmamışken, genel müdürlüğe uğramasını söylediler. "Ama neden?" diye sordu ve habercinin dudaklarında alaycı bir gülümseme gördüğünü zannedip bunu sorduğuna hemen pişman oldu. Tabir Sarayı'nda böyle soruların sorulmaması gerektiği, gayet açık bir gerçekti.

Yürürken kafasında gerçekleşebilecek her şüphe ve varsayımı düşünüyordu. Acaba işiyle ilgili bir hata mı yapmıştı? İmparatorluğun en ücra köşelerinden gelen biri bürodan büroya, memurdan memura dolaşarak haksız yere çöpe atılmış rüyasını mı arıyordu? Son günlerde incelerken ikilemde kaldığı rüyaları hatırlamaya çalıştı ama hiçbirini hatırlayamadı. Ama belki de konu bu değildi. Belki de tamamen başka bir konu vardı ki her zaman böyle oluyordu, hiç akla gelmeyecek sebeplerden çağrılıyordu. Gizlilik ihlaliyle ilgili olabilir miydi? Ama o, Tabir Sarayı'nda çalışmaya başladığından beri nere-

deyse hiçbir arkadaşıyla görüşmemişti. Gideceği yerin nerede olduğunu sordukça Tabir Sarayı'nın bu kısmına daha önce geldiğini hissetmeye başladı. İlk başta koridorların birbirine benzemesinden böyle hissettiğini sandı; ama kendisini tahta masanın arkasında duran, uzun yüzlü adamın olduğu maltızlı odada bulunca oranın Tabir Sarayı'ndaki ilk gününde geldiği, genel müdürün odası olduğunu anladı. Kendini işe verdiği için, onu ilk gün kabul eden uzun yüzlü adamın varlığını unutmuştu ve şimdi bile Rüyalar Sarayı'nda ne iş yaptığını bilmiyordu. O da sayısız müdür yardımcılarından biri miydi yoksa genel müdürün ta kendisi miydi?

Endişeli bir şekilde karşısındaki adamın lafa girmesini bekliyordu. Memurun gözleri kapının koluna dikili olduğu için, Mark-Alem onun bu huyunu çok iyi biliyor olmasına rağmen bir an onun yerine başkasını mı beklediğini düşündü. Ama memur sonunda gözlerini kapıdan çekti.

"Mark-Alem..." dedi kısık bir sesle.

Mark-Alem'i soğuk terler bastı. Ne yapacağını bilmiyordu, "Buyrun efendim," veya "Buradayım efendim," demesi mi, yoksa nezaketen başını sallaması mı gerekliydi ya da konuşmasını bitirmesini mi beklemeliydi? Ama en azından, kötü bir şey için çağırılmadığından artık emindi.

"Mark-Alem..." diye tekrarladı adam. "İlk geldiğin gün de dediğim gibi, bize uygun birisin."

"Aman Allah'ım..." dedi Mark-Alem içinden. Tabir Sarayı'na ilk gelişinden sonra bir daha asla duymayacağını düşündüğü o korkunç cümle.

"Sen bizim için uygunsun," dedi memur, "bu yüzden bugünden itibaren Tabir Birimi'ne geçeceksin."

Mark-Alem kulaklarının çınladığını hissetti. İstemsizce gözleri odanın ortasında bulunan, bazı insanların kısık gözlerle alaycı bir şekilde gülümsemesi gibi görünen, yarısı küle dönmüş közün olduğu maltıza takıldı. O unutamadığı ilk iş gününde tavsiye mektubunu kül eden köz, şimdi kayıtsızlaşmış ve güçten düşmüştü.

"Hiçbir tatmin ifadesi belirtmemene hak veriyorum," derken, Mark-Alem o an içinden "Ne yapıyorum ben?" diye geçirdi. Evet, hiç memnuniyet hissetmiyordu ama teşekkür etmesi gerekirdi, buraya o kadar endişe dolu gelmişken hem de. Bir şeyler söylemek için ağzını açtı ama memur sözünü kesti. "Mutlu olmaman, yeni görevinin getirdiği sorumluluğun bilincinde olduğunu gösteriyor. Tabir Birimi'nin sarayın beyni, sinir merkezi olduğunu söyleyebiliriz. Orada maaş daha yüksektir ama iş yükü de daha fazladır. Yeri geldiğinde fazla mesai yapman gerekecek; ama asıl önemli nokta, oradaki sorumluluk daha fazla. Yine de sana yapılan bu iyiliğe minnettar olmalısın. Unutma ki Tabir Sarayı'nın zirvesine giden yol Tabir Birimi'nden geçer."

İlk defa bakışlarını Mark-Alem'e çevirdi, tam yüzüne değil de gövdesine; Mark-Alem bir kapı olsaydı kapı kolunun bulunacağı noktaya bakıyordu.

"Tabir Sarayı'nın zirvesine giden yol Tabir Birimi'nden geçer," diye tekrarladı kendi kendine Mark-Alem. Rüya tabiri gibi zor bir görevin gerektirdiği yeterliliğe sahip olmadığını söylemeye hazırlanıyorken, memur sanki Mark-Alem'in aklını okumuşçasına ondan önce davrandı.

"Tabir Sarayı'nda rüyaların çözümlenmesi zor, fazlasıyla zordur. Halk arasında yapılan yorumlara; yılan kötülük, taç mutluluk getirir minvalindeki tabirlere

benzemez. Rüya tabiri kitaplarıyla da alakası yoktur. Tabir'de yapılan yorumlar bunlardan çok daha üstündür. Farklı bir mantık, simgeler veya simgesel bileşimler üzerine kuruludur."

"Eee, böyle bir görev beni fazlasıyla aşar," demek istedi Mark-Alem. Temel sembollerle çalışma fikri bile onu endişelendirmişken, tamamen yeni sembollerle ne yapabilirdi ki! Duraksadı, bir şeyler demek için ağzını açtı ama memur yine sözünü kesti:

"Muhtemelen çözümlemeyi nasıl öğreneceğini merak ediyorsun. Korkmana gerek yok evlat, öğreneceksin, hem de tez vakitte. Senin gibi tereddütle ve kendilerine güvenmeyerek işe başlayanlar sonrasında Tabir Birimi'nin gururu oldular. İki, en fazla üç hafta yeterli olacaktır öğrenmen için. Hem zaten..." Yaklaşması için işaret verdi, Mark-Alem de masaya doğru bir adım attı. "Daha fazlasına ihtiyacın yok. Daha fazla öğrenmek tehlikeli, çünkü mekanik bir tabirci olursun. Tabir, her şeyden önce yaratıcı bir iştir. Şablonların ve sembollerin öğrenimini abartmamak gerek. Önemli olan cebirdeki gibi bazı ilkeleri öğrenmen. Ama bunları sıkı bir şekilde uygulamamalısın, yoksa işin bir anlamı kalmaz. Başarılı bir tabir, rutinin olmadığı noktadan itibaren başlar. Simgesel bileşimlere önem göster. Son bir tavsiye: Tabir Sarayı'nda yapılan işler gizlidir, ama Tabir Birimi gizlinin de gizlisidir. Bunu unutma. Şimdi git ve yeni işine başla. Kendilerine haber verildi. Hayırlı olsun!"

Mark-Alem dalgın bir halde, memurun tekrardan gözlerini diktiği kapıyı açıp çıktı. Dalgın dalgın bir süre yürüdükten sonra Tabir Birimi'ni bulması gerektiğini hatırladı. Koridorlar tamamen boştu. Üst düzey memurun

yanındayken muhtemelen sabah molası bitmişti, yoksa bu derin sessizlik olmazdı. Kimseye rastlamadı. Zaman zaman ileriden ya da yan koridorun köşesinden gelen ayak seslerini duyduğunu sandı ama oraya vardığında, ayak sesleri bir üst veya bir alt kata doğru uzaklaşıyordu. "Ya bütün sabah böyle dolanırsam?" diye düşündü endişelenerek. Endişesi gitgide artıyordu. Yolu genel müdür yardımcısına ya da her kimse, ona sormalıydı.

Mark-Alem yürümeye devam ediyordu. Dehlizlerin bazıları ona tanıdık, bazılarıysa yabancıydı. Herhangi bir kapının açıldığını da duymuyordu. Geniş merdivenlerden bir üst kata çıktı, sonra geri indi ve biraz sonra bir kat daha aşağı indi. Her yer aynıydı: sessizlik ve boşluk. Mark-Alem birazdan dayanamayıp çığlık atacağını hissetti. Şimdi binanın merkezinden uzak bir kısımda olmalıydı, çünkü koridordaki kolonlar biraz daha kısa gibiydi. Ve sonunda, geldiği yere geri dönecekken köşede birini gördü. Mark-Alem o yöne doğru ilerledi. Adam bir kapının önünde duruyordu. Tam yaklaşmadan Mark-Alem'e durması için işaret etti. Mark-Alem olduğu yerde kaldı.

"Ne arıyorsun?" dedi yabancı. "Buradan geçmek yasak."

"Tabir Birimi'ni arıyorum. Bir saattir dolanıyorum."

Adam kuşkuyla baktı.

"Sen Tabir Birimi'nde çalışıyorsun ve oraya nasıl gidildiğini bilmiyorsun, öyle mi?"

"Daha yeni atandım oraya," dedi Mark-Alem. "Bu yüzden nerede olduğunu bilmiyorum."

Diğeri ona kuşkuyla bakmaya devam ediyordu.

"Geldiğin yoldan geri dön," dedi en sonunda. "Büyük merdivenlere varana kadar ana koridoru takip et.

Oradan bir kat çıkıp sağdaki koridora dön. Tabir Birimi tam karşında kalacak."

"Teşekkürler," dedi Mark-Alem ve döndü. Büyük merdivenlere kadar ana koridoru takip et, üst kat, sağa dön... diye tekrarlıyordu yolu unutmamak için.

Kendisini kurtaran adam kimdi, diye düşünüyordu Mark-Alem. Güvenlik görevlisiydi sanki, ama bu sessiz binada neyi koruyor olabilirdi ki? Bu saray gerçekten gizem doluydu.

Uzaktan, bir üst kattaki cam çatıdan gelen soluk ışığın merdivenlerden süzüldüğünü fark etti. Derin bir nefes alıp sakinleşti.

Mark-Alem Tabir Birimi'nde çalışmaya başlayalı üç hafta olmuştu. İlk iki hafta oradaki usta tabircilerin yanında rüya çözümlemesinin sırlarını öğreniyordu. Ta ki amiri yanına çağırıp "Bu zamana dek yeterince öğrendin Mark-Alem. Bugünden itibaren sana ait dosyaların olacak," diyene kadar.

"Bu kadar çabuk mu?" dedi Mark-Alem. "Tek başıma çalışmaya hazır mıyım?"

Amir gülümsedi.

"Endişelenme. Hepimiz böyle başladık. Ayrıca, salon amiri burada. İstediğin zaman ona danışabilirsin."

Mark-Alem dört gündür kendi dosyasını inceliyordu. Kafası daha önce hiç olmadığı kadar karışmıştı. Seçim Birimi'ndeki işi, şimdi düşününce çocuk oyuncağı gibiydi. Buranın bu kadar dehşet verici olacağını hiç düşünmemişti.

Sözde kolay olan bir dosya vermişlerdi ona: "Sosyal Yaşam, Yolsuzluk". Bazen "Allah'ım, daha böyle bir dosyayla başa çıkamıyorum, devlet komplolarının olduğu

dosyaları verdiklerinde ne yapacağım?" diye düşünüyordu.

Dosya epey doluydu. Yaklaşık altmış rüya okumuştu ve onların arasından çözümleyebileceğini düşündüğü yirmisini ayırmıştı. Ama onlara geri döndüğünde, en zor rüyaları seçtiğinin farkına varmıştı. Sonrasında bu altmış rüyanın içinden, çözümlenebilir gözüken birkaç rüya seçmişti, ama bir-iki saat sonra bunlar da karanlık, birbirine karışmış bir gizeme dönüşmüştü.

"İmkânsız..." diye sürekli çığlık atıyordu içinden. "Delireceğim burada." Dört gündür tek bir rüya bile çözümleyememişti. Ne zaman bir şeyleri çözdüğünü düşünse, ardından hemen içine şüphe düşüyordu ve az önce anlamlı gözüken unsur anlamsız bir hal alıyordu. "Bu delilik... Tüm bunlar delilik!" diye tekrarlıyordu gözlerini elleriyle kapatarak. Hata yapma olasılığı aklından bir türlü çıkmıyordu. Bu işte sadece hataların yapıldığını ve birilerinin tesadüfen nokta atışlar yaptığını düşündüğü anlar oldu.

Bazen farklı bir endişeye kapılıyordu: Henüz tek bir çözümlenmiş rüya bile teslim etmemişti. Ve yöneticileri, onun bu iş için yetersiz ya da korkak olduğunu düşünebilirlerdi. Sayfaları yazılarla doldurduklarını gördüğü diğerleri nasıl yapıyordu bu işi? Allah'ım, nasıl bu kadar sakin görünüyorlardı?

Aslında, her rüya tabircisinin kendi dosyasından açıklayamadığı rüyaları çıkarması ve bunları Tabir Birimi'nin usta tabircilerine iletmesi mümkündü, ama dosyanın çoğunu "Zor Tabir" diye gönderemezdi tabii ki.

Mark-Alem, şakaklarında birikmiş ve bir türlü akmayan kanı dağıtmak ister gibi şakaklarını ovuşturdu. Aklında onlarca sembol uçuşuyordu: dala sarılmış renkli

yılan, duman, topallayan gelin, kar... Bunların hararetli dansları kafasında sürekli dönüp duruyordu. Gerçek dünyanın simgelerini dağıtıyor ve anlamsız, aptal hareketlerle onların yerini almaya çalışıyorlardı. Kâğıtlardan birini önüne alırken "Ne olacaksa olsun, şunu yorumlayayım bari hayırlısıyla!" dedi. Rüya, başkentteki bir medrese öğrencisine aitti: İki adam, yere düşmüş bir yaşlı gökkuşağı görmüş. Zar zor ayağa kaldırmışlar, tozunu almışlar ve aralarından biri onu boyamaya başlamış. Ama gökkuşağı hayata ısrarla dönmüyormuş. Sonrasında adamlar onu yere bırakmış ve koşarak uzaklaşmışlar.

"Hmm... dedi Mark-Alem elindeki kalemle oynarken. Yazmak istiyordu ama az önceki özgüven patlaması geçmişti. Yine de devam etti. İyice düşünmeden, aklındaki ilk fikri değiştirerek altına: Habercisi" yazdı. Kalemi kâğıttan kaldırdı. "Haberci... Neyin habercisi? Allah'ım, bu hezeyan neyin habercisi olabilir ki!" Az kalsın sesli haykıracaktı. "Bu isyan ettirir, çıldırtır insanı!"

Habercisi" kelimesini sildi ve kâğıdı sinirli bir şekilde, çözümleyemediği rüya yığınının arasına koydu. Bu saçmalıkla uğraşmaktansa bir an önce kovulsaydı keşke. Ellerini alnına yasladı ve yarı kapalı gözleriyle bir süre böyle kaldı.

"Mark-Alem, neyin var?" Salon amirinin sesini duydu. "Başın mı ağrıyor?"

"Evet, biraz."

"Merak etme, ilk başta herkese olur böyle. Yardıma ihtiyacın var mı?"

"Teşekkür ederim. Birazdan birkaç açıklama istemek için yanınıza geleceğim."

"Öyle mi? Tamam o zaman. Ben de kaç gündür bunu bekliyorum."

"Sizi sürekli rahatsız etmek istemedim."

"Lafı bile olmaz. Sana yardım etmek benim görevim."

"Bir saat sonra," dedi Mark-Alem. "Bir şeyler getireceğim kesinlikle."

Amir uzaklaşırken gülümseyip "Bekliyorum," dedi.

"Şimdi kaçacak yerim kalmadı," dedi kendi kendine Mark-Alem. "İstesem de istemesem de diğerleri gibi rüyaları çözümlemeliyim."

Sahte bir hevesle, sözlüklerin olduğu masaya yöneldi. Çalışanların sık sık yerlerinden kalkarak onları karıştırdıklarını fark etmişti. "Ay görünmeden buluştular," ve "Ay görününce buluştular": Bu iki garip ifadenin anlamlarını aradı, ancak içine sinen bir açıklama bulamadı. Bunlar eski ifadelerdi, muhtemelen yüzyıllar önceki anlamlarını yitirmişlerdi. Aynı zamanda "guguk çiçeği" dedikleri bitkiyi de bulamadı. Şefine sormak için bunları bir kâğıda yazdı. Sonra da Azov Denizi'nin kıyılarında geçen iki rüyanın anlamını çıkarmak için kendini zorladı. Elinde kutsal bir kitap tutan küçük bir adam ve karı koca olan bir çift kaplumbağa, sakin bir pazar gününde yürüyorlardı. Bu rüyayı da diğerleri gibi bir kenara bırakırken, "Canını sıkma," dedi kendi kendine. Bir sonraki rüya daha kolaydı. "Devam o zaman," dedi kendi kendine ve ona geçti; siyahlar içinde bir grup adamın hendekten atlayıp karlı bir ovaya kaçışlarını anlatan bir rüyaydı. Rüyanın anlamı birden kafasında belirdi: Bir grup memurun devlete karşı suç işledikten sonra önlerine çıkan engelleri aşıp karlı bir ovaya geçmelerini, yani hükümetin düşmesini anlatıyordu.

Hızlıca bu açıklamayı yazdı, ama son cümleyi tamamlamadan "Bu bir nevi devlete karşı bir komplo," dedi kendi kendine. Açıklamasını tekrar okudu ve

komploya benzer bir şey olduğunu bir kez daha onayladı. Ama onun dosyası, sosyal yaşam ve yolsuzlukla ilgiliydi. Umutsuzluğa kapıldı ve kalemini bıraktı. Yaptığı şeyin başarısız olduğu düşüncesine bir kez daha kapıldı. "Ama dur," dedi. "Belki öyle değildir. Sonuçta, memurlar söz konusuysa, yolsuzluk ile komplo arasında büyük fark yoktur." Ne kadar da aptaldı! Bunu nasıl düşünememişti. Dosyalar kabaca sınıflandırılıyordu ve günlük hayatla ilgili rüyaları içeren dosya, devletin önemli meselelerini içermeyecek diye bir şey yoktu. Hatta ona defalarca, ilk bakışta sıradan görünen önemli alametleri cesurca yorumlayan Tabir memurunun emeğinin yüceltildiğini söylemişlerdi. Evet evet, bu bilgiyi çok net hatırlıyordu. Hatta söylenenlere göre, basit genç kızların kendilerini vezirlerin haremlerinde buldukları gibi, birçok Ana Rüya da basit dosyalardan çıkıyordu.

Mark-Alem canlandı. Hazır keyfi yerindeyken, önceden defalarca okuduğu dört rüyayı aldı ve fazla düşünmeden her birinin altına açıklamalarını yazdı. Kendinden memnun, beşinci rüyaya geçmeye hazırlanırken o an açıklanamaz bir sebep, onu yorumladığı ilk rüyayı sayfalar arasında aramaya ve alttaki açıklamayı tekrar okumaya itti. Hemen tereddüde düştü. "Yanılıyor olabilir miyim, ya böyle değilse?" diye tekrar etti kendi kendine. Çok geçmeden yorumun yanlış olduğundan emin oldu. Alnını soğuk terler bastı ve bitkin gözlerle az önce elinden hevesle dökülen ama şimdi ona düşman ve yabancı olmuş satırlara baktı. Ne yapmalıydı? İlk başta "Canı cehenneme! Burada incelenen binlerce, on binlerce rüyanın arasında, tek bir rüyaya kim bu kadar dikkat eder ki?" dedi ve kâğıdı bırakacakken, son anda eli geri çekildi.

Ama ya birisi hatasını fark edecek olsaydı? Üstelik bu rüya devlet memurlarıyla ilgiliydi. Hükümetin üst kademesindekiler bunu duyabilir, bu suçlamayı üstlerine alınabilirlerdi veya ekiplerine yönelik olduğunu düşünebilirlerdi. Rüyanın tabirini kimin yaptığını araştırıp öğrendiklerinde, "Bak bak, Tabir Sarayı'ndan Mark-Alem diye biri daha ilk rüyasından devletin önemli memurlarına çamur atmak istemiş. Bu yılana dikkat edin," diyebilirlerdi.

Mark-Alem, yazdıklarını birinin görmesinden korkar gibi kâğıdı masadan hemen kaldırdı. Geç olmadan bu saçmalığı düzeltmeliydi. Ama ne yapmalıydı? Bu rüyayı tamamen yok etmeyi düşündü ama hemen ardından, her dosyanın kapağında içinde bulunan rüya sayısının yazılı olduğunu hatırladı. Adi bir suçlu olarak hapse girmesi... Bir bu eksikti. "Başka bir şey, başka... diye düşündü. Başka bir şey yapmalıydı. Ah, acele etmeyip kalemine aptal gibi bu kadar hızlı davranmasaydı, şimdi bu rüyaya tamamen farklı bir açıklama yazabilirdi. Şeytani bir dürtü o kâğıdı karalamaya, kendi felaketini hazırlamaya itmişti. Şimdi her şey için çok geçti. "Ama bir dur," dedi gözlerini nefret uyandıran satırlardan ayırmadan, "belki her şey bitmemiştir." Metne bir daha göz attı ve hâlâ bir şeylerin yapılabileceği kanaatine vardı. Kâğıdı üçüncü okuyuşunda, bunu neden daha önce fark edemediğine şaşırdı. Beklenmedik bir rahatlama şakaklarından boğazına, sonra da ciğerlerine yayıldı. Sonuçta, yorum esnasında düzeltmelerin yapılması çok normaldi. O da anlaşılmayacak bir şekilde yapacaktı. Cümlelerde basit düzeltmeler, cümle üslubunda değişiklikler olacaktı. Tek bir fiil eklemesi yeterli olacaktı. "Bir grup memurun devlete karşı ihtilal girişiminin ardından..."

cümlesini defalarca okudu ve en sonunda titreyen elleriyle "girişiminin" kelimesinden sonra "engellenmesinin" kelimesini yazdı. Şimdi cümle zıt anlamlıydı: "Bir grup memurun devlete karşı ihtilal girişiminin engellemesinin ardından..." Mark-Alem bir iki kez daha okudu, her şey tamamdı. Yaptığı düzeltme çok belli olmuyordu. Fark edilse bile, yazan kişinin ilk okumada fark etmeyip sonradan eklediği bir kelime olduğu düşünülürdü. Mark-Alem rahat bir nefes aldı. Bu mesele de sonunda çözülmüştü. (Mark-Alem'in devlete karşı ihtilal girişiminin ardından...) Etrafa korkuyla baktı. Ya biri yaptığını gördüyse? "Saçmalık," dedi kendi kendine. Ona en yakın çalışan kişi dosyanın ismini bile okuyamazdı, Mark-Alem'in küçük yazısını mı okuyabilecekti! "Yazımın küçük olması büyük şans," diye düşündü ve biraz sonra yine rahat bir nefes aldı. Tüm bu kargaşadan sonra biraz dinlenebilirdi. Ne bela bir işti bu.

Göz ucuyla salona baktı. Memurlar dosyaların içine gömülmüş, sakince çalışıyorlardı. Kalem sesleri bile gelmiyordu. Ara sıra biri çalışma masasından kalkıp, mümkün olduğu kadar az gürültü yaparak yavaş adımlarla kapıdan çıkıyordu. Muhtemelen ünlü tabirciler tarafından geçmişte benzer şekilde çözümlenmiş rüyalara bakmak için, aşağıya, arşive iniyorlardı. Dosyalara gömülmüş onlarca kafaya bakarak "Aman Allah'ım..." diye mırıldandı Mark-Alem.

O dosyalarda dünyanın rüyası vardı, korku okyanusunun içinde birtakım alametler, işaretler bulmaya çalışıyorlardı. "Vay halimize," dedi kendi kendine.

Birkaç kâğıt daha aldı ama hiç çalışası yoktu. Gözleri okuyor olsa bile aklı orada değildi. Yüzleri kapalı birkaç asker... Bir yerde binlerce ayakkabı, az kepek ve kör

bir tavuk. Yine kar, ama bu sefer bir adamın kıyafetleriyle büyük sandıkların içinde. "Ne tuhaf bir kafa," diye düşündü ve aniden özleme yakın bir hisle, bu saraydaki ilk rüyasını hatırladı. Mahalle camisinin minaresinde üç beyaz tilki. Güzel, net bir rüya. Bu rüya şimdi bu korkunç denizin neresindeydi? "Ah..." dedi ve kâğıtlardan birini aldı. Molaya kadar en azından iki rüya daha çözümlemek istedi ama mola zili beklediğinden de erken çalınca dosyayı kapattı.

Salep ya da kahve içtikleri bodrum katında her zamanki canlılık vardı. Mark-Alem'in tanıdıklarıyla veya tanımadıklarıyla birkaç kelime konuşma fırsatının olduğu tek yerdi. Seçim Birimi'nde kısa süre çalışmıştı, az sayıda insan tanıyordu ve büfede onlarla gitgide daha seyrek karşılaşmaya başlamıştı. Ama onları gördüğünde de uzak, hayatının kapanmış bir defterini gördüğü hissine kapılıyordu. Seçim Birimi'nde tek bir mutlu günü bile olmamıştı. Tabir Birimi'nde de günler bir o kadar sıkıcıydı, tabii bugün hariç, çünkü sonunda bir şeyler yapabilmişti. Normalde tatsız bir halde indiği büfeye bugün daha hafif, neşeli bir haletiruhiyeyle inmişti.

"Nerede çalışıyorsun?" diye sordu gayriresmî bir tonla, boş bardak ve kupalarla dolu karşı masaya oturan adama. Diğeri karşısında amiri varmış gibi kendine çekidüzen verdi.

"Kopyalama Birimi'nde, efendim," diye cevap verdi.

Mark-Alem yanılmamıştı. Adamın işe yeni başladığı anlaşılıyordu, tıpkı onun bir ay önceki hali gibi.

"Hasta mısın?" diye sordu kahvesinden bir yudum aldıktan sonra. Bu özgüvenine şaşırmıştı. "Çok solgun görünüyorsun."

"Hayır efendim," diye yanıtladı diğeri salep fincanını masaya koyarken. "Ama işimiz çok yoğun ve..."

"Anladım," dedi Mark-Alem nereden geldiğini kestiremediği aynı gayriresmî tonla. "Rüyaların yoğunlaştığı dönem galiba."

"Evet, evet," dedi diğeri büyük bir hevesle kafasını sallayarak. Mark-Alem, iki-üç kez daha sallarsa o ince boynunun kırılacağını düşündü.

"Ya siz?" diye sordu çekinerek.

"Tabir Birimi'nde."

Diğerinin gözleri parladı, "Ben de öyle düşündüm," demek ister gibi gülümsedi.

Diğerinin hareketsiz kaldığını fark edince "Salebini iç yoksa soğuyacak," dedi Mark-Alem.

"İlk defa Tabir Birimi'nden bir beyefendi ile karşılaşıyorum. Çok sevindim!"

İki-üç kez salep fincanını tuttu ama sonra geri bıraktı.

"Çok oldu mu Saray'da işe başlayalı?"

"İki ay oldu efendim."

"İki ay içinde bir deri bir kemik olmuşsun," diye düşündü Mark-Alem. Kendisi bir süre sonra nasıl olacaktı kim bilir?

"Son zamanlarda çok yoğunduk," dedi diğeri sonunda salebinden bir yudum alarak. "Her gün fazladan mesai yaptık."

"Belli oluyor," dedi Mark-Alem.

"Benim suçum mu sanki?" der gibi gülümsedi diğeri.

"Sorgu odaları bizim odalarımızın yanında," diye devam etti. "Ve sorgulama sırasında kopyalama memurlarına ihtiyaç olduğunda bizi çağırıyorlar."

"Sorgu odaları mı?" diye sordu Mark-Alem. "Onlar da ne?"

"Bilmiyor musunuz?" diye sordu diğeri ve Mark-Alem sorduğuna hemen pişman oldu.

"Onlarla hiç işim olmadı," diye mırıldandı. "Ama bir şeyler duymuştum."

"Bizim odalarımızla bitişikler neredeyse," dedi kopyalama memuru.

"Bunlar nöbetçilerin koruduğu saray kanadında mı?" diye sordu Mark-Alem.

"Evet, öyle," dedi diğeri keyifle. "Nöbetçi tam kapının önünde bekler. Oraya daha önce gittiniz mi?"

"Başka bir iş için oradan geçmiştim," dedi Mark-Alem.

"Bizim odalarımız iki adım ötede, bu yüzden teftiş yapanlar kopyalama sırasında ihtiyaç olunca bizi çağırıyorlar. Gerçekten berbat bir iş. Bu aralar, sorgusu kırk gündür aralıksız devam eden biri var."

"Ne yaptı ki?" Gevşek görünmek için esneyerek sordu Mark-Alem.

"Ne demek ne yaptı? Ne yaptığı belli," dedi diğeri Mark-Alem'in gözlerinin içine bakarak. "O bir rüya sahibi."

"Rüya sahibi demek. Ee, yani?"

"Bilindiği üzere, Tabir Sarayı gerekli gördüğünde rüya sahiplerini çağırır, bu odalara kapatır ve gördükleri rüyayla ilgili detaylı açıklamalar yapmalarını ister."

"Ah, evet bunu duydum," dedi Mark-Alem ve tekrar esneyecekken diğerinin gözlerindeki ışıltının kaybolduğunu gördü.

"Belki de buradaki diğer bilgiler kadar gizli olan bu konuda konuşmamalıydım ama Tabir Birimi'nde çalıştığını söyleyince bunları bildiğinizi düşündüm."

Mark-Alem güldü.

"Anlattığın için pişman mısın?" dedi. "Merak etme, ben Tabir Birimi'nde çalışıyorum ve bana anlattıklarından çok daha önemli şeyler biliyorum."

"Tabii ki, tabii ki," dedi diğeri; yüzüne renk geliyordu.

"Bir de..." dedi Mark-Alem sesini alçaltarak. "Ben Qyprilli ailesindenim, yani korkmanı gerektirecek bir durum yok...

"Aman Allah'ım... dedi kopyalama memuru. "Hissetmiştim biliyor musunuz...Yüce Tanrım, benle iki çift laf ettiğiniz için çok şanslıyım!"

"Sorgu odasındaki rüya sahibinin durumu nasıl peki?" diye sözünü kesti Mark-Alem. "Bir gelişme var mı? Sen orada kopyalama görevindesin, değil mi?"

"Evet efendim, son zamanlarda orada çalışıyorum. Buraya da oradan geldim. İşler onun açısından nasıl mı? Nasıl desem... Yüzlerce sayfa ifade yazıldı. Beyni bulandı ve bu onun suçu değil. Ülkenin en doğusunda, ücra köşesinde yaşayan, basit, alelade biri. Rüyasını teslim ettiğinde bir gün Tabir Sarayı'na geleceğini tahmin etmemiştir."

"Rüyasında o kadar önemli olan neymiş?" sordu Mark-Alem.

Diğeri omuzlarını silkti.

"Ben de bilmiyorum. İlk bakışta gayet basit görünüyor olsa bile bu kadar önem verildiğine göre bir şeyler olmalı. Söylenenlere göre Tabir Birimi rüyanın tekrardan değerlendirilmesi için geri göndermiş. Ve bu kadar zaman geçmesine rağmen aydınlığa kavuşan bir şey olmadı, hatta iyice arapsaçına döndü."

"Ben tam anlamıyorum, rüya sahibinden tam olarak ne isteniyor?"

"Söylemesi zor, efendim. Ben de tam anlamış değilim. Bazı küçük, tuhaf ayrıntılar isteniyor ondan. Tabii ki bu detayları hatırlamıyor. Rüyayı göreli uzun zaman olmuş sonuçta. Ayrıca günlerce kapalı kaldığı için beyni bulandı. Rüyayla ilgili bir şey hatırlamaması çok normal."

"Böyle sık gelirler mi?" diye sordu Mark-Alem.

"Zannetmiyorum. Yılda iki-üç, daha fazla değil. Yoksa insanlar korkarlardı ve rüyalarını göndermekten çekinirlerdi."

"Kuşkusuz. Peki şimdi ona ne olacak?"

"Sorgulanmaya devam edecek, ta ki... ta ki... dedi kopyalama memuru kollarını açarak. "Ne zamana kadar olduğunu ben de bilmiyorum."

"Hmm. Çok tuhaf," dedi Mark-Alem. "Yani Tabir Sarayı'na rüya göndermek basit değilmiş, bir gün buraya çağrılabiliyorsun."

Diğeri belki bir şeyler diyecekti ama o an molanın bitiş zili çalınca selamlaşıp ayrıldılar.

Mark-Alem merdivenleri çıkarken kopyalama memurunun anlattıkları aklından çıkmıyordu. Bu sorgu odaları tam olarak neydi? İlk bakışta saçma, anlamsız gözüküyorlardı ama sadece bu kadar olmamalıydı. Hiç şüphesiz bu bir tutukluluktu. Ama niye? "Rüyayla ilgili bir şey hatırlamaması çok normal," demişti kopyalama memuru. Rüya sahibinin asıl tutuklanma sebebi bu olmalıydı: rüyasını unutturmak. "Gece gündüz süren yıpratıcı sorgulama, sonsuz ifade tutanakları, aydınlatma adına istenilen detaylar ve bunların tıpkı bir rüya gibi kesin olmaması... ta ki rüya, sahibinin hafızasından tamamen silinene kadar. Kısaca 'beyin yıkaması' denilebilir," diye düşündü. "Ya da 'rüyasızlık'; tabii öyle bir ifade varsa... tıpkı 'mantık' kelimesinin zıddının

'mantıksızlık' olması gibi." Düşündükçe tek açıklamanın bu olduğuna kanaat getiriyordu. Veba mikrobu yok olana dek nasıl izole ediliyorsa, devletin de gerekçesi ne olursa olsun bu tehlikeli fikir kıvılcımlarını izole etmesi gerekiyordu.

Mark-Alem merdivenleri çıkıp iki tarafta da açık kapıların art arda yuttuğu onlarca çalışanla birlikte koridorda yürüdü. Tabir Birimi'nin salonlarına yaklaştıkça büfede hissettiği o geçici güvenin, daha doğrusu başkası tarafından övülmenin getirdiği özgüvenin, yavaşça kaybolduğunu hissetti. Bu devasa mekanizmada kaybolmuş, önemsiz bir çalışan olmaya geri dönerken içini kaplayan kaygıyı, yavaşça ve eşit bir şekilde vücudunda hissetmeye başladı.

Uzaktan masasını ve üstündeki dosyayı gördü; hangi derinliklerden geldiği belli olmayan siyah ve tehditkâr su sıçramalarının, karanlıklar içindeki uyku evreninin sahiline akar gibi yerine geçmek için masaya yöneldi. "Allah'ım," diye iç çekti. "Allah'ım sen beni koru!"

Hava iyice soğumuştu. Getirdiği değişikliklerle insanların güven duygusunu bitiren sinsi bir soğuk iki haftadır devam ediyordu. "Bugün de dünkü gibi," diye iç çekiyordu insanlar dışarıdaki kötü havaya bakarken. Seramik sobaları sabah erkenden yaksalar da Tabir Birimi'nin odaları buz gibiydi. Mark-Alem bazen kürk paltosunu hiç çıkarmıyordu. Bu soğuğun nereden geldiğini anlayamıyordu. "Tahmin edemiyor musun?" demişti büfede birlikte kahve içtiği bir adam. "Tüm bu don ve soğuk dosyalardan geliyor. Bize tüm kötülükler oradan gelir zaten, evlat." Mark-Alem duymazlıktan gelmişti. "Uyku diyarından başka ne gelebilirdi ki?" diye

devam etmişti adam. "Ölülerin diyarına benziyor. Her şey aynı. Allah'ım... Bunlarla çalıştığımız için vay halimize." Mark-Alem tek bir kelime etmeden uzaklaşmıştı. Daha sonrasında adamın bir provokatör olabileceğini düşünmüştü. Her geçen gün, Tabir Sarayı'nın türlü türlü tehlikeli tiplerle dolu olduğuna kanaat getiriyordu.

Şimdiye kadar Tabir'de olan bitenle ilgili neler duymuştu neler! İlk bakışta, çalışanlar saray hakkında konuşmuyormuş gibi gözüküyordu; ama gün geçtikçe büfede duyduğu fısıltılar, sonra şans eseri giriş-çıkış kapılarında ya da yan masada duyduğu konuşmalarla hafızasından kolay kolay silinmeyecek mozaikler kendiliğinden oluştu. Mesela bazıları, rüya görmenin insanlığın geçici bir döneminden başka bir şey olmadığını ve zamanı geldiğinde rüyaların bu özelliklerini kaybedeceğini, tıpkı insanların fiziksel hareketleri ya da davranışları gibi görünür, anlaşılır olacağını savunuyorlardı. Özetle bir bitki ya da meyve yüzeye çıkana kadar yer altında gelişimini tamamladığı gibi insanların rüyaları da şimdilik uykunun içindeydi ama bu her zaman böyle olacağı anlamına gelmiyordu. Bir gün, rüyalar gün ışığına çıkacak ve insanlığın düşünce, deneyim ve eylemlerinin yanında yerlerini alacaklardı; bunun iyi ya da kötü mü olacağını, dünyayı iyiye doğru mu yoksa kötüye doğru mu değiştireceğini sadece Allah bilebilirdi.

Bazıları kıyamet gününün, rüyaların uyku hapsinden çıkacağı gün olduğunu söylüyorlardı. Çünkü insanların metafizik olarak düşündüğü "ölülerin dirilişi" sadece bu şekilde gerçekleşebilirdi. Zaten rüyalar o diyardaki insanların habercileri değil miydi? Ölülerin ezelden beri talepleri, yalvarışları, feryatları ya da ağıtları, her nasıl derseniz deyin, elbet bir gün göz önünde bulundurulacaktı.

Bu düşünceyi kabul edenler olduğu gibi buna zıt açıklama yapan kişiler de vardı. Onların dediklerine göre rüyaların dünyamızın sert ikliminde ortaya çıkması onların solup yok olmasına sebep olacaktı. Bu da ölüler diyarıyla, yani geçmişle bağın kopması anlamına geliyordu; bazıları bunu kötü şans olarak, bazılarıysa bir kurtuluş, dünyanın kökten değişmesi olarak görüyordu.

Tüm bu derin düşünceler Mark-Alem'in zihnini yormuştu. Ama onun için daha çekilmez olan, hiçbir şeyin konuşulmadığı, hiçbir hareketliliğin yaşanmadığı dosyasında gömülüp bir rüyadan diğerine geçerek çalıştığı günlerdi; bu tıpkı, arada bir dağılacakmış gibi görünüp kasvet ve hüznünü muhafaza etmeye devam eden bir sis gibiydi.

Cuma günüydü. Ana Rüya memurları için telaşlı bir gün olmalıydı. Muhtemelen Ana Rüya seçilmişti ve hükümdara gönderilmeye hazırlanıyordu. Muhafızlar, imparatorluk amblemli at arabasıyla birlikte dışarıda bekliyordu. Ana Rüya yola çıkacaktı ama onun gidişinden sonra da birim hareketlenecekti, gurur duygusuyla ya da seçilen rüyanın sarayda nasıl karşılanacağı merakıyla. Genellikle yankısı ertesi gün geliyordu: Sultan memnun kaldı, sultan hiçbir şey söylemedi ve bazen de sultan memnun kalmadı şeklinde. Ama bu çok çok nadiren olurdu.

En azından o birimde günler daha canlıydı ve zaman farklı akıyordu. Cumayı beklerken hafta hızlı geçerdi. Diğer birimlerde ise her şey sıkıcı ve durgundu.

"Oysa ki herkes Tabir Birimi'nde çalışmanın hayalini kurar. Burada zamanın ne kadar yavaş aktığını bir bilseler!" diye düşündü Mark-Alem. Bu yetmiyormuş gibi havada sürekli bir kaygı kokusu vardı. (Mark-Alem,

sobalar yanmaya başladığından beri bu tedirginliğin kömür kokusu yaydığını düşünüyordu.)

Dosyasına eğildi ve okumaya devam etti. Artık işine alışmış gibiydi ve çözümlemeleri daha kolay yapıyordu. Birkaç gün sonra ilk dosyası bitmiş olacaktı. Sadece birkaç rüya kalmıştı. Durgun su, çamura saplanmış hasta bir horoz, gayrimüslimlerin akşam yemeğinde bir misafirin romatizmasını tedavi etmeleri gibi birkaç sıkıcı rüya okudu. "Saçmalık!" dedi kendi kendine ve kalemini bıraktı. Anlaşılan en berbat olanları sona saklamıştı. Mark-Alem'in aklı yine Ana Rüya memurlarının salonuna gitti; kasvetli insanların bulunduğu bir ortamda düğün hazırlıkları yapılan bir ev gibi hayal etti. O salonları hiç görmemişti, hatta sarayın hangi kısmında olduğunu bile bilmiyordu ama bir şeyden emindi, diğerlerinden farklı olarak oradaki insanları ve eşyaları asilleştiren görkemli bir ışık, tavana kadar uzanan pencerelerden giriyordu. Kaygının en büyüğü oradaydı tabii; doğrudan merkeze bağlı olduğu için görkemli bir kaygı, tedirginlik olmalıydı. Mahkûmlar boyunlarındaki iplerle "Sultanım çok yaşa!" diye bağırırken o ızdırap binlerce güneşe bölünüyor olmalıydı.

"Eh... dedi Mark-Alem kendi kendine ve yeniden kalemini aldı. Zil çalana kadar ara vermeden çalışmak için kendini zorladı. Bitirmesi gereken iki rüya kalmıştı. Bunları da çözümleyip dosyayı teslim etmesi iyi olurdu.

Çıkışa gitmek için masalarından kalkan memurların sesleri her taraftan yükseliyordu. Bir süre sonra yine sessizlik olduğunda, salonda sadece mesai saatleri dışında çalışacak olanlar kalmıştı. Mark-Alem memurların gitmesiyle oluşan boşluğun bedenini sardığını hissetti. Her mesaiye kaldığında bu boşluğu hissediyordu ama elin-

den bir şey gelmiyordu. Gönüllü olarak mesaiye kalmak hoş karşılanıyordu. Bu akşam da böyle denk gelmişti. Derin bir nefes aldıktan sonra, ki aslında bu bir iç çekişti, kâğıtlardan birini okumaya başladı. "Hmm..." diye şaşırdı ilk cümleyi okuyunca. Bu rüyayı daha önce nerede görmüştü? Bir köprünün ayağında, ıssız bir arazi ve bir müzik aleti... Şaşkınlıktan haykıracak gibi oldu. Seçim Birimi'ndeyken incelediği ilk rüyayla tekrar karşılaşıyordu. Tanıdık birini görmüş gibi sevindi, bu tesadüfü birine anlatmak için kafasını çevirdi ama salonda çok az kişi vardı ve en yakındaki bile on adım uzaktaydı.

Bu küçük hadiseden sonra, rüyayı ilk önce dalgınca sonra da dikkatlice okudu. Anlamını bir türlü çözümleyemedi ama bu onu endişelendirmedi. Birçok rüya ilk bakışta böyle anlamsız, kapalı kutu gibi gözükürdü ama küçük bir çatlak bulduktan sonra gerisi çorap söküğü gibi gelirdi. Bunun da çıkış yolunu bulacaktı. Ve onun sonrasında da edindiği deneyimle onu ince ince işleyecekti. Rüya ustalarından, ilk başta teslim olmayan bakire kadına hissedilen şehvetle zor rüyalara yaklaştıklarını, çektikleri ızdıraptan sonra en beklenmedik anda istediklerine ulaştıklarını duymuştu.

Mark-Alem neredeyse sesli okumaya başladı. Çöplerle dolu ıssız arazi, eski bir köprü, bilinmeyen bir müzik aleti ve sinirli bir boğa. Semboller gerçekten zengindi ama aralarındaki bağı bir türlü kuramıyordu. Oysa rüyadaki sembollerin arasındaki bağlantı, sembollerden daha önemliydi. Onları ikişer gruplara ayırdı: köprü ve boğa, müzik aleti ve ıssız arazi; sonra köprü ve müzik aleti, ıssız arazi ve boğa; son olarak boğa ile müzik aleti, köprü ve ıssız arazi. Son gruptaki ikililer arasında bağ var gibiydi ama hiç mantıklı değildi. Bir boğa (kontrol dışı

bir kuvvet), ona eşlik eden müzikle (sinsi, gizemli ve bitmeyen propaganda) eski köprüyü yıkacak. Köprü yerine sütun, kale duvarı ya da devleti simgeleyen başka bir şey olsaydı rüyanın anlamı daha kolay çözümlenmiş olacaktı, fakat köprü hiçbir şey ifade etmiyordu. Hayırseverlik için yapılan çeşme, yol vs. gibi yapıların sembolüydü. "Ama dur bir dakika," dedi kendi kendine Mark-Alem ve çöken kaygı nefesini kesti. Köprü, aile soyadlarıyla bağlantılıydı... Yoksa bir felaketin habercisi miydi...

Metni tekrar okudu ve rahat bir nefes aldı: Boğa köprüye saldırmıyordu ki. Issız arazide koşturup duruyordu, o kadar.

"Saçma bir rüya," dedi içinden. Dosyasında bu rüyaya tekrar denk gelme sevincinin yerini küçümseme duygusu aldı. Seçim Birimi'nde okuduğunda da anlamsız geldiğini şimdi hatırladı. O zaman çöp kutusuna atsaymış keşke! Kalemi mürekkebe batırdı ve kâğıdın üzerinde "Çözümlenemez" yazacaktı ki eli havada kaldı. Yarın bir kez daha mı üstünden geçseydi? Amirine mi danışsaydı? Danışmaları yasak olmasa da sıklıkla yapılması hoş karşılanmıyordu. Mark-Alem sinirlenmeye başlamıştı. Bu dosyayı o gün bitirse iyi olacaktı, zaten geç bile kalmıştı.

Son rüyayı aldı, hızlıca çözümledi ve ardında kalan o rüyaya geri döndü. Tabir Birimi'nin amiri içeriye girdiğinde hâlâ tereddütteydi. Salon şefiyle fısır fısır bir şeyler konuştu, kaç kişinin kaldığını sayar gibi etrafa bakındı ve sonra ona yine bir şeyler söyledi.

"Sen ve sen," dedi şef, amir çıktıktan sonra. Mark-Alem kafasını çevirdi. "Ve sen Mark-Alem, mesaiye kalacaksınız. Amir az önce, acil çözümlenmesi gereken bir dosya olduğunu söyledi."

Kimse ses etmedi.

"Dosya gelene kadar büfeden bir şeyler alın," diye devam etti şef. "Geç saate kadar kalmamız gerekebilir."

Arka arkaya salondan çıktılar. Yer yer anahtar ve sürgü sesleri duyuluyordu. Son kalanlar da çıkıyordu.

Büfe akşamüstü saatlerinde çok iç karartıcı görünüyordu. Yüzü asık az sayıda garson, salonu temizlemek için bir kenara alınmış masalar, tüm bunlar içini karartıyordu. Mark-Alem bir salep ve açma aldı ve en uzak köşeye gitti. Birilerinin onu rahatsız etmesini istemiyordu. Açmayı zorla ısırırken salebi de yavaşça içti ve sonra sağa sola bakmadan çıktı.

Zemin kattaki sonsuz koridorda bir süre sersemce yürüdü. Henüz hava kararmamıştı ama yavaştan ışık kayboluyordu. Büyük pencereden günün son ışıkları süzülüyordu. Acele etmesini gerektiren bir durum yoktu ve o iğrenç salona kapanmaktansa oraya kadar yürüyebilirdi. Arada sırada kilitlenen son kapıların gıcırdamaları duyuluyordu. Koridor tamamen boştu, camları tozdan grileşmiş büyük pencerenin ışığı koridorun sonuna saçılırken orada tek başına dolaşabilmek hoşuna gitti.

Mark-Alem köşeye geldi, çukurdan bakıyormuş gibi kafasını kaldırdı ve dönmeye hazırlanırken, bu sağır yerde bir ses duyduğunu düşündü. Durdu ve dikkatlice dinledi. Gittikçe yaklaşan ayak seslerine benziyordu. "Belki nöbetçilerdir," diye düşündü ve uzaklaşmak istese de, bir kuvvet izin vermedi. Şimdi sesler daha yakından, ana koridora çıkan küçük koridordan geliyordu. Mark-Alem duvarın arkasına saklandı ve olacakları görmek için pürdikkat bekledi. "Aman Allah'ım," dedi içinden, omuzlarında taşıdıkları siyah bir tabutla köşeyi dönen bir yığın adamı görünce. Adamlar onu fark

etmedi ve köşeyi döndükten sonra ortalıktan kayboldular. "Uzak bölgedeki rüya sahibi," dedi içinden, ayak sesleri yavaşça kaybolurken. Etrafına bakındı. Sorgu odalarının önünde nöbet tutan adamı gördüğü yerdeydi. "Allah'ım, kesin oydu."

Merdivenleri çıkarken gittikçe artan bir endişe bedenini sardı. Rüya sahibi ara sıra aklına gelmişti ama sonunun bu kadar kötü olacağını düşünmemişti. Hatta bu zavallı adamın akıbetini, serbest bırakılıp bırakılmadığını sormak için büfede birkaç kez gözleri kopyalama memurunu aramıştı. Ama belli ki talihsiz adam rüyasını tamamen unutamamıştı. Ya da Tabir Sarayı'na çağrılanların kaderi önceden belliydi bile. "Canavar!" dedi içinden, birden kabaran öfkesine şaşırarak. "Bu yaptıkları yetmiyormuş gibi insanları da bitiriyorsun!"

Masasının üstünde yeni bir dosya gördü, şefi o yokken bırakmış olmalıydı. Neredeyse nefretle sayfaları karıştırdı ve taş çatlasa beş-altı kâğıdın olduğunu gördü. Tüm akşam incelemesi gerekiyordu. Salonda ışıklar açılmıştı. İçerisi iyice soğumuştu çünkü sabahtan beri sobaya kimse kömür atmamıştı. Mark-Alem ilk rüyayı aldı, başını okumadan metnin bütün sayfayı kapladığını (bu çok nadirdir) ve muhtemelen bir sonraki sayfada da devam ettiğini fark etti. Rüyanın bir sonraki sayfada bitip bitmediğini anlamak için sayfayı çevirdi, ikinci hatta üçüncü sayfada bile bitmediğini görünce, altı sayfanın da tek bir rüya olduğunu şaşkınlıkla anladı. Daha önce hiç bu kadar uzun bir metne rastlamamıştı. "Diğerlerinden farklı bir rüya olmalı," diye düşündü ve rüya sahibinin adına ya da memleketine bakmadan metne göz attı. Kim bilir hangi kâbus gecesinden ortaya çıkmış bu deli saçması rüyayla tüm gece uğraşacaktı!

Rüya gerçekten de deli saçmasıydı. Genellikle kâbuslar ya da diğer adıyla "rüya içinde rüya" olanlar en seçkin tabircilere verilirdi. Uzun zaman önce hem Seçim hem Tabir Birimi'nde "Kâbuslar Dosyası" adında özel bir dosyada incelendikleri söyleniyordu. Ama sonra, hâlâ bilinmeyen sebeplerden dolayı (söylenenlere göre asıl sebep "Seçkin Dosya" olarak görülmeye başlamasıymış) bu ayrıma son verilmiş; o zamandan beri de içeriklerine göre farklı rüya gruplarına ayrılıyordu. Ama yine de salon şefleri görev dağılımı yaparken bu rüyaları daha deneyimli olan çalışanlara vermeye dikkat ediyorlardı. Mark-Alem bu kâbusun ona verilmesini nasıl yorumlayacağını bilmiyordu: Tabir Birimi'ndeki yöneticilerin onun kabiliyetlerine güvenmelerinin işareti miydi, yoksa artniyetli bir hareket miydi? O arada rüyayı gitgide hararetle incelemeye başladı. Rüya gerçekten sıradışıydı. 11. yüzyıldan kalma vebalı kaplan leşlerinin kokusu altındaki bozkırda yürüyen birkaç bostan korkuluğuyla başlıyordu. Metnin ilk sayfası sadece Krtoh... rtoh... krt... Yanardağı'na (adı, yamacın batı tarafına bakan kısmında parçalanıyordu sürekli) bir iftira atmak için yürüyen bostan korkuluklarından bahsediyordu, o arada ise bozkırın üstünde harikulade bir yıldız parlıyordu. Orada bulunan rüya sahibi ise yerin altına girmeye çalışırken, kim bilir kimin çamur altında sakladığı, eritilemez ve bozulamaz bir elmasa benzeyen bir ışık huzmesiyle karşılaşmıştı. Bu ışıktan gözleri kamaşıyor ve o halde kendini cehennemde buluyordu.

"Deli," dedi içinden Mark-Alem, "tam anlamıyla kaçığın teki." Ama yine de okumaya devam etti. Metnin diğer kısmı cehennemin betimlemesiydi; farklı bir cehennemdi bu, insanlarla değil ölü devletlerle doluydu.

Bitkin bedenleri yan yana serilmişti: imparatorluklar, emirlikler, cumhuriyetler, meşruti monarşiler, konfederasyonlar... "Hmm," dedi Mark-Alem, "bak hele." Rüyayla ilgili ilk izlenimleri bir yana, oldukça tehlikeliydi. Bunu gönderen cesur adamın adını görmek için sayfayı çevirdi: "19 Aralık gecesinin ikinci yarısında İki Robert'in Hanı'nda (Orta Arnavutluk sancağı) X isimli misafirin gördüğü rüya. "Kurtulmuş, kurnaz herif," diye düşünüp rahatladı. Aklına hemen, muhtemelen başkentin büyük mezarlığına götürülmekte olan siyah örtüyle kaplı tabut geldi. "Son anda tehlikeyi anlamış ve sıyrılmış," dedi içinden. Sandalyesine iyice yerleşti ve okumaya devam etti. Ölmüş ve cehenneme gitmiş devletler, genelde insanlara verilen cezalarla karşılaşmıyorlardı. Ayrıca bu cehennemin ilginç bir özelliği vardı: Oradan çıkıp yeryüzüne dönmek mümkündü. Yani herkesin ceset olarak bildiği, uzun süredir ölü olan devletler kalkıp yeryüzüne dönebiliyorlardı. Yeni rolleri için sahneye çıkmadan önce oyunculara nasıl yapılıyorsa, onlar için de gerekli düzeltmeler yapılıyordu; isimleri, bayrakları değişiyordu ama özünde aynılardı. "Bak bak," dedi Mark-Alem. Çocukluğundan beri devlet meselelerine aşina olduğu için, rüya sahibinin asıl amacını hemen anladı. Rüyanın baş kısmı dışında uydurma olduğu apaçıktı. Seçim Birimi bunu nasıl geçirmişti acaba? Veya provokatör bir rüya olduğu için kasten geçirmişlerdi bunu. Ama hangi amaçla? Ve neden özellikle ona verilmişti? Üstelik böyle alelacele, mesai saatleri dışında. Mark-Alem sırtında bir ürperti hissetti. Bu arada gözleri hâlen metnin üzerindeydi. "Timur Devleti'ni gördüm, kan lekelerini örtmek için onu boyuyorlardı çünkü yeniden yukarı çıkacaktı. Sonra Hirodes Devleti'ni gördüm, ona da aynısını yapı-

yorlardı ve bana dediklerine göre, bu yeryüzüne üçüncü çıkışıydı ve her ne kadar yok olmuş gibi gözükse de kim bilir kaç kere daha yeniden dirilecekti."

Mark-Alem titreyen parmaklarıyla sayfaları kapattı. Provokasyon olduğu gayet açıktı. Ama bu tuzağa düşmeyecekti. Olaydan sıyrılmanın bir yolunu bulacaktı elbet. Kalemini alıp kâğıda şunları yazacaktı: "Şu şu amaçlarla devlete karşı artniyetle uydurulmuş bir rüyadır." Tam olarak böyle yazacaktı. Rüya sahibine göre günümüzün devletleri, Osmanlı İmparatorluğu da dâhil olmak üzere hayalet gibi hayata geri dönmüş, kana susamış eski devletlerden başka bir şey değillerdi.

Mark-Alem bu açıklamayı beğendi, hatta yazmak için kalemi aldı ama tam o anda içine bir şüphe düştü. Ya ona "Bunları nasıl bu kadar hızlı anladın Mark-Alem?" diye sorsalardı? Kalemi bıraktı. Kendini bu derece ele vermemeliydi. Daha basit bir açıklama yazması daha iyi olacaktı: "Rüyayı gönderenin adı ve adresinin olmamasından da anlaşılacağı üzere artniyetle gönderilmiş, provokasyon amacı taşıyan bir 'rüya içinde rüya'dır."

Böyle yazacaktı ama acele etmesine gerek yoktu. Mesaiye kalanlardan hiçbiri henüz çıkmamıştı. Mark-Alem etrafa bakındı. Soluk lamba ışıkları yer yer dağılmış birkaç memurun olduğu salonu daha da kasvetli yapıyordu. Soğuk gitgide artıyordu. Kürk paltosunu çıkarmamalıydı. Orada daha ne kadar kalmaları gerekecekti acaba? Yalnızca iki memurun yazdığını fark etti. Diğerleri onun gibi başlarını ellerinin arasına almış düşünüyorlardı. Onlara acaba normal rüya mı, yoksa onunki gibi bir kâbus mu verilmişti? Sadece ona verilmiş olması yüksek ihtimaldi; zira kâbuslar nadiren denk gelirdi, sıradan balıkların olduğu ağlara tesadüfen takılan köpek balıkları gibi.

Ama yine de onlarınkiler de aynı türden olabilirdi. Mesai saatinin bitiminde apar topar gelmeleri... Bu işte bir iş vardı. Mark-Alem yine ürperdi.

En sonunda o iki memurdan biri kalktı, şefin yanına gitti ve dosyayı teslim ettikten sonra çıktı. Mark-Alem kalemi aldı ama nasıl olsa zaman var diye geri bıraktı. Açıklamayı yazmak çok zaman almazdı. Kafasında kötü, iç karartıcı düşünceler dolaşıyordu.

Yarım saat sonra bir memur daha gitti. Mark-Alem'in ayakları buz kesmişti ve bir süre daha ellerini kullanmazsa kalemi tutamayacağı düşüncesi onu kendine getirdi. O yazarken birinin daha çıktığını gördü ama kafasını kaldırmadı. Yazmayı bitirdiğinde şefin haricinde üç memurun daha salonda olduğunu gördü. "Birinin daha çıkmasını bekleyeceğim, ondan sonra ben kalkacağım," dedi içinden. Aklı nedense bu kâbusun görüldüğü ya da uydurulduğu İki Robert'in Hanı'na gitti. Sabah erkenden kapalı mektubu posta kutusuna attıktan sonra yüzündeki şeytani gülümsemeyle oradan uzaklaşan kavruk tenli misafiri hayal etmeye çalıştı.

Bir sandalye gıcırtısı düşüncelerine ara vermiş oldu. Bir memur daha gitmişti. Şimdi toplamda üç kişi kalmışlardı; aralarındaki en yeni memur olarak, en son ya da sondan bir önce çıkmasının daha iyi olacağını düşündü. Böylece birinin daha çıkmasını bekledi. En sonda tek bir çalışan kalınca "Şimdi kalkacağım," dedi kendi kendine. Belki şef de bunu bekliyordu, kalanların bir an evvel işlerini bitirmesini.

Kalktı ve dosyayı kapattı. Saat muhtemelen epey geçti. Şefin yüzü çalışanlarınki kadar gergindi. Mark-Alem ona yaklaştı, dosyayı teslim etti ve kısık sesle "İyi geceler," dedi.

"İyi geceler Mark-Alem," diye cevap verdi şef. "Nereden çıkman gerektiğini biliyor musun? Bu saatte Tabir'in bütün kapıları kapalıdır."

"Öyle mi?" Bunu ilk kez duyuyordu. "Nasıl çıkacağım o zaman?"

"Arka avludan," diye yanıtladı şef. "Toplama Birimi'nden. Muhtemelen oraya daha önce gitmemişsindir ama kolayca bulursun. Bu saatte yalnızca oraya giden koridorların ve bölümlerin ışıkları açıktır, yani lambaları takip ederek yolu kolayca bulabilirsin."

"Teşekkürler!" dedi Mark-Alem.

Salondan çıktığında gerçekten öyle olduğunu gördü: Işıklar sadece tek tarafta açıktı. Bu yalnızlıkta kulağa farklı gelen ayak seslerini dinleyerek o yöne doğru yürüdü. "Ya kaybolursam?" diye düşündü iki-üç kez. Yolu bilen bir memurla çıksaydı daha iyi olabilirdi. İlerledikçe güvensizlik hissi de artıyordu. Yanan lambaları takip ederek yandaki geçide döndü ve yeniden çok uzun bir dehlize girdi. İn cin top oynuyordu. Lambaların soluk ışıkları uzakta kayboluyordu. Birkaç basamak indikten sonra kubbeli, dar bir dehlize çıktı. Lambalar azalmış ve daha soluk olsalar da yol boyunca devam ediyorlardı. "Nereye kadar böyle devam edecek?" dedi içinden. Birden, bu büyük binadan çıkmayı başaramamış, derin koridorlarda aylak aylak yürüyen rüya sahibinin tabutunu taşıyan grupla, dehlizin köşesinde karşılaşacağı hissine kapıldı. "Böyle devam ederse aklımı kaçıracağım," dedi kendi kendine. Burada durursa belki oradan geçen biri yolu gösterebilirdi ya da Tabir Birimi'ne dönüp diğerleriyle çıksa daha mı iyi olurdu? Son seçenek daha mantıklı geldi ama hemen içine kurt düştü: Ya Tabir'e giden

yolu bulamazsa? Bu soluk ışıkların doğru yolu gösterip göstermediğini ancak şeytan bilebilirdi.

Mark-Alem yürümeye devam ediyordu. Sakinleşmeye çalışsa da ağzının kuruduğunu hissetti. Sonuçta kaybolsa da, tüm geceyi burada geçirse de kıyamet kopmayacaktı ya. Ovada ya da ormanda değildi sonuçta, sarayın içindeydi. Böyle düşünüyor olsa bile yine de korkuyordu. Bu duvarların, salonların ve bu karanlık dehlizlerin arasında sabahı nasıl edecekti? Soğuk ovada ya da kurtlarla dolu bir ormanda olması daha iyi olurdu. Yüz kez daha iyi olurdu!

Mark-Alem adımlarını hızlandırdı. Ne kadar zamandır yüyüyordu acaba? Aniden uzaktan bir ses duyar gibi oldu. Durdu. "Kulaklarım yanılttı herhalde," dedi içinden ve yürümeye devam etti. Biraz sonra yine birtakım sesler duyuldu, bu sefer daha netti ama nereden geldiği anlaşılmıyordu.

Lambaları takip edip yine birkaç basamak indi ve kendini zemin katta olması gereken koridorda buldu. Gürültü bir süreliğine kesildi, sonra yeniden başladı ama bu sefer daha yakından. Mark-Alem kulaklarını açtı, tek umudu olan o hışırtıyı kaybetmemek için hızla yürüyordu. Ses kesilip kesilip yeniden başlıyordu ama tamamen kesilmiyordu. Hatta bir kere çok yakından geldi ama sonra uzaklaştı. Mark-Alem neredeyse koşar adımlarla yürüyordu. Koridorun sonunda gözüken bulanık, dikdörtgen bir şeye gözlerini dikmişti. "Allah'ım," diye dua etti, bu çıkış kapısı olabilirdi.

Gerçekten de öyleydi. Mark-Alem biraz daha yaklaştı ve kapı olduğuna emin oldu. Derin bir nefesten sonra bacakları o kadar gevşedi ki sendeledi. Soğuk havayla birlikte duyduğu seslerin de geldiği kapıya sallanarak yürüdü.

Kapının eşiğine geldiğinde karşılaştığı manzaraya ağzı açık kaldı. Sarayın arka avlusu kasvetli, yalın ve sisin arasında yer yer kaybolan ya da şiddetlenen, içerideki lambalardan oldukça farklı ışıklarla yıkanmıştı. İnsanlar, atlar ve at arabalarıyla doluydu, bazılarının fenerleri yanıyor, bazılarınınsa yanmıyordu, ortalık tam anlamıyla bir kaos halindeydi. Fener ışıklarının kırılması ve atların kişnemeleri bu sisli ortamı daha da doğaüstü yapıyordu.

Mark-Alem kapının eşiğinde takılıp kalmıştı, gözlerine inanamıyordu.

"Bu da ne?" diye sordu, elinde bir sürü süpürgeyle geçen adama.

Diğeri şaşkınlıkla kafasını çevirdi ama paltosundaki Tabir amblemini görünce düzgünce cevap verdi:

"Rüya taşıyıcıları ağam, görmüyor musun?"

Gerçekten de onlardı. Bu nasıl aklına gelmemişti? Deri ceketleri ve çamurlu çizmeleriyle yürüyorlardı, at arabalarının tekerlekleri çamurla kaplanmıştı ve Tabir amblemleri vardı.

Mark-Alem'in gözleri rüya taşıyıcılarının girip çıktığı aydınlık avluya takıldı. Orası gece gündüz çalıştığı söylenen Toplama Birimi olmalıydı. Nedenini bilmeden, insan ve at arabalarının oluşturduğu yığından ite kalka geçerek avluya geldi ve içeri girdi. Orada gürültü daha şiddetliydi. Birkaç uzun tezgâhın önünde kimi teslimat işlerini bitirmiş, kimi sırasının gelmesini bekleyen onlarca rüya taşıyıcısı salep ya da kahve içip börek yiyordu ve bunların lezzetli kokuları dört bir yanı sarmıştı.

Mark-Alem kısa deri ceketlerle, ortalıkta amaçsızca dolaşan, bir şeyler atıştıran, gülen, yüksek sesle küfreden insanların ortasında buldu kendini. Çocukluğunda neredeyse ilahi olduklarını düşündüğü mavi at araba-

larıyla imparatorluğu bir uçtan diğer uca seyahat eden rüya taşıyıcıları şimdi tam karşısındaydı. İçlerinden bir kısmının sadece çizmeleri değil, dirsekleri hatta bazılarının sırtları da çamur içindeydi, devrilen at arabalarını veya düşen atları kaldırmaya çalışırken kirlenmişlerdi. Yüzlerinden ise yorgunluk ve uykusuzluk akıyordu. Konuşma tarzları da diğer Tabir çalışanlarından farklıydı; kaba, biraz edepsiz, argo ifadelerle doluydu, tıpkı acı biberli bir yemek gibi. Bu kargaşanın içinde kendini kaybeden Mark-Alem konuşulanlara kulak misafiri olmaya başlamıştı. İmparatorlukla ilgili güncel haberleri buradan öğrenmek mümkündü. Taşıyıcılar yol maceralarını, bölgelerdeki aptal memurlarla, sarhoş han sahipleriyle ve kontrol noktalarındaki nöbetçilerle yaşadıkları tartışmaları anlatıyorlardı.

Boğuk bir ses Mark-Alem'in dikkatini çekti. Kafasını çevirmeden söylenenleri anlamaya çalıştı. "Atlarım bir türlü yürümüyordu," diye anlatıyordu adam. "Kişniyorlar, homurdanıyorlar ama ileriye tek bir adım bile atmıyorlardı. Yenişehir diye küçük, metruk bir kasabada bir ay içinde toplam beş rüya teslim aldım, düşünün artık nasıl ıssız bir yer. Onun çıkışındaki bozkırda tek başımaydım. Dediğim gibi, atlarım yürümüyordu. Onlara bağırdım, sırtlarından kan gelene dek kırbaçladım ama yolun üstünde bir ölü görmüş gibi kımıldamıyorlardı. Etrafa bakındım. Issız bir bozkırdı, tek bir mezar ya da mezarlığa ait bir işaret de yoktu. Ne yapacağımı kara kara düşünürken, aklıma Yenişehir'den aldığım rüya dosyası geldi. Belki hayvanların kımıldamama sebebi buydu, diye düşündüm. Zaten uyku ve ölüm birbirinin aynısı. Vakit kaybetmeden çantayı açtım ve Yenişehir dosyasını çıkardım. Arabadan indim, dosyayı ovada bir yerde

bıraktım, tekrar arabaya bindim ve atları dehledim. Hemen yola koyuldular. 'Böyle işin...' dedim, 'Meğer sebebi buymuş.' Yeniden durdum, dosyayı bıraktığım yere döndüm, ama dosyayı arabaya alır almaz atlar tek adım atmadı, az önceki gibi kişnemeye ve ağızları köpürmeye başladı. Ne yapmalıydım? Binlerce rüya taşımıştım ama böylesi hiç başıma gelmemişti. Yenişehir'e dosyasız dönmeye karar verdim. Onu bozkırın ortasında bıraktım ve yola çıktım. Oradaki Tabir şubesinin sorumlusuyla tartışmaya başladık. Ona, 'Rüyalarını alamıyorum, gel kendin gör, dosyayı at arabasına aldığım an atlar tek adım ileri gitmiyorlar,' dedim; o hödük ise 'Beş haftadır kimse rüyalarımızı almıyor, şimdi sen de bırakmak istiyorsun. Genel müdürlüğe şikâyetçi olacağım, bizzat şeyhülislama mektup yazacağım,' diyordu. 'İstediğin yere şikâyet et,' dedim. 'Benim atlarım yürümek istemiyor ve senin beş tane uyuz rüyan yüzünden diğer dosyaları götürmemem söz konusu olamaz.' O salağın üstüme yürümesine çok az kalmıştı: 'Tabii ya, bizim rüyalarımız sizin gözünüzde bu kadar. Başkentteki hanımefendilerin ve beş para etmez sanatçıların rüyalarını beğeniyorsunuz, bizimkileriyse hor görüyorsunuz. Ama devletimiz, asıl önemli rüyaların bizimkilerin olduğunu söylüyor, çünkü bunlar mızmız şımarıkların değil imparatorluğun temelinden gelen rüyalar.' Konuş konuş bu pislik durmak bilmedi, onu pataklamamak için kendimi nasıl tuttum bir Allah bilir. Onu dövmemiş olsam da demediğimi bırakmadım! Uzun yolculuktan ve bu gecikmeden dolayı çok sinirliydim ve hıncımı alacak bir fırsat bulmuştum. Ona, o pis bölgeye, ki bana kalsa bir köyün mahallesi bile etmez, bir avuç ayyaş ve bunağın yaşadığı o küçük kasabaya sövdüm. 'Rüyalarınız o kadar saçma ki atlarımı

korkuttu. Bana kalsa Yenişehir'in rüyalarının en az on yıl incelenmemesine karar verirdim,' diye devam ettim. Sinirden çılgına döndü, atlarımdan beter oldu. Söylediklerim için şikâyetçi olacağını söyledi ama ben de öyle bir şey yaparsa Tabir'e ettiği hakaretleri bildireceğime dair tehdit ettim. 'Nasıl? Ben kutsal Tabir Sarayı'na hakaret mi ettim? Böyle bir şey söylemeye nasıl cüret edersin!' diye bağırdı, ben de 'Evet, hakaret ettin,' dedim, 'hanımefendilerin ve beş para etmez sanatçıların yuvası dedin.' Sonra bu salak, öfkesinden ağlamaya ve yalvarmaya başladı. 'Acı bana ağa, karım ve çocuklarım var, bunu bana yapma,' diyordu."

Taşıyıcının konuşması bir süre kahkahalarla kesildi.

"Ee, sonra ne oldu peki?" diye sordu biri.

"Sonra vali ve imam geldi, biri onlara haber vermiş. Neler olduğunu duyunca kafalarını kaşımaya başladılar çünkü ne yapacaklarını bilmiyorlardı. Dosyayı almam için beni zorlayamazlardı; bu beni orada zorla tutmak anlamına gelirdi, çünkü atların o dosyayla yürümeyeceği anlaşılmıştı. Kasabadaki rüyaların, taşıyıcıların hareket etmesini engelleyecek kadar uğursuz olduğunu da kabul edemezlerdi. Benim içinse zaman çok değerliydi. Yanımda binlerce rüya taşıyordum ve bu gecikme pahalıya patlayabilirdi. Sonrasında onlarla açık konuştum. Benimle gelip ovada dosyayı bıraktığım yerde bu olayı kendi gözleriyle görmelerini söyledim onlara. İstemeyerek de olsa kabul ettiler, sıkış tepiş hepimiz arabaya bindik ve Yenişehir'in çıkışına gittik. Dosya oradaydı. Onu yerden aldım, arabaya bindim, atları kırbaçladım ama atlar arabaya şeytanın kendisi binmiş gibi debelenmeye ve kişnemeye başladılar. Sonra dosyayı arabadan indirdim, bu sefer atlar hemen yola koyuldular.

Onları, ağızları beş karış açık halde, ellerindeki dosyayla öylece bıraksam mı diye düşündüm ama sorun olabilir diye geri döndüm. 'Gördünüz mü,' dedim, 'şimdi ikna oldunuz mu?' 'Allah...' diye mırıldandılar, küçük dillerini yutmuş gibiydiler. Bir çözüm yolu bulmaya çalışırken şube sorumlusu, böyle şeytani bir rüyanın Tabir'e gönderilmesine izin verdiği için başının derde gireceğini düşünerek dehşete kapıldı ve diğer rüyaların ziyan olmaması için hangisinin uğursuz olduğunu anlamak adına rüyaları teker teker dosyadan çıkarma fikrini ortaya attı. Herkes bunu onayladı ve zaman kaybetmeden rüyaları arka arkaya çıkararak denemeye başladık. Uğursuz olanı bulmak zor olmadı, hızlıca dosyadan çıkardık ve ben yola devam ettim."

"O rüya değil, bildiğin yılanmış," dedi biri.

"Peki, ne olacak onunla?" diye sordu başka biri. "Hiçbir araba onu taşıyamaz, değil mi?"

"Olduğu yerde kalsın!" dedi boğuk sesli adam.

"Ama belki de önemli bir rüyadır, özellikle böyle olağanüstü gücü olduğuna bakılırsa..."

"Ne olursa olsun," dedi taşıyıcı, "isterse altından olsun, atlar onu taşımayı kabul etmediğine göre rüya değil bu, bir şeytan. Anlıyor musun, boynuzlu bir şeytan!"

"Ama..."

"Aması maması yok. Atlar onu taşımayı reddettiğine göre o lanet şey Yenişehir'de çürüyecek."

"Hayır, öyle olmak zorunda değil," dedi yaşlı bir taşıyıcı. "Şimdi nasıl bilmiyorum ama bu tarz durumlar için yaya taşıyıcılar vardı."

"Gerçekten yaya taşıyıcılar mı vardı?"

"Tabii ya," diye yanıtladı yaşlı adam. "Atların rüyaları taşımayı kabul etmediği durumlar nadirdi ama bu

durumlar biliniyordu. O yüzden de yaya taşıyıcılar vardı, o zamanlar onlara 'çamur kepçesi' derdik. Eski uygulamalar daha iyiydi."

"Yaya taşıyıcının rüyayı oradan buraya getirmesi ne kadar sürerdi peki?"

"Uzaklığa göre değişir. Yenişehir'den buraya tahminen bir buçuk yıl sürer."

İki-üç kişi şaşkınlıkla ıslık çaldı.

"Hiç şaşırma," dedi yaşlı taşıyıcı. "Boşuna demiyorlar, hükümet bir kağnı ile tavşan yakalar diye."

Başka bir konudan bahsetmeye başladılar ve Mark-Alem biraz uzaklaştı. Her yerde aynı gürültülü konuşmalar vardı: avlunun girişinde, Toplama Birimi'nin tezgâhlarında, resepsiyonda... Taşıyıcılar Mark-Alem'in anlamadığı bir düzende dosyaları teslim ediyorlardı. Mark-Alem, taşıyıcılardan birinin yolda çok içtiği için çantalardan birini kaybettiğini duydu. Adam diğerlerinden ayrı oturmuş, kor gibi kırmızı gözleriyle içten içe söylenerek içmeye devam ediyordu.

Avludan gelen tam anlaşılmayan sesler, uzaktan gelen at arabalarının gıcırdamaları ya da teslimatı bitirdikten sonra yeniden yola çıkan arabalar ve yer yer duyulan kişnemeler Mark-Alem'in içini ürpertti. "Sabaha kadar böyle devam edecek herhalde," diye düşündü. Az sonra, oradan çıkmak için kalabalığın içinden geçerken "Sabaha kadar, aman Allah'ım," diye tekrarladı.

IV

İzin Günü

İşe geç kalma korkusundan birkaç kez sıçrayarak uyandı. Battaniyeyi üzerinden atmak için elini uzatırken, uykudan sersemleşmiş aklından o gün izinli olduğu düşüncesi geçti. Rüyalar Sarayı'nda çalışmaya başladığından beri ona ilk defa izin verilmişti.

Sonunda gözlerini açtı. Kadife perdelerden süzülen ışık huzmeleri yastığına kadar ulaşıyordu. Bir süre esnedi, sonra battaniyesini kaldırdı ve yataktan kalktı. Geç olmuş olmalıydı. Aynaya doğru yürüdü ve uykudan şişmiş yüzüne baktı. Başı kurşun gibi ağırdı. İlk izin gününde, diğer günlerden çok daha yorgun uyanacağını söylese kimse inanmazdı.

Sabah kuşu olmasa da, günün gelinlik kız gibi olan bu ilk bölümünü seviyordu. Banka soyguncuları, falcılar, sokak lambalarını yakanlar ve fahişeler henüz uyanmamıştı.

Yüzünü yıkadıktan sonra kendine geldi. Biraz zorlarsa sabaha karşı gördüğü iki kısa rüyayı hatırlayabileceğini düşündü. Tabir Sarayı'nda çalışmaya başladığından beri nadiren rüya görüyordu. Kendilerinin en derin sırlarını bildiği ve "Gidin başkasını kandırın, beni değil," diyebildiği için ona uğramaya cesaret edemiyor gibiydiler.

Merdivenlerden inerken kahvenin ve kızarmış ekmeğin güzel kokusunu aldı. Annesi ve Loke birlikte kahvaltı yapmak için onu bekliyorlardı.

"Günaydın!" dedi.

Şefkatle "Günaydın," diye cevap verdiler. "İyi uyudun mu? Dinlenmiş görünüyorsun."

Başını evet anlamında salladı ve çay bardaklarının olduğu alçak masanın yanındaki maltızın yanına oturdu. Her gün evden aceleyle çıktığı için, gümüş bardakların, eski maltızın bakır köşelerinin yansımalarının sabahın solgun ışıklarıyla birleşerek ebedi bir sabah izlenimi verdiği bu keyifli saatleri neredeyse unutmuştu.

Mark-Alem ağır ağır kahvaltı etti ve sonrasında annesiyle kahve içti. Son yudumu da içtikten sonra annesi her zamanki gibi fincanı ters çevirdi ve Loke falına bakmak için yanlarına geldi. Eskiden günün bu saatinde gördükleri rüyalardan bahsederlerdi ama Mark-Alem işe başladığından beri kimse bu konuyu açmamıştı. İşin ilk haftasında teyzelerinden biri büyük telaşla gece gördüğü rüyayı anlatmak için gelmişti. "Çok şanslıyız," demişti teyzesi, "artık evimizde rüyaları açan bir anahtar var, falcılara ve çingenelere gitmemize gerek yok." Mark-Alem'in tepesi atmıştı ki sinirlendiği nadiren görülürdü. O ahmak kadın aptal rüyalarını yorumlaması için nasıl getirirdi? Kendini ne zannediyordu? Teyzesinin ağzı açık kalmış, sonra da dargın bir şekilde gitmişti.

Mark-Alem, sönüp beyaz kül tabakasına dönüşen közlere bakıyordu.

"Bugün hava güzel," dedi annesi. "Dışarı çıkacak mısın?"

"Evet, çıkmayı düşünüyorum," diye cevap verdi.

"Güneş yok ama yine de hava almak iyi gelir."

Mark-Alem kafasını sallayıp "Evet, cidden uzun süredir çıkmıyorum," dedi.

Gözlerini maltızdan ayırmaksızın bir süre konuşmadan durdu, sonra kalktı, kürk paltosunu giydi ve annesine veda ettikten sonra evden çıktı.

Hava sahiden kapalıydı. Zavallı gökyüzünde güneşin tek bir izini bulabilmek için kafasını kaldırdı. Bu boşluk ona aniden dayanılmaz geldi. Günün bu saatinde şehri örten gökyüzünü görmeyeli epey olmuştu; bu yüzden birkaç sıradan bulutla ve orada burada salınan kuşlarla, ilginç bir şekilde gözüne zavallı göründü. Tabir'de çalışmaya başladığından beri genellikle kötü havada ve çok erken saatte, uykusuzluktan sersem bir halde yola çıkıyordu, döndüğünde de neredeyse akşam olduğu için herhangi bir şeye dikkat etmeden eve dönüyordu. Bu yüzden, uzun bir sürgünden dönen birinin gözleriyle bakıyordu şehre bugün. Gözleri neredeyse şaşkınlıkla bir sağa bir sola bakıyordu. Şimdiyse bir tek gökyüzü değil, binaların duvarları, çatıları, at arabaları, parklardaki ağaçlar, hepsi soluk ve tatsız görünüyordu. "Ne oluyor böyle?" dedi içinden. Tüm dünya uzun süren bir hastalık atlatmış gibi soluk ve renksizdi.

Mark-Alem'in ayakları onu şehir merkezine doğru götürürken göğsünde dondurucu bir soğukluk hissetti. Kaldırımların her iki tarafı da insanlarla doluydu ama hareketleri hafif, dik ve donuktu, at arabaları da mazlumca gıcırdıyordu; sanki İslam Meydanı'nda zavallı bir tellal dünyanın derdini cümle âleme salık veriyor gibiydi.

Hayata, insanlara, her şeye ne olmuştu? Orada... (Mark-Alem kutsal bir sır biliyormuş gibi içinden gülümsedi) orada... dosyalarında her şey o kadar farklıydı ki, o kadar güzel ve hayat doluydu ki... Bulutların, ağaç-

ların, karın, köprülerin, yolların, evlerin, kuşların rengi daha canlı ve daha güçlüydü. İnsanların ve eşyaların hareketleri, mesela sislerin arasında ceylanların koşmaları gibi, çok daha özgür, zarif ve uyumluydu, uzay ve zaman kanunlarından bağımsızdı. Bu dünya çalıştığı diğer dünyaya göre ne kadar da zaptedilmiş, pinti ve iç bayıcıydı.

Mark-Alem şaşkınlıkla şehre bakmaya devam ediyordu. Her şey o kadar kaybolmuş, sefil ve üzücüydü ki. Bu son birkaç ay dışarı çıkmayıp, kimseyle görüşmeyip sadece çalışmakla iyi bir karar almıştı. Rüyalar Sarayı'nın çalışanlarına nadiren izin verilmesinin sebebi belki de buydu. Şimdi, bu izne hiç gerek duymadığını anlıyordu. Hele bu solmuş şehirde dolaşmasına hiç gerek yoktu.

Mark-Alem'in gözleri etrafa soğuk gözlerle bakmaya devam ediyordu. Hislerinin tesadüf olmadığını düşünmeye başladı, diğer dünyayla sık sık anlaşamasa da buradaki dünyadan çok daha kabul edilebilirdi. Bu dünyadan, birkaç aylık yokluktan sonra bu kadar hızlı soğuyacağını düşünmemişti. Rüyalar Sarayı'nın eski çalışanlarının yaşarken hayattan koptuklarını ve arada sırada insan içine karıştıklarında kaybolmuş gibi hissettiklerini duymuştu. Birkaç yıl sonra o varlıklara mı dönüşecekti? "Aman," diye düşündü. Terk edeceği şu güzel dünyaya bir bakın! İnsanlar tuhaf memurlarla alay ediyorlardı ama Tabir'in rüyacıları için varlıklarının ve hayatlarının ne kadar boş olduğunu düşünemiyorlardı.

Sonunda Leylek Kahve'ye varmıştı, eskiden genellikle oraya gidiyordu (Aklına gelen ilk kelime "canlı" oldu, sonra "uyanık" ile değiştirdi). Yani sıradan, işsiz, genç bir başkent sakini olarak genellikle kahve içtiği kahveciye gelmişti. Kapıyı itti ve içeri girdi. Kimseye bakmadan, oturmayı sevdiği sol taraftaki köşeye doğru yürüdü ve

bir sandalye çekti. Bu kahveciyi seviyordu çünkü eski tip çayhanelerden farklı olarak hasır yerine deri ve rahat sandalyeler vardı.

Kahvecinin yüzü soluk ve renksizdi.

"Mark-Alem?" dedi şaşkın bir şekilde, elindeki cezveyi ona yaklaştırarak. "Bunca zaman neredeydin? Hastalandığını düşündüm, dürüst olmak gerekirse başkasının müşterisi olduğuna inanmak istemedim."

Mark-Alem açıklama yapmak yerine sadece gülümsedi. Kahveci de gülümsedi ve kafasını yaklaştırarak, kısık sesle, "Ama sonra ne olduğu anlaşıldı. Kahve her zamanki gibi az şekerli değil mi?" diye konuyu değiştirdi, Mark-Alem'in bozulduğunu görünce.

"Evet, her zamanki gibi," diye onayladı Mark-Alem, kahvecinin yüzüne bakmadan.

Gözleriyle büyük fincana boşalan kahveyi takip ederken gelen iç çekişi bastırmaya çalıştı. Kahveci gittikten sonra her zamanki müşterilerin gelip gelmediğini anlamak için etrafa dikkatlice baktı. Neredeyse hepsi oradaydı, komşu caminin hocası ve ağzını bıçak açmayan iki uzun adam, etrafı her zaman hayranlarla dolu olan pehlivan Ali ile kahvecinin, ruh haline göre farklı farklı yorumladığını söylediği, eski kâğıtlara gömülmüş kısa boylu kel adam. Bunların, bazen çevirmeye çalıştığı eski el yazıları, bazense uzun zaman önce kaybettiği bir davanın tutanakları, bazen de kendinde olmayan bir ihtiyarın anlamsız yazıları olduğunu söylüyordu.

"İşte, körler de burada," dedi içinden Mark-Alem. Her zamanki yerlerinde, girişin sağ tarafındaydılar. "Ah, başıma ne işler açtılar!" diye dert yanmıştı kahveci bir gün Mark-Alem'e. "Korkutucu tipleriyle, sanki bilerek en gözde yere oturmasalar kahveme muhtemelen çok

daha seçkin insanlar gelirdi. Ama yapacak bir şey yok, elim kolum bağlı. Devlet onları koruyor, kovamıyorum." Mark-Alem "Devlet onları koruyor," derken neyi kastettiğini sorduğunda kahveci bu soruyu beklediği için, anlattıklarıyla onu ağzı açık bırakmıştı. Kahveye gelen kör adamlar bir hastalık, kaza ya da savaştan bu hale gelmemişlerdi. Öyle olsalardı onları kahvesinde memnuniyetle ağırlardı. Ama onlar başkaydı ve kör olma sebeplerini açıklamak güçtü. Mark-Alem çocukluğundan hayal meyal, kem gözleri yüzünden imparatorluğu tehlikeye atmakla suçlanan on binlerce insanın gözlerinin çıkartılmasını emreden Kör Fermanı'nı hatırlıyordu. Ama asıl gerçekleri ona kahveci anlatmıştı; bitmeyen bir kargaşa, bu insanların yakalanması ve sonrasında gönüllü olarak gözlerinden kurtuldukları için verilen aylık. "Şimdi onları kahvemden neden atamayacağımı anladın mı? Gözlerini feda ettikleri için kendilerini üstün görüyorlar. Kim bilir, kendilerini herhalde kahraman olarak görüyorlar."

Gözlerindeki siyah banda rağmen, ilginç bir şekilde onları korkutucu bulmuyordu artık. Orada, şimdi hatırladığında bile tüylerini ürperten, aynı anda yüce ve tehditkâr, artık insanların alınlarından değil de gökyüzünün sınırına doğru ya da dağların arasından çıkan, mumdan bir şelale gibi yükselen ayın kederiyle karışık çeşit çeşit göz görmüştü.

Şimdi aklı, komşusunun kimi zaman bir gelin kimi zamansa bir rahibe gibi görünebileceği oradaki düzlüklerde, badem ağaçlarında, buğday tarlalarında geziniyordu. Bazen de birkaç yıl geçtikten sonra, bu dünyanın mucizelerinin ya da felaketlerinin kendisi için bir anlam ifade etmeyeceğini düşünüyordu, bunlar sonuçta iki dünya arasındaki sınırı geçebilmiş "orada"kilerin soluk

kopyasından başka bir şey değildi. Ne zaman "Ne muhteşem!" ya da "Ne korkunç!" tepkilerini duysa, "Hem cennet hem cehennem orada bir arada," diyordu içinden.

Kahvenin kapısı açıldı ve karşı binadaki konsoloslukta çalışan birkaç çalışan girdi. "Kahve içmeye hâlen buraya geliyorlar," diye düşündü Mark-Alem. Pehlivanın masasında kısa bir sessizlik oldu. Eskiden Mark-Alem de onların gelişinden heyecan, Avrupai giyim tarzlarına hayranlık duyardı ama bu sefer ne hikmetse ona gizemli gelmediler.

Öğleden önce kahvenin yoğun olduğu saatlerdi. Mark-Alem yaklaşık yirmi adım uzaklıkta bulunan Vakıflar Bankası çalışanlarını tanıdı, sonra ise mesaisini yeni tamamlamış bir polis ve ardından birkaç yabancı girdi. Pehlivanın ve hayranlarının masasında kısık bir kahkaha duyuldu. "Neden gülmesinler ki. Onlar için dünya dikensiz gül bahçesi tabii," diye düşündü.

Aniden iki gün önce güçlü dayısının, Vezir'in evinde yediği akşam yemeğinin düşüncesi kara bulut gibi üstüne çöktü. Onu görmeyeli neredeyse bir yıl olmuştu ve işten döndüğünde, kapısında "Q" harfinin kazılı olduğu at arabasını görünce her zamanki gibi içi ürpermişti. Ama annesi Vezir'in onu almak için bu arabayı gönderdiğini söyleyince çok şaşırmıştı.

Vezir her ne kadar sıcak karşılasa da, yorgun ve soluk göründü gözüne. Gözleri cansız bakıyordu, muhtemelen uykusuzluktandı. Konuşması da eslerle doluydu, sanki söyleyeceklerinin çoğunu yutuyor gibiydi. "Devlet meseleleri," diye düşünmüştü Mark-Alem. Diğeri, işi hakkında sorular sordu ve Mark-Alem ilk başta biraz çekinse de anlattıkça açıldı, lakin Vezir'in dikkatinin başka yerde olduğu hissine kapıldı. Mark-Alem daha sonra

dayısına ilgi çekici şeyler anlattığını düşünürken onun aslında sadece bu anlattıkları değil, Rüyalar Sarayı'nın tümü hakkında oradaki çalışanlardan bile daha bilgili olduğunu hatırlayınca kızardı. Tabir Sarayı hakkında yavaş, çok sık es vererek ve birçok şeyi gölgede bırakarak konuşuyordu, ama yine de Mark-Alem bu konuşmadan, Tabir'de çalışmaya başladığından beri öğrendiğinden daha fazla şey öğrendi.

Önlerinde kahve fincanlarıyla baş başalardı ki bu daha önce hiç yaşanmamıştı. Mark-Alem dayısının onu neden çağırdığını hâlâ kestiremiyordu. Vezir, maltızda yanan kömürleri eşelerken kısık sesle konuşuyordu. Maltızın varlığı Mark-Alem'inkinden daha belirgindi. Vezir, Qyprilli ve Rüyalar Sarayı'nın ilişkisinden bahsetti; yeğeninin duymuş olabileceği gibi, yüzyıllardır karmaşık bir ilişki söz konusuydu. Başka bir şey daha ekleyecek gibi oldu, belki de Qyprilli ailesinin Rüyalar Sarayı'nı ortadan kaldırmak için umutsuz çabalarını anlatacaktı ki bu dedikoduları Mark-Alem de duymuştu. Ama görünüşe göre vazgeçti ve elinde tuttuğu maşayla bir süre maltızı eşeledi. "Tabir Sarayı'nın yıllar önce banka ve bakır madeni sahiplerinin etkisi altında olduğu herkesin bildiği bir gerçek. Son zamanlarda ise yine şeyhülislam tarafına yakınlaştı," dedi Vezir. "Belki 'Bunun ne önemi var?' diyeceksin. Aslında çok önemli bir detay. Son zamanlarda, boş yere 'Rüyalar Sarayı'nı kontrol eden, devleti de kontrol eder,' demiyorlar."

Aslında Mark-Alem bu konuda bir şeyler konuşulduğunu duymuştu, ama bu kadar açık şekilde ve nüfuzlu bir devlet adamından duymamıştı. Ağzı açık kalmıştı ve bu yetmezmiş gibi Vezir ona Tabir Sarayı'nda incelenen çoğu rüyanın akıbetini bilip bilmediğini sordu. Mark-Alem

kıpkırmızı oldu, omuzlarını silkerek "Hayır," dedi. Utancından yerin dibine girmişti. Aslında o kendine bu soruyu sormuştu, ama hemen ardından çok saf bir şekilde, sapla samanı ayırır gibi Ana Rüya'yı ayırınca geriye kalan gereksiz rüyaları çuvallarla arşive indirdiklerini düşünmüştü. Ama Vezir bu soruyu sorunca, Ana Rüya'nın seçilmesinin ardından geriye kalan rüyaların öylece aşağı atılmasının saçmalık olacağını düşündü. Vezir özetle, birimin adından da anlaşıldığı gibi Ana Rüya'yı seçmenin o birimdeki memurların ana görevi olduğunu söyledi. Ama bunun yanı sıra Ana Rüya memurlarının, gizli istihbaratları hükümdara –genellikle uyarı amaçlı– bildirme görevleri de vardı.

Mark-Alem, dayısının sözlerini onlarla bütünleşerek dinliyordu. Dayısı, Ana Rüya'nın her zaman, hele ki şimdi, hele ki kendi aileleriyle ilgili olduğu için en önemli nokta dolduğunu söyledi. Vezir, Qyprilli ailesinin sıradan rüyalarla değil, Ana Rüya'larla ilgilendiğini yeğeninin anladığından emin olmak için gözlerinin içine baktı. "Anlıyor musun demek istediklerimi?" diye sordu. Gözleri siyahtı ama parlak bir katman vardı. "Herkesin dikkati... Ana Rüya'da..." Vezir'in sözleri yine gizemli ve kesik kesikti. "Onunla ilgili çok fazla söylenti var, doğru ya da yanlış olduğunu sana kesin olarak söyleyemem, ama şunu söyleyebilirim: Ana Rüya devletin kaderiyle ilgili önemli değişikliklerin habercisi olabilir." Vezir'in gözlerinde göz kamaştıran bir ışık belirdi. "Manastır'daki Arnavut yöneticilerin katliam fikrini bir Ana Rüya haber verdi. Bu katliamı duymuş muydun? Napolyon'la ilgili politikanın değişmesi ya da Koca Yusuf Paşa'nın düşürülmesinin sebebi de bir Ana Rüya'ydı. Ve birkaç olay daha... Basit, herhangi bir unvanı olmayan müdü-

rünüzün, bizimle, en nüfuzlu vezirlerin gücüyle rekabet ettiği boş yere söylenmiyor."

Yüzünde acı bir gülümseme belirdi. "Bize kafa tutması," diye devam etti yavaşça, "elinin altında herhangi bir gerçeğe dayanmayan bir güce sahip olmasından kaynaklanıyor."

Mark-Alem dayısını can kulağıyla dinliyordu. "Herhangi bir gerçeğe dayanmayan bir güç..." diye içinden tekrarladı uyuşuk bir şekilde. O sırada Vezir, Tabir Sarayı'ndan hiçbir talimat gelmediğini ve gelme ihtimalinin olmadığını, Tabir'in de buna ihtiyacı olmadığını açıklamaya devam ediyordu. Tabir'in ortaya attığı fikirlerin, garip mekanizmasıyla birlikte kendilerine uğursuz bir güç verdiğini, zira bu fikirlerin Osmanlı Devleti'nin ezelî derinliklerinden geldiğini söylüyordu.

"Dediğim gibi, Qyprilli ailesi olarak Ana Rüya'larla birçok kez ilişkimiz oldu." Vezir'in sözleri dudaklarından fısıltı gibi çıkıyordu. "Birçok kez bizi hedef aldılar... Mark-Alem, büyük evlerindeki kaygı ve fısıltılı geceleri hatırladı. Onun gözünde Ana Rüyalar, dişlerini geçirmeye hazır zehirli yılanlara dönüşmüşlerdi. Vezir'in konuşmasının gitgide bulanıklaşmaya başladığını fark etti. Arada bir endişeleri belli oluyordu ama hemen ardından onları gizliyordu. "Tabir Sarayı'na daha önceden girmeliydin," dedi, "ama şimdi de geç kalmamışsındır belki." İyice iç karartıcı bir hal alan konuşması, duraklama ve tereddüt doluydu. Mark-Alem kendisinden tam olarak ne istendiğini anlayamıyordu. Vezir'in kafasındakilere son noktaya kadar açıklık getirmeyeceğini düşündü. "Allah'ım, yine de haklı," diye düşünüyordu Mark-Alem. "O bir devlet adamı, bense sıradan bir memurum." Mark-Alem'in oraya şans eseri gitmediğini ima ediyor,

hatta neredeyse açıkça söylüyordu. Orada yükselmesi, mekanizmanın tüm işleyişini anlaması ve en önemlisi zamanı geldiğinde gözlerini dört açması... "Ama ne için? Ne zaman?" diye sormak istedi Mark-Alem, fakat cesaret edemedi. Her şey anlaşılmaz derecede bulanıktı. "Yine konuşacağız," diyordu Vezir, atladıklarını anlatıp anlatmamakta kararsız kaldığı barizdi. Belirsiz bıraktığı noktalara geri dönüyor, biraz açıkladıktan sonra yine konuyu kapatıyordu.

"Kriz dönemlerinde Tabir Sarayı'nın gücünün azaldığını ya da arttığını duyduğunu düşünüyorum. Şimdi de bir kriz dönemindeyiz ve maalesef Tabir Sarayı yükselişte."

Mark-Alem, şu ürkütücü ifadeleri hatırladı: "Ay görününce", "Ay gizlenince" Tabir bunca zaman bir tehditmiş ama onun ruhu bile duymamış. Dolunayda deliler de böyle parlar.

Dayısına hangi krizden bahsettiğini sormak istedi ama cesaret edemedi. Ruhban ve asker sınıfını sinirlendiren büyük reformlar olduğunu duymuştu, ama net bir şey bilmiyordu. Belki de Qyprilli ailesi bu işe karışmıştı.

"Bunlar kritik zamanlar," diye devam etti Vezir. "Ana Rüya tekrardan saldırıya geçebilir." Mark-Alem onun konuşmasından tek bir kelime bile kaçırmamaya gayret ediyordu. Şimdi Vezir açıkça, gözlerini dört açması gerektiğini söylüyordu. "Oraya daha önce girmeliydin," diye mırıldanıyordu. "Ama neyse, bu benim hatamdı. Şimdi de çok geç değildir belki."

"Bu iki dünyadan hangisi diğerine hükmediyor, asıl mesele bu," diye devam etmişti Vezir uzun bir sessizlikten sonra. "Allah'ım, yine başka konuya geçti," diye düşündü Mark-Alem, üstelik tam da bir şeyleri açıklayacak

gibiyken. "Bazıları, rüyaların ve kâbusların diyarının, yani sizin dünyanızın *burayı* yönettiğini düşünüyor," diye devam etti Vezir. "Bense bu dünyanın her şeyi yönettiğini düşünüyorum. Sonuçta, gün yüzüne çıkan rüyaları ve kâbusları bu dünya seçiyor, tıpkı derin bir kuyudan su çıkaran kova gibi. Ne demek istediğimi anladın mı? Bu uçurumdan... gerekli olanı seçen burasıdır."

Vezir biraz daha eğildi. Gözlerinde kükürt renginde korkutucu bir ışık vardı. "Bazen Ana Rüya'nın uydurma olduğu söylenir," dedi kısık sesle. "Böyle bir şey hiç aklına geldi mi?"

Mark-Alem korkudan buz kesti. Ana Rüya'nın uydurma olması mı! İnsan beyninin böyle bir şey düşünmeye cesaret etmesini bırak, bunu kelimelere dökebileceğini hiçbir zaman düşünemezdi. Vezir, Ana Rüya için söylenenleri anlatmaya devam ederken, Mark-Alem de iki-üç kez içinden "Allah'ım, kendisinin böyle düşündüğü çok belli," diye geçiriyordu. Şaşkınlığı hâlâ üzerinden atamamıştı ve dayısının sesi sanki kalıntıların arasından geliyordu. Yani, bazı Ana Rüya'ların uydurma olduğu ve bazı çıkar gruplarının, güç odaklarının ya da hükümdarın ruh haline göre Ana Rüya'nın memurlar tarafından uydurulduğu konuşuluyordu. Tamamı uydurma olmasa bile yarısı kesin öyleydi.

Mark-Alem dayısının ayaklarına kapanıp "Dayı, lütfen oradan çıkmama izin ver, acı bana!" diye yalvarmak için karşı konulmaz bir isteğe kapıldı. Ama bu görevin kendi sonu olacağını bilse bile böyle bir şey isteyemeyeceğinin bilincindeydi.

Vezir'in evinden geç saatte dönerken bu korkuyu birkaç kez göğsünde hissetti. At arabası, yanmayan sokak lambalarının olduğu sokaklarda ilerliyor, Mark-Alem ise

yan taraflarında "Q" harfi olan bu siyah arabada kapalıyken kendisini, kimin kimi yönettiği belli olmayan iki dünya arasında uçan bir baykuş gibi hissediyordu.

Vakit geldiğinde gözlerini dört açmalıydı... Ama bu nasıl bir simge olacaktı, hangi melek ya da şeytan getirecekti ve nerede bulacaktı, Tabir Sarayı'nın sis bulutları içinde kiminle iletişime geçecekti?

Tüm bunlar kahvede, elinde fincanını döndürürken Mark-Alem'in aklına geldi. Birkaç gün geçmiş olsa bile aynı kaygı hâlâ göğsünü sıkıştırıyordu. Bir şey onu, sohbeti bırakıp ona şaşkın şaşkın bakan Pehlivan Ali'nin hayranlarının olduğu masaya kafasını çevirmeye itti.

Mark-Alem sinirlendi. Görünüşe göre kahveci onlara Tabir Sarayı'nda çalıştığını söylemişti. Çenesinin düşük olduğunu biliyordu ama bu kadarı da fazlaydı. Neyse, sonuçta o ve diğer meraklıların canı cehennemeydi. Yılda en fazla birkaç kez gelecekti bu kahveye. Belki daha az, belki de hiç.

Öğle arası yaklaştıkça kahve boşalıyordu. Yabancı diplomatlar ve banka çalışanları gitmişti. Mark-Alem'e son bir şaşkın bakış attıktan sonra pehlivanın hayranları da birer birer çıktı. Bir tek körler yerlerinden kıpırdamamışlardı ve bir süredir sohbetleri bitmiş, dünyaya karşı kin kusan insanların yaptığı gibi boyunları bükük oturuyorlardı. Bu sessiz kafalar "Başa bela olan gözlerimiz oyulduğuna göre devletin işleri daha iyiye gidiyor mu? Duyduklarımıza göre dünya daha kötü olmasa da eskisi gibi kaldı," der gibiydi.

Mark-Alem sonunda kalktı ve kahveden çıktı. Fayton çağırmadığına pişman, eve yavaşça yürüdü. "Artık Tabir Sarayı'nda çalışıyormuş..." fısıltılarını duyduğunda oturduğu sokağa girmişti. Duymamış gibi yaptı ve başı dik

yürümeye devam etti. Kestaneci ve polis ona ihtimamla selam verdiler. Muhtemelen nerede çalıştığını öğrenmişlerdi ve şimdi gözlerinde bir şaşkınlık ve donukluk vardı; sanki onlara sis olarak görünmesi gerekirken hâlâ etten ve kemikten olduğu için şaşırıyorlardı.

Karşıdaki binanın pencere parmaklıklarının arkasında bir silüet gördü. Düşünmekten zevk aldığı iki güzel kız kardeşin orada yaşadığını biliyordu ama her zaman ilgisini çeken demir parmaklıklar bile ona boş görünmüştü.

"Evet, canlıların dünyasındaki ilk ziyaretin de bitmek üzere," dedi kendi kendine, bahçenin demir kapısını iterken. Bedeni diğer ebedi dünyaya göçüyormuş gibi, yürüyüşünden kanat sesi geliyordu. Birkaç gece önce, Vezir'in evindeyken ölüm ihtimali onun içine dert olmuştu ama şimdi bundan hiç etkilenmiyordu. Dünya o kadar gri ve sıkıcıydı ki onu kaybetme düşüncesiyle kendine eziyet etmeye değmezdi.

Mark-Alem iç kapıyı açtı, arkasında ne bıraktığına bakmadan içeri girdi. Yarın, diye düşündü, gözünün önüne soğuk salonları, onu bekleyen masaların üzerindeki dosyaları getirirken, yarın yine o tuhaf dünyada olacaktı; zamanın, olayların ve her şeyin gidişatının farklı olduğu o yerde. Ve ona yine bir izin günü daha verirlerse, dışarı çıkmayacaktı.

V

Arşiv

Sabah molasından sonra, Mark-Alem'e şefin onu çağırdığını söylediler. Gürültü yapmamak için yavaş adımlarla şefin masasına yaklaştı ve bu sabah teslim ettiği dosyanın masanın üstünde olduğunu fark etti.

"Mark-Alem," dedi şef. "Bu tür rüyalardan biri için..." Dosyaların sayfalarını hızlıca çevirdi, "Hah, buradaymış," dedi istediği kâğıdı bulunca. "Yani bence, bunlardan biri için, özellikle bu tür rüyalar için," dedi kâğıdı dosyadan çıkarırken, "arşive inip geçmişteki rüyaların nasıl yorumlandığına dair bir fikir sahibi olman iyi olur."

Mark-Alem önce altında kendi açıklamasının olduğu kâğıda, sonra da şefe baktı.

"Karar sana kalmış," dedi şef. "Ama bana sorarsan bunu yapman iyi olur. Bence bu rüya önemli ve bu gibi durumlarda genellikle geçmiş deneyimlere danışılması tavsiye edilir."

"Kesinlikle," dedi Mark-Alem. "Bundan hiç şüphem yok. Sadece..."

"Arşive daha önce hiç gitmedin mi?" diye sözünü kesti şefi. Mark-Alem kafasını hayır anlamında salladı. Şef gülümsedi.

"Çok basit," dedi şefi. "Oradaki memurların işi bu. Sen sadece detaylı incelemek istediğin rüyanın türünü anlatacaksın. Mesela şu anki örnekte işin çok kolay: Kanlı çatışmaların arifesinde görülen rüyalar belli bir yerde birlikte tutulur. Birkaç tane rüyaya göz atmanın, bu rüyayı doğru yorumlamak konusunda sana yardımcı olacağından eminim," dedikten sonra parmağıyla hafifçe kâğıda vurdu.

"Evet, tabii ki," dedi Mark-Alem ve kâğıdı almak için elini uzattı.

"Arşiv aşağıda, bodrum katında," dedi şef. "Yolu birine sorarsan daha kolay bulursun."

Mark-Alem ağır adımlarla odadan çıktı. Hangi yöne doğru gideceğine karar vermeden önce derin bir nefes aldı. İlk önce zemin kata inip oradan aramaya başlaması gerektiğini hatırladı.

Öyle de yaptı. Sarayın bodrum katına ulaşmak neredeyse yarım saatini aldı. Duvarları fenerlerin zayıf ışığıyla aydınlanan uzun kemerli koridorda kendini tek başına bulduğunda "Peki ya şimdi?" dedi içinden. Yakından ayak sesleri duyar gibi oldu, ona ulaşabilmek için adımlarını hızlandırdı, ama bu arada yabancının da adımları hızlandı. Mark-Alem durdu, diğeri de durdu. Ondan sonra kendi ayak sesleri olduğunu anladı. "Allah'ım," dedi içinden, "bu lanetli sarayda hep aynı terane." Birimleri gösteren tabelalar yerleştirmek ne kadar pahalı olabilirdi ki? Koridorun daire şeklinde olduğunu fark etti. Zaman zaman, uzaktan gelen ayak sesleri duyuyormuş gibi geliyordu ama bunlar kendisinin ya da diğer katlarda yürüyen insanların yankıları olabilirdi. Mark-Alem her şeye rağmen ilginç bir şekilde sakin hissediyordu. Daha önce birçok kez olduğu gibi bu sefer de bir şekilde çıkacaktı buradan.

Artık bunlara alışmıştı. Yürürken bu daire şeklindeki koridorun birkaç koridorla kesiştiğini fark etti, bunlardan kimisi büyük kimisi küçüktü. Ama tekrardan kaybolmamak için herhangi birine girmeye cesaret edemedi. Yarım saat sonra başladığı yere döndüğünü düşünerek, "Harman yerinde kaybolmuş bir at gibi dolanıyorum," dedi içinden. Bir süre durdu, derin bir nefes aldı ve canlı bir şekilde tekrardan yürümeye başladı. Bu sefer önüne çıkan ilk koridora girdi. Yanılmamıştı. Birkaç adım ilerledikten sonra bir kapı gördü. İleride bir kapı daha vardı. "Ah, buradalar demek ki," dedi içi rahatlayarak. Hangi kapıyı çalacağına karar veremiyordu. Nerede olduğunu anlamadan nasıl içeri girecekti ki? Mark-Alem ne yapacağını kestiremeden öylece kaldı. Ya biri gelip öylece dikildiğini görünce, "Ne yapıyorsun burada?" diye sorsaydı? "Hey Allah'ım, yeter!" dedi içinden ve yürümeye devam etti. Her seferinde aynı terane. Bu binada çalışmaya başladığından beri yaptığı tek şeyin, istediğini bulamadan koridorlarında dönüp dolanmak olduğunu düşündü. Herhalde herkesin nerede olduğunu hatırlaması için kasten yapılıyordu. Aslında bu eziyete hiç gerek yoktu. Yer yer levhaların yerleştirilmesi yeterli olacaktı: "Memurlar (veya tabirciler, rüya görenler), nerede olduğunuzu sakın unutmayın... Düzeni bozmayınız... En sonunda "Canı cehenneme, ne olacaksa olsun artık!" diyerek karşısına çıkan ilk kapıyı çaldı. Elini hemen geri çekti ve yapabilseydi tıklatmayı da geri alırdı, ama ses çoktan koridorun diğer tarafında yankılanmıştı bile. Birkaç saniye bekledi ama içeriden hiç ses gelmedi. Kapıyı tekrar çaldı, tokmağı çevirdi ama kapı açılmadı. "Kilitliymiş," diye düşündü. Biraz ilerledi ve bu sefer daha sakin bir şekilde diğer kapıyı çaldı. O da kilitliydi. Diğer kapı-

ları da sırayla denedi. Hepsi kilitliydi. "Nasıl olur, burası Arşiv değil mi?" diye düşündü.

Derinden gelen bir sinirle hızla yürürken, coşkulu hareketlerle ve nereden çıktığını açıklayamadığı bir kinle metalik tokmakları çevirmeye başladı. Bu sağır kapıları tekmelememek için kendini zor tutuyordu. Eğer ki aniden kapılardan biri açılmasaydı böyle bir senaryo gerçekleşebilirdi. Mark-Alem o kadar telaşlandı ki neredeyse düşecekti. Kapı kolunu tutabilmek için fırladı ama çok geçti. Kapı tamamen açılmıştı ve bu yetmezmiş gibi, coşkulu bir yabancının içeri dalmasına şaşırmış bir çift göz ona buz gibi bakıyordu.

"Neler oluyor?" dedi odanın derininden gelen bir ses.

"Kusura bakmayın," dedi Mark-Alem bir adım geriye giderek. "Lütfen kusura bakmayın!" Alnını soğuk terler basmıştı. "Özür dilerim!"

"Şahin Ağa, neler oluyor?" dedi yine derinden gelen ses.

"Önemli bir şey değil," dedi diğeri gözlerini Mark-Alem'den ayırmadan. "Ne arıyorsun?" diye sordu.

Mark-Alem donakalmıştı, ne diyeceğini bilmeden ağzını açtı ve neyse ki eli, kâğıdı koyduğu cebine gitti.

"Dosyaları incelemek için geldim... her zaman geldikleri gibi... bir rüya için. Ama sanırım yanlış yere gelmişim. Kusura bakmayın, ilk kez...

"Belki de yanlış yere gelmedin." Birkaç rafın arkasından gelen, daha yenice yerini tespit ettiği ikinci sesi duydu. Gülümseyen, açık renk gözlü, tanıdık bir yüz belirdi.

"Siz... dedi kısık sesle Mark-Alem ve Tabir Sarayı'nın büfesinde tanıştığı o unutulmaz ilk sabah aklına geldi. "Siz burada mı çalışıyorsunuz?"

"Evet, burada çalışıyorum. Beni hatırladın demek," dedi diğeri tatlı tatlı bakarak.

"Tabii ki. Sadece, o günden beri sizi hiç görmedim."

"Ben seni bir gün çıkışta gördüm ama sen beni fark etmedin," dedi diğeri.

"Gerçekten mi? Denk gelmedi sanırım. Yoksa ben memnuniyetle..."

"Moralin bozuk gibi," dedi diğeri. "İş nasıl gidiyor?"

"İyi."

"Hâlâ Seçim Birimi'nde misin?"

"Hayır," dedi Mark-Alem. "Şimdi Tabir Birimi'ndeyim."

"Öyle mi?" şaşırdı diğeri. "Hızlı yükselmişsin. Tebrik ederim! Gerçekten çok sevindim."

"Teşekkürler!" dedi Mark-Alem. "Peki burası... Arşiv mi?"

"Evet, Arşiv. Araştırma için geldin değil mi?"

Mark-Alem kafasıyla onayladı.

"Ben yardımcı olurum."

Arşiv memuru kısık sesle arkadaşına bir şeyler dedikten sonra donuk bakışlarının yerini meraklı bakışlar aldı.

"Hangi alanda araştırma yapmak istiyorsun?" dedi arşiv memuru.

Mark-Alem omuzlarını silkti.

"Nasıl bileyim? İlk kez buraya geliyorum."

"O zaman seninle geleyim," dedi diğeri.

"Minnettar olurum."

İk önce arşiv memuru çıktı, Mark-Alem de onu takip etti.

"Seninle bir gün karşılaşacağımızı tahmin ediyordum," dedi arşiv memuru koridorda yürürken.

"Büfede sizi hiç görmedim," dedi Mark-Alem.

"Nasıl göresin ki, orası tam bir savaş alanı."

Ayak sesleri düzensiz aralıklarla yankılanıyordu.

"Tüm burası Arşiv mi?" diye sordu Mark-Alem, birbiriyle kesişen koridorları kafasıyla işaret ederek.

"Evet," dedi arşiv memuru. "Kolayca kaybolabileceğin bir labirent. Ama endişelenme, ben her köşesini göstereceğim."

"Gerçekten mi?" dedi Mark-Alem, derin ve takatsiz bir minnet duygusu içini ısıtırken. "Zamanınızı almayayım," dedi kısık sesle, "sizi yormak istemem."

"Hiç de değil!" diye sözünü kesti diğeri. "Arkadaşıma yardımcı olabilmek beni mutlu eder."

Mark-Alem ne diyeceğini bilemedi.

"Gerçek hayatla karşılaştırıldığında Tabir Sarayı uykuysa, Arşiv de onun içindeki daha derin bir uykudur," diye devam etti arşiv memuru bir kapıyı iterken. "Özetle uyku içinde bir uykudur."

Mark-Alem memurun arkasından, tavana kadar çıkan raflarla dolu, uzun ve dar bir geçiş odasına girdi.

"Buna benzer onlarca oda var," dedi arşiv memuru eliyle rafları işaret ederek. "Dosyaları görüyor musun? Onlardan binlerce, belki de on binlerce var."

"Hepsi dolu mu?" diye sordu Mark-Alem.

"Tabii ki," dedi arşiv memuru gülümseyerek. "İnsanları birçok şey hakkında ayıplayabilirsin, özellikle tembelliklerini. Ama uykuyu asla ayıplayamazsın. Herkes uyur dostum; ezelden beri böyleydi ve dünyanın sonu gelene kadar da böyle devam edecek."

Mark-Alem nezaketen gülümsemek istedi ama yapamadı.

Zemininin eğimli olduğunu düşündüğü dar bir koridorda yürüyorlardı. Uzaktan, muhtemelen diğer kori-

dorlardaki ya da daire şeklindeki geçiş odalarındaki birkaç fenerin zayıf ışığı geliyordu.

"Burada her şey var," dedi arşiv memuru adımlarını yavaşlatarak. "Ne demek istediğimi anlatabildim mi? Bir gün bu dünya yok olsa, mesela bir kuyruklu yıldızın çarpmasıyla parçalansa, toz duman olsa, buharlaşsa ya da kara deliğe savrulsa, yani iz bırakmadan yok olsa, bu dosyalarla dolu bodrum, dünyanın nasıl bir yer olduğunu anlamaya yeter." Arşiv memuru sözleriyle Mark-Alem'de bir hissiyat uyandırıp uyandırmadığını anlamak için başını çevirdi. "Ne demek istediğimi anladın mı? Hiçbir tarih kitabı, ansiklopedi, kutsal kitap ya da bir araya gelmiş diğer kitaplar, akademi ya da kütüphane... hiçbiri dünyamız hakkındaki asıl gerçeklere Arşiv kadar ışık tutamaz."

"Ama gerçekler biraz çarpıtılmış değil mi?" diye itiraz etme cesareti buldu Mark-Alem.

Arşiv memurunun gülümsemesi daha alaycı bir hal aldı.

"Gözlerimizle gördüğümüzün çarpıtılmamış olduğunu ve aslında buradaki her şeyin gerçeği yansıttığını kim söyleyebilir ki?" Arşiv memuru, bir kapının önüne gelince adımlarını yavaşlattı. "Büyüklerimizin 'Ah, hayat bir rüyadır,' diye iç çektiklerini hiç mi duymadın?"

Kapıyı itti ve içeri ilk o girdi. Salon çok büyüktü ve diğerleri gibi ağzına kadar dosyalarla doluydu. Hatta bir kısmı, muhtemelen yer olmadığı için yerde duruyordu. İki adam odanın derinliklerinde bir şeyler yapıyordu.

"Rüyan neyle ilgiliydi?" diye sordu arşiv memuru.

Mark-Alem ceketinin cebindeki kâğıda dokundu.

"Bir savaşta çok fazla kişinin hayatını kaybedeceğini öngören bir rüya."

"Ah, büyük katliamların arifesinde görülen rüyalarla ilgili demek. Onlar farklı bir bölümde, ama merak etme, oraya da gideceğiz. Buradakiler..." Arşiv memuru solundaki rafları gösterdi: "'Karanlık Toplumlar', şuradakilerse 'Aydınlık Toplumlar' hakkında."

Mark-Alem "Bu da ne demek oluyor?" diye sormak istedi ama cesaret edemedi. Arşiv memuru geçiş odasından yürüyor, Mark-Alem ise arkasından takip ediyordu. Memur, dosyaların ağırlığından eğilmiş rafın önünde durdu.

"Kışları rüzgârlı geçen toplumların kıyametle ilgili rüyaları burada." Dosyaları içeriye itmek ister gibi hafifçe rafa dokundu ve sonra Mark-Alem'e döndü: "Arşiv'e inen bazı tabirciler kibirli ve sivri dilli. Ama seni sevdim, çünkü her şeyden önce saygılısın."

"Teşekkür ederim," dedi Mark-Alem.

Bu geçiş, alçak bir kapıdan farklı bir salona açılıyordu. Eskimiş kâğıt kokusu iyice baskındı ve Mark-Alem nefes almakta zorlandığını hissetti.

"Ölülerin dirilişi," dedi arşiv memuru, duvardaki bir kısmı göstererek. "Hay Allah, burada ne korkunç dosyalar var. Neyse, biz devam edelim. Kaos burada: Dünya ve gökyüzü dâhil," diye anlatmaya devam ediyordu. "Buradakilerin hepsi ise 'Hayattaki Ölüm' veya 'Ölümdeki Hayat', nasıl adlandırmak istersen. Kadınların hayatla ilgili öngörüleri. Erkeklerin öngörüleri. Biraz daha ilerleyelim. Aşk rüyaları. Bu kısım ve bitişik olanlar bunlarla ilgili. Ekonomik krizler, paranın değer kaybetmesi, çiftlik vergileri, bankalar, hepsi burada toplanmıştır. Burada da komplolar. Engellenen darbeler. Din karşıtı hareketler."

Mark-Alem memurun sesinin gittikçe uzaklaştığını hissetti. Bazen, özellikle bir koridordan diğerine geçer-

ken sözlerini tam seçemiyordu. Kemerlere çarpan sesler titrek bir yankı yapıyordu:

"Şimdi... di... di... tutsaklık... sak... sak... lık... lık rüyalarına gideceğiz... ceğiz... ğiz... iz..."

Kapıların gıcırdamaları Mark-Alem'in içini ürpertiyordu.

"Esaretin ilk dönemine ait rüyalar," dedi arşiv memuru, duvarları göstererek. "Ya da diğer ismiyle 'İlk Esaret Rüyaları'; sonradan gelen rüyalardan, yani derin esaretin rüyalarından ayırmak için bu isim verilmiş. Aslında birbirlerinden çok farklılar. İlk aşk diğerlerinden farklıdır ya, onun gibi düşün, he-he. Bu kısımdan odanın sonuna kadar ise büyük kâbusların dosyaları bulunuyor."

"Büyük kâbuslar..." diye tekrarladı içinden Mark-Alem, gözlerini raflardan ayırmadan. Bu cehennemde daha ne kadar dolanacaktı?

"Ana Rüya tabircileri dün geç saate kadar araştırma yaptılar," dedi arşiv memuru kısık sesle. "Şaşırmamak gerek aslında, çünkü burada en büyük felaketleri bulabilirsin, mesela son zamanlarda birkaç toplumun 'ulusal uyanış' dediği, yani ölünün dirilmesi değil de, tüm ulus söz konusu, anlatabildim mi? Ve daha dilimin söylemeye varmadığı birçok şey. Neyse, biz devam edelim. Senin istediğin salon işte burası. Kanlı çatışmaların arifesinde olan rüyalar değil mi?"

"Evet," dedi Mark-Alem.

"O dosyalar sırasıyla burada. Genellikle savaşın bir önceki gecesine ait rüyalar, hatta bir kısmı sabaha karşı görülen rüyalarla ilgili. Kırkkilise Muharebesi, Yıldırım Bayezid'in Timur ile savaşı, iki Macaristan seferi."

"Kosova Muharebesi burada mı?" diye sordu kısık sesle Mark-Alem.

Arşiv memuru kaşlarını kaldırdı.

"İlki 1389'da gerçekleşen, tüm Balkanlar'a karşı olan mı?"

"Ta kendisi," dedi Mark-Alem.

"Muhtemelen buradadır. Bekle biraz."

Arkasını döndü ve o odada görevli olan memuru bulmak için ağırlıktan yamulmuş rafların arasında kayboldu. Çok geçmeden aradığı dosyayla birlikte geri geldi.

"O ölümcül günün sabahında görülen yetmiş rüya burada," dedi arşiv memuru, bir Mark-Alem'e bir de çelimsiz kafasını sallayarak söylediği her sözü onaylayan memura bakarak.

"Muhtemelen daha fazla vardı ama zamanla kaybolmuşlar," dedi memur kırık bir sesle. "Kalanların çoğu ise sabahın erken saatinde yazılan her rüya gibi yarım yamalak."

"Öyle mi?" dedi şaşkınlığını gizleyemeyen Mark-Alem. Evde bu savaş hakkında konuşulduğunu sık sık duymuştu.

"Ana Rüya da öyle apar topar seçilmişti. Sultan çadırına gönderilmek üzere şafak vakti seçilmişti," diye devam etti memur.

"Ana Rüya'yı seçmeye zamanları olmuş yani?" dedi ağzı açık kalmış Mark-Alem.

"Tabii ki. Başka ne yapabilirlerdi ki?"

"O da burada mı?"

"Hayır, o diğerleriyle birlikte Ana Rüya odasında."

"Merak etme, oraya da gideceğiz," dedi arşiv memuru.

Bölüm memuru kenarda bekliyordu. Adamın beş yüz yıl önce gerçekleşen savaştan sanki bir hafta önce olmuş gibi bahsetmesi Mark-Alem'in ilgisini çekmişti.

Arşiv memuru, aklından bu geçenleri okumuş gibi, kısık sesle, "Kosova Muharebesi'nin dosyası, burada en çok araştırılanlar arasındadır," dedi.

"Öyle mi?"

"Çoğunlukla Tabir'in seçkin memurları, hatta bazen üst makamdakiler özellikle onun için geliyor. Nedenini soracaksın." Diğer memur odanın öteki ucunda olsa bile sesini alçalttı. "Ruslara ve genel olarak Slavlara karşı olan politikalar. Ne zaman Moskova ile gerginlik yaşansa ya da Balkanlar'da istikrarsızlık meydana gelse, herkes bu dosyaya hücum eder. Bir sebep daha var," diye devam etti, "ama öyle bir sebep ki, ikimizin de bilmemesi daha iyi olur."

Kosova Muharebesi'nin gizemi hakkında ikinci kez bir şeyler duyuyordu. Yıllar önce Vezir'de bir akşam yemeğinden sonra bazı imalar duymuştu ama genç olduğu için hiçbir şey anlamamıştı.

Arşiv memuru, bölüm memuruna yaklaşmasını işaret etti.

"Dosyaları açmamızı ister misiniz?" diye sordu bölüm memuru.

"Şu an değil," dedi arşiv memuru. "Biraz sonra geri geleceğiz, değil mi?" dedi Mark-Alem'e dönerek. "İlk önce tüm Arşiv'i gezelim, sonra sen dönüp istediğin kadar kalabilirsin."

Onlar yine sesin titreyerek yankılandığı koridora çıktılar.

"Şimdi... di... Osmanlı... man...lı... arkeo... rüyalarını göreceğiz... ceğiz... ğiz... iz."

"Nasıl yani?" diye sordu Mark-Alem, bir kapıdan girip arşiv memurunun sesi normal gelmeye başlayınca.

"Eski Osmanlı rüyaları," diye yanıtladı diğeri. "Öncü rüyalar da denir, imparatorluğun kurucularının rüyaları, yani bilgelerin adlandırdıkları şekliyle: arkeorüyalar."

"Onlar saklanabilmiş mi ki?" diye sordu Mark-Alem.

"Kısmen evet," dedi arşiv memuru. "Duvar resimlerinin saklanabildiği kadar. Bu dosyalar buradalar."

Mark-Alem gölge gibi beliren memura selam vermek için kafasını salladı.

"Az oldukları için çok değerliler," diye devam etti arşiv memuru. Aslında onları anlayabilmek çok zor, bizim zamanımıza kadar çok hasar görmüşler. Birkaç kez restorasyon çalışması yapılsa bile, fresklerde olduğu gibi, aralarında bağlantı olmayan kopuk görüntülerle kaldılar. Ama yine de devletimizin temellerini attıkları için kutsallar. Günümüzün tabircileri eskilerin deneyimlerinden yararlanmak için sık sık geliyorlar. Öyle değil mi Fazıl?" dedi memura dönerek.

"Evet, doğru," dedi memur. "Dün de geç saate kadar buradaydılar."

"Bizim birimden miydiler?" diye sordu Mark-Alem.

"Ana Rüya Birimi'nden. Siz orada mı çalışıyorsunuz?"

Mark-Alem kızardı.

"Yok, hayır," dedi. "Ben Tabir Birimi'nde çalışıyorum."

"Ana Rüya memurları dün akşam her yerdeymiş." dedi arşiv memuru. Ses tonu Mark-Alem'e düşünceli geldi.

"Teşekkürler Fazıl," dedi bölüm memuruna ve önden çıktı. "Arkeorüyalar restore edilmiş olsa bile onları anlamak zor," diye devam etti arşiv memuru. "Birkaç tane gördüm ve bence tamamen siliklerdi, desenleri belli olmayan eski halılar gibi. Yine de tabirciler saatlerce onlarla uğraşırlar." Arşiv memuru kendi kendine güldü.

"Ama bahse girerim ki hiçbir şey anlamıyorlar. Aslında boş yere uğraşıyorlar, gizli anlamı çözmek için kafa yoruyorlar güya ama gerçekte ailevi sorunlarını, geç yatan maaşlarını ya da diğer dertlerini düşünüyorlar. Eveeet, sonunda Ana Rüyalar."

Mark-Alem, kendisine yılanın yuvası gösterilmiş gibi titredi. Zehri uzun zaman önce ortadan kaldırmışlardı. Ama yine de iç ürperticiydi.

"Toplamda yaklaşık kırk bin tane var," dedi arşiv memuru ve hemen iç çekti: "Allah!" Mark-Alem de iç çekti. "Şimdi ise sultanların rüyalarını görmeye gideceğiz." dedi diğeri.

Mark-Alem görkemli bir salona girmeyi bekliyordu ama bu da diğerleri gibiydi. Kasalar ve geri kalan her şey aynıydı, tek fark dosyaların üzerinde imparator mührü olmasıydı. Alt kısımda sultanların isimleri yazılıydı. "Sultan I. Murat'ın Rüyası", "Sultan Bayezid'in Rüyası" "Fatih Sultan Mehmet'in Rüyası", "Kanuni Sultan Süleyman'ın Rüyası", "Sultan Abdülaziz'in Rüyası" ve diğerleri.

"Bu dosyalar sadece hükümdarın emriyle açılır," dedi arşiv memuru kısık sesle. "Bu kuralı ihlal edenin kellesi vurulur." Ve elini boynu boyunca kaydırdı.

Oradan çıktıktan sonra diğer odalara geçtiler; gâvurların, ezelden beri esaret altında olanların, üç salon dolduran kâbusların ve Tabir Sarayı'nın inceleyip incelememesi konusunda tartışma konusu olan halüsinasyonların olduğu salonlardan geçtiler. Son olarak da akıl hastalarının rüyalarının olduğu odaya gittiler.

"Evet, şimdi Arşiv'in nasıl bir yer olduğu hakkında az çok fikir edinmişsindir," dedi arşiv memuru son odadan çıkarken.

Mark-Alem ondan merhamet dilenir gibi baktı. Kosova Muharebesi'nin olduğu odaya geri geldiler ve ayrıldılar.

"İşin bitince, daire şeklindeki koridora varana kadar bu koridoru takip et," dedi arşiv memuru. "Oraya vardığında istediğin yöne devam et, merdivenler karşına çıkacaktır."

Bölüm memuru küçük bir masada oturmasını söyledi ve dosyayı önüne koydu. Mark-Alem uyuşmuş parmaklarla uzun süredir kullanılmamış eski ve kalın sayfaları karıştırmaya başladı. Neredeyse hepsi hasarlıydı. Yazıların rengi de silikti ve zar zor okunuyordu. Mark-Alem aniden başına baltayla vurulmuş gibi bir acı hissetti. Gözlerinde sinekler uçuştu. Bir süre gözlerini dinlendirmek için kapatıp tekrar açtı. Konsantre olamadan yavaş yavaş okumaya başladı. Bir şey dikkatini dağıtıyor, kemerli koridorlardan geçerken arşiv memurunun sarf ettiği sözler gibi içini ürpertiyordu. Ama yine de kendisini dikkatini toplamaya zorluyordu. Dili eskiydi, birçok kelimeyi anlamıyordu, özellikle cümle içindeki sıradışı dizilimler yengeçlerin kaotik hareketleri gibiydi. Ama yine de halinden memnundu. İlk kez bu kadar eski bir metin okuyordu. Ve sıradan bir metin değildi, neredeyse beş yüzyıllıktı. Mark-Alem, yavaş yavaş bir şeyler anlamanın verdiği cesaretle daha kolay okumaya başlamıştı. Rüyaların çoğu kısa, iki-üç satırlıktı. Hatta tek satır olanlar da vardı, yani dosyayı incelemek ilk başta düşündüğü kadar korkutucu değildi. Metnin altındaki açıklamalar olmasa, dosyayı okuması yarım saatini alırdı.

Mark-Alem yorgunluğunun geçtiğini hissetti. Uzun süredir kullanılmayan bu yazı tipine gözü gitgide alışıyordu. Kelimelerin sıradışı dizilimi de ilgisini çekiyordu.

Çekingen, yarım yamalak satırlar yavaş yavaş onu kendi dünyalarına çekiyorlardı. Daha önce hiç gitmediği Kuzey Arnavutluk'taki Kosova Ovası, yüzlerce uykulu zihnin betimlediği şekliyle gözünde canlanıyordu. Bu da yetmezmiş gibi, anlaşılması zor ve belirsiz görüntülere eşlik eden yorumlar her şeyi daha da karmaşık hale getiriyordu. Ölümcül günün şafağında, birbirlerinden ayrı yerlerde uyuyan insanların gördükleri ortak kâbuslardaki panik hali ya da görevlilerin aceleyle bir şeyler yazmaları tüm bu karmaşık tabloda tuhaf bir birlik yansıtıyordu. Güneş daha doğmadan sadece çiy damlaları varken ve askerler de uykudayken ova kan gölüne dönüyor, saatlerin geçmesiyle koyulaşmış kanın yerini yeni dökülen kanın damlacıkları alıyor ve bu da yavaş yavaş koyulaşıyordu. Sonra, günbatımında savaşın bitmesi, Balkanlıların mağlubiyeti ve tam da zaferi kutlarken sultanın düşman tarafından öldürülmesi. Cesedi götürdükleri çadır, ölüm haberinin ordudan saklanması, vezirlerin gizlice toplanması ve sultanın iki oğlundan birini, Yakup Çelebi'yi, çağırmaları için haber göndermeleri. Babasının onu çağırdığını düşünen şehzadenin çadıra gitmesi ve taht kavgası yaşanmaması adına vezirler tarafından soğukkanlılıkla baltayla öldürülmesi...

Mark-Alem gözündeki perdeyi kaldırmak ister gibi gözlerini ovuşturdu. Asıl gerçek neydi ve kökleri bir rüyada başlarken bunu anlamak mümkün müydü? Ama rüyayı ve gerçeği ayıran bir sınır yoktu; o ovadaki her şey –harita, zaman, deliller ve isimler– birbirine girmişti. Yetmiş bin Balkanlının masum ruhları, bu dünyayı terk etmeden önceki son direnişlerinde, toprağın üzerinde büyük bir kar fırtınası gibi uçuşuyordu. "Büyük Sultan neden mayışmış halde, kar taneleri arasında kaçar gibi

koşuyor? Padişah nereye? Kendinize gelin!" demişti uykusunda Yeniçeri Selim, ve uyandıktan sonra rüyasını anlatmak için koşmuştu. Sonrasında Şehzade Yakup Çelebi, kanlar içinde, yelesiz bir at gibi ovada başıboş dolanıyordu. Ve yine kan gölleri, yaz ve kış, birbirine karışan mevsimler ve ovanın üstünde aynı anda yağan yağmur ve açan güneş, kar ve yeşillik, çiçekler, soğuk bir yalnızlık. O kanı temizleyebilmek için haftalarca, hatta aylarca yağmur yağması gerekecek; sonra ise kar her yeri sardığında, bu kâbus bitmiş hissi uyandıracaktı. Ama bir sonraki bahar geldiğinde, karlar dereye karışırken donmuş kan parçacıklarını yanlarında götüreceklerdi. Allah'ım! Her yıl, kışın ve yazın, rüzgârda sessizce yağan yağmur altında, orada, Kuzey Arnavutluk'ta…

Mark-Alem, aniden o akşam annesiyle Vezir'in evinde yemeğe davetli olduğunu hatırladı. Her yıl gerçekleşen, Balkan rapsodistleri dinledikleri geleneksel akşam yemeğiydi. Boşnaklar dışında muhtemelen Arnavutlar da gelecekti.

Mark-Alem dosyayı kapattı ve kalktı. Okumaktan ya da yer altından gelen ağır kömür kokusundan dolayı başı ağrıyordu. Bölüm memurlarına kafasıyla selam verdi ve çıktı. O ıssız koridorda adımları yankılanıyordu. Saat kaçtı acaba? Hiçbir fikri yoktu. "Yukarıda" öğle, öğleden sonra, hatta akşam bile olabilirdi. Aniden endişelendi: Ya akşam yemeğine geç kaldıysa? Sonra kendisini yatıştırdı; zaman o kadar hızlı geçmiş olamazdı. Her iki taraftan yükselen sağır koridor duvarlarının arkasında binlerce dosyanın içinde tüm dünyanın uykusu yatarken, akşam yemeği, yukarıda farklı bir dünyaya aitmiş, neredeyse bulutların üzerindeymiş gibi geliyordu. Mark-Alem göz-

kapaklarında bir ağırlık hissetti. "Ne oluyor?" dedi içinden iki-üç kez. Tüm vücudunu ele geçiren bu uyuşukluk da neydi? Bir an için çok korktu ama sonra sakinleşti: Muhtemelen kömür kokusu uykusunu getiriyordu. "Çoğumuz bu taraftayız. Orada yalnız başına ne yapıyorsun, neden bizimle gelmiyorsun..."

Mark-Alem bir an önce daire şeklindeki koridora çıkmak için adımlarını hızlandırdı ama çıkış hâlâ görünmüyordu. İlerledikçe daha çok kaybolduğunu hissediyordu. Bu ıssız koridorların birinde yorgun düşüp uyuyakalsaydı? Gözkapaklarının kurşun kadar ağırlaştığını hissediyordu. "Ne diye indiysem buraya," diye düşündü. Adımlarını daha da hızlandırdı, sonra da hafifçe koşmaya başladı. Yankılanan ayak sesleri onu daha da korkutuyordu. "Uyumayacağım," diyordu içinden. "Tuzağınıza düşmeyeceğim."

Köşede bir adamla karşılaşmasaydı bu koşuşturma kim bilir ne kadar devam edecekti.

"Sorun nedir?" dedi diğeri endişeli şekilde. "Ne oluyor?"

"Hiçbir şey," dedi Mark-Alem. "Çıkış nerede?"

"Betin benzin atmış. Ne oluyor?"

"Ne?" dedi Mark-Alem. "Ben çıkışı arıyorum."

"Bir şeyler biliyorsun diye düşündüm. Rengin kül gibi olmuş."

"Kömür kokusundan olabilir," dedi Mark-Alem.

"Ben de sandım ki..."

"Çıkış nerede?"

"Bu taraftan," dedi diğeri.

Mark-Alem ona, "Yahu sen asıl kendi yüzüne bak, mum gibi beyaz olmuşsun, benimki seni neden bu kadar şaşırttı ki?" diyecek oldu, ama orada bir saniye dahi faz-

ladan kalmak istemedi. "Allah'ım, buradan bir an önce çıkayım," diye geçirdi içinden, "bu kuyudan kurtulayım."

Nihayet karşısında merdivenleri buldu ve basamakları üçer dörder çıktı. Zemin katına vardığında nefes nefese kalmıştı. Birtakım sesler duyduğunu sandı. Kafasını çevirdi ve ilginç bir şekilde, bir yığın çalışanın koridorun derinliklerinde uzaklaştığını gördü.

Birinci katta asık suratlı farklı bir yığın çalışanla karşılaştı. Koridorların derinliklerinden ayak sesleri geliyordu. "Bu hareketlilik de neyin nesi?" diye sordu kendi kendine ve aklına Arşiv'in koridorunda karşılaştığı adam geldi. Tabir Birimi'ne bir an önce varabilmek için adımlarını hızlandırdı. Camların kasvetli tonundan akşam olmaya başladığını anladı.

"Neredeydin?" sordu aynı masada çalıştığı arkadaşı. "Bütün gün nereye kayboldun?"

"Arşiv'deydim," diye yanıtladı Mark-Alem.

Adamın gözleri meraktan parladı. Mark-Alem onun yanında çalışmaya başlayalı bir hafta olmuştu ve bu sürede adamın kötü huyunun, fazla meraklı olması olduğunu anlamıştı. Özellikle siyasi, kulaktan dolma, yasak ve tehlikeli bilgiler, hatta özellikle tehlikeli olanlar ona daha cazip geliyordu. Mark-Alem'in Qyprilli ailesinden olduğunu henüz öğrenmemiş olması şaşırtıcıydı doğrusu.

"Bir şeyler oluyor," dedi, sol taraftan Mark-Alem'e doğru eğilerek. "Sen hissetmiyor musun?"

Mark-Alem omuzlarını silkti.

"Merdivenlerde bir hareketlilik vardı, başka bir şey bilmiyorum," diye cevap verdi.

"Üç kez şefi çağırdılar ve üçünde de suratı asık geri geldi. Az önce, yani dördüncü kez çağırdılar ve henüz geri gelmedi."

"Ne oluyor ki acaba?" diye sordu Mark-Alem.

"Kim bilir? Her şey olabilir," dedi diğeri.

Mark-Alem Arşiv'de gördüğü solgun adamı anlatmak istedi ama bu, aralarında bir başka fısıldaşmaya sebep olurdu. Arşiv memurunun, gece Arşiv'in altını üstüne getirmiş Ana Rüya tabircileri hakkında anlattıkları aklına geldi. Bir şeylerin olduğu apaçık belliydi.

"Her an her şey olabilir," diyen fısıltısını işitti komşu memurun. Dikkat çekmemek için kafasını Mark-Alem'e çevirmiyordu, ağzının ucuyla fısıldamaya yön veriyordu. "Her an her şey olabilir," diye tekrarladı. "Çalışanların işten çıkarılmasından tut sarayın kapanmasına kadar."

"Tabir Sarayı'nın kapanması mı?"

"Neden olmasın ki? Böyle bir telaş, şüpheli gelip gidişler... Ben yıllardır Tabir Sarayı'nda çalışıyorum ve huylarını iyi bilirim... Bugünkü olaylar hiç içime sinmedi doğrusu. Böyle bir günden her şeyi bekleyebilirsin."

"Tabir Sarayı'nın kapandığı oldu mu hiç?" diye sordu titrek sesle Mark-Alem.

"Hmm, ne soru ama," dedi mırıldanarak diğeri. "İş oraya kadar gelirse vay halimize... Neyse, ben o kara günleri gördüm, hükümdarın özel emriyle rüyaların yorumlanması durdurulmuştu. Ama bu nadiren olur, çok nadir, anlatabildim mi? Sadece sultanın rüyaları incelenmeye alınır. Tabir Sarayı yasa gömülür. Çalışanların gölge gibi dolaştığı bir harabeye benzer. Her şey solacak, ruhunu teslim edecek gibi bir izlenim verir. Herkes diken üstünde, sarayın kapatılmasını bekler. Zaten, yas ve kapatılmak arasında üç vakit vardır."

Mark-Alem midesinden gelen yumrunun tüm vücuduna çıktığını hissetti. Vezir'in sözlerini hayal meyal hatırlıyordu. Konuşmada bahsettiği ama asla açıklık

getirmediği konu bu olabilir miydi? Komşusu konuşmaya devam ediyordu ama Mark-Alem onu artık dinlemiyordu. Başı zonkluyordu, düşünceleri ise arapsaçına dönmüştü... Tabir Sarayı hakkındaki bitmek bilmeyen konuşmalar ve Vezir'le olan üstü kapalı sohbetlerden Mark-Alem şunu anlamıştı: Tabir Sarayı ne kadar kötü durumdaysa Qyprilli ailesi o kadar iyi durumdadır. Yani özetle, Tabir için ne kadar kötü bir günse onun bir o kadar sevinmesi gerekirdi... gerekirdi ama hiç öyle hissetmiyordu. Etraftaki bu belirsizlik onu hiç mutlu etmiyor, aksine endişelendiriyordu.

Dikkatini masa arkadaşının fısıldamalarına verdi ama bir şey anlaması güçtü. Diğeri ona değil de daha çok kendi kendine konuşuyor gibiydi. Anneannesine, "Nene, neden mırıldanıyorsun?" diye sorduğu zaman aklına geldi. "İki kişiymiş gibi yapmak için evladım, yalnız hissetmeyeyim diye," demişti anneannesi. Mark-Alem de bir zamanlar anneannesinin yaptığı gibi derin ve sesli bir iç çekmek istedi. Birbirleriyle alakasız, yabancı zihinlerin yarı deli hayallerinin saçıldığı bu soğuk masalarda yapayalnızlardı.

"Ama neden?" diyerek bitkin bir sesle diğerinin mırıldanmasını kesti. "Bu neden oluyor ki?"

"Neden mi oluyor?" Mark-Alem, yamuk ağzın bir şeyler söylemek yerine kendisine doğru donuk bir gülümseme yönelttiğini hissetti. "Allah'ım, nasıl oluyor da bu sarayda 'neden' diye sorabiliyorsun?" dedi. "Burada olan bitenlerin nedenlerini bilmek mümkün mü sence?"

Mark-Alem iç çekti. Camların kararmasından dışarıda akşamın çöktüğü belliydi. Lambaların loş ışıkları masalara eğilmiş insanların alınlarını aydınlatıyordu.

"Ah, işte şef geliyor," diyen sesini duydu komşusunun. "Sonunda şef geri geldi."

Mark-Alem o tarafa doğru baktı.

"Senin dediğin kadar üzgün gözükmüyor bence," dedi kısık sesle.

"Öyle mi?" dedi diğeri ve birkaç saniye sustu. "Haklısın, biliyor musun? Bence de öyle değil. Umarım iyi bir haber almıştır."

Mark-Alem endişeyle karnına saplanan bir ağrı hissetti.

"Hatta keyifli görünüyor," dedi.

"O kadarını söyleyemem ama endişeli değil en azından."

"Bugün bitsin de..." dedi Mark-Alem gözlerini şeften ayırmadan. Bakışlarında hararetli bir ışıltı gördüğünü düşündü. "Allah'ım sen bizi koru!" dedi içinden.

"Gün bitecek de, peki biz buradan gidebilecek miyiz?" dedi komşusu.

"Nasıl yani?" dedi Mark-Alem.

"Böyle günlerde, tahmin edebilirsin ki geceyi burada geçirebiliriz."

Mark-Alem akşam yemeğine davetli olduğunu hatırladı ve az kalsın "Ama ben bu akşam Vezir'in evine davetliyim," diyecekti. "Neyse, nasılsa çıkmak için izin isterim," diye düşündü. Nüfuzlu dayısına yemeğe gitmesine engel olmaya cesaret edebilirler miydi? Mark-Alem avucuyla alnını ovuşturdu. Tüm bunlar ya sadece saçmalıksa? Sonuçta hayli vakitsiz, herhangi bir kanıta dayanmayan varsayımlardı bunlar. Şefin yüzü bazen endişeli bazen de sakindi. "Allah'ım, bu işaretlere nasıl güven olur ki!" Bu varsayımlarla onun da içine kurt düşüren komşusu delinin tekiydi.

Mesainin bittiğini işaret eden zil Mark-Alem'i yerinden zıplattı. Komşusu ile göz göze geldi ve Mark-Alem

her şeyi yüzüne vurmak istedi: "Aptal, boş yere içime kurt düşürdün, bu günün diğerlerinden herhangi bir farkı yok. Bak, zil de her günkü gibi aynı saatte çalıyor. Ne diye beni boş yere telaşlandırdın, aptal herif?"

Dosyayı ilk komşusu kapattı, "Acele et, hemen çık," der gibi bir bakış attı ve apar topar çıktı. Mark-Alem de onun arkasından çıktı. Koridorlar ve merdivenler tıklım tıklımdı. Sağır ayak sesleri binayı temellerine kadar sarsıyor gibiydi. Mark-Alem, kalabalığın arkasına sığınan korkak bir adam rahatlığıyla, adımlarını ayak yığınının arasına kattı. İki-üç kez sıradan bir günün iş çıkışıymış gibi geldi ama bir o kadar kez de tam tersi olduğu hissine kapıldı. Göz ucuyla zihinlerinden yükselen alevlerle yanakları al al olmuş insanların yüzlerini izledi. Basit bir heves değildi, daha çok bilinmeyenin karşısında bir sabırsızlıktı bu. "Saçmalık," dedi içinden biraz sonra, solgun rüyaların zırvalıklarından bitkin düşmüş yüzlerde öyle bir şey yoktu. Tüm bunlar gevşemiş sinirlerinin birer ürünüydü.

Dış kapıdan çıkıp, memurların oluşturduğu kalabalıktan uzaklaştıktan sonra endişeleri daha da saçma gelmeye başladı. "Dengemi bozdu o manyak," dedi içinden iki-üç kere. Aralarında geçenler gerçekten tuhaftı.

Mark-Alem'in gözleri, eve daha hızlı varmak için fayton aradı. Akşam yemeğine geç kalacağı için endişeliydi. Fayton durdurmak için iki-üç kere kolunu kaldırdı ama ya faytoncular onu fark etmiyordu ya da araçlar doluydu. Mark-Alem kaldırım kenarından "Hey, faytoncu!" diye bağırmaya cesaret edenlerden değildi. Bağırmak yerine karda kışta eve yürümeyi tercih ederdi. Şansına kaldırımda az yaya vardı, böylece diğer günlere göre daha hızlı yürüyebilirdi. Eve kadar yollar böyle sakinse

akşam yemeği için sadece üstünü değiştirmeye değil banyo yapmaya bile zaman kalırdı.

Bu düşüncelere dalmışken, kendisinin de şaşkınlık belirtisi mi, hızlı bir ayak sesi mi yoksa yakındaki bir fısıltı mı olduğunu anlayamadığı bir ses, Mark-Alem'in başını kaldırıp kavşağa bakmasına neden oldu. İki askerî devriye yolun ortasından geçenlere pis pis bakıyorlardı. Bu da neydi? Mark-Alem hiçbir şey düşünmeye fırsat bulamadan başka bir devriye, biraz ilerideyse bir devriye daha gördü. "Yollar askerlerle doluymuş," diye düşündü. Rüyalar Sarayı'ndan çıkmasıyla beraber yok olan endişe tekrardan içini sarmaya başladı. Diğer yayalar da göz ucuyla askerlere bakıyorlardı. Bazıları bir kez daha bakmak için geri geliyorlardı.

İleride başka devriye görmeyince, "Belki de tesadüftü," diye düşündü. Yol kenarındaki küçük meyhanelere girip çıkan insanlar vardı ve herhangi bir gariplik yoktu. Ve "Ramazan Akşamları" kahvesinden de her zamanki gibi müzik sesleri geliyordu. Yolda daha önce de askerî devriye gördüğünü hatırladı. Hatta etrafa şüpheyle baktıklarını da hatırladı. "Evet, evet, bu bir tesadüf olmalı," dedi. Merkez Bankası yakında olduğu için, kim bilir, belki soygun riski ya da ihbarı yapılmış olabilirdi.

Mark-Alem'e, Maliye Bakanlığı'nın önündeki nöbetçilerin sayısı artmış gibi geldi ama emin olmak için kafasını çevirmeye cesaret edemedi. Sokak lambalarının ışıkları soluktu ve neye lanet okuduğunu tam kestiremeden "Hepsinin canı cehenneme..." diye mırıldandı. Kontrol altına almaya çalıştığı titreme tekrar başladı. Şeyhülislamın sarayına geldiğinde hiçbir şeyin tesadüf olmadığına ve gerçekten bir şeyler olduğuna ikna oldu. Büyük bir asker ve polis grubu, yaklaşık yarım tabur kadar, demir

kapının önünde toplanmışlardı. "Bir şeyler oluyor," diye tekrarladı kısık bir sesle. Ama ne? Suikast? Darbe teşebbüsü? Sıkıyönetim? Adımlarını hızlandırmak istedi ama bir türlü yapamadı. Korku dizlerine kadar inmişti. "Hızlan," diye tekrarlıyordu içinden, "hızlan." Ama elinden fazlası gelmiyordu. Akşam yemeği ve destanda bile bahsi geçen ezelî gelenek aklına geldi: Qyprilli ailesinde akşam yemekleri asla ertelenmezdi.

Hilal Köprüsü'nde yine miğferli askerler gördü. Öyle bir ruh haline girmişti ki bu saatten sonra ne kötü olabilirdi ne de iyi. Sonunda kendi mahallesine geldi. Koyu renkli kestane ağaçları ve evin ikinci katında yanan ışıklar... Uzaktan, giriş kapısının önünde bir arabanın beklediğini fark etti ve biraz daha yaklaşınca kapısındaki "Q" harfini gördü. Rahat bir nefes aldı ve içeri girdi.

VI

Akşam Yemeği

Mark-Alem annesini endişelendirmemek için ona bir şey demedi. Ama Vezir'in evine gitmek için arabaya bindiklerinde kendini tutamayıp "Bugün Tabir Sarayı'nda bir telaşe vardı," dedi.

"Nasıl yani?" dedi annesi onun elini tutarak. "Nasıl bir telaşe? Neden?"

"Bunun dışında hiçbir şey öğrenemedim. Yolda da askerî devriyeleri gördüm."

Elinin üstünde duran annesinin elinin titrediğini hissetti ve anlattığına hemen pişman oldu.

"Belki önemli bir şey değildir," dedi. "Belki o söylentiler sadece saçmalıktı."

"Hangi söylentiler?" diye sordu annesi kısık sesle.

"Saçmalık hepsi!" Mark-Alem sesiyle bu konuya aldırmadığını hissettirmeye çalıştı. "Güya sultan dünkü Ana Rüya'yı geri göndermiş. Ama belki doğru değildir. Bu kargaşanın sebebi başka bir şey olabilir."

Sessizliği bozan arabanın tekerlek sesleri dayanılacak gibi değildi.

"Eğer ki sultan Ana Rüya'yı geri gönderdiyse bu görmezden gelinecek bir durum değil," dedi annesi.

"Ama söyledim sana, mesele o değildir belki."

"Daha kötü o zaman, daha ciddi bir şey olmalı."

Bunu anlatmamalıydım diye düşündü Mark-Alem. "Daha kötü ne olabilir ki?" dedi az önceki gevşek tavırla.

Annesi iç çekti:

"Nereden bileyim? Oradaki işlerinizi ben bilmiyorum. Sen kendin anlatmıştın, tabirdeki hatalar ani teftişlere sebep olabiliyor diye. Mark-Alem, doğruyu söyle; herhangi bir pis işin içinde misin yoksa?"

Mark-Alem gülümsemeye çalıştı.

"Ben mi? Ben hiçbir şey bilmiyorum, sana yemin ederim. Bütün gün aşağıda, Arşiv'deydim. Yukarıya çıktığımda bir şeyler olduğunu fark ettim."

Tekerlek seslerinin arasından annesinin yine iç çekip kısık sesle "Allah'ım sen koru!" dediğini duydu.

Araba camlarının arkasından, soluk sokak lambalarının ışıkları altında yarı karanlık, kasvetli binalarla etrafındaki yayalar zar zor seçiliyordu. "Ya akşam yemeği ertelendiyse?" dedi içinden Mark-Alem. Bu düşünce Vezir'in konağına yaklaştıkça kafasını daha çok meşgul etti. Ama bu mümkün değildi, imkânsızdı; bu akşam yemeği özellikle destanları için, yani Qyprilli ailesinin temeli için veriliyordu. Hayır, ertelenmesi söz konusu olamazdı. Aslında kendisi o yemeğin ertelenmesini mi yoksa ertelenmemesini mi istediğini anlayamıyordu. Ama yine de, konağın kapısında yanan lambaları ve misafirlerin kaldırıma park edilmiş at arabalarını uzaktan fark edince biraz rahatladı. Annesinin de derin bir nefes aldığını hissetti. Vezir'in korumaları her zamanki gibi giriş kapısındaydı ve geri kalan her şey, diğer akşam yemekleri gibiydi: dış kapıdan iç kapıya kadar uzanan geçişin iki tarafında yanan şamdanlar, girişte bekleyen yaşlı kâhya ve içerideki yemek kokusu. Bu duvarlar,

o an etkisini kaybeden günlük endişeleri geçirmeyen türdendi.

Mark-Alem ve annesi büyük salona girdiler. Odanın ortasındaki iki gümüş maltızın ateşi, salonu güzel kokularıyla sarmıştı. Halıların kırmızısına ve hafif sohbetin seslerine başka bir şey daha iyi eşlik edemezdi.

Üst makamlardan birkaç yakın kuzen, birkaç eski aile dostu, sarışın uzun boylu bir erkek, Kurt'un Fransızca konuştuğu Avusturya konsolosunun oğlu ve Mark-Alem'in tanımadığı iki-üç davetli daha vardı. Annesinin, çalışanlardan birine Vezir'i sorduğunu duydu, hizmetçi de Vezir'in yukarıdaki odalardan birinde olduğunu, az sonra aşağıya ineceğini söyledi. Mark-Alem'in içini bir huzur kapladı. Günün sonuna doğru onu saran o soğuk endişe, küf kokan bir rutubet gibi buharlaşıyordu.

Hizmetçiler kristal bardaklarda rakı ikram ediyorlardı. Mark-Alem konuşmaların uğultusu arasında, dayısı Kurt'un Avusturyalı ile Fransızca konuşmalarını duymaya çalışıyordu. Tek yudumda bitirdiği rakıdan sonra bir mutluluk hissine kapıldı. Çok geçmeden annesiyle göz göze geldi ama hemen gözlerini kaçırdı. Annesi ona "Arabada anlattığın o saçmalıklar da neydi?" diyor gibiydi.

Vezir'in salona girmesiyle her şey durdu. Sadece insanların alışkın olduğu o asık yüz ifadesinden değil, ev sahibi olarak misafirleri orada gördüğüne şaşırmış ve neden geldiklerini açıklamalarını bekliyormuş gibi ifadesiz bir şekilde bakmasından da kaynaklıydı. Hepsiyle selamlaştıktan sonra bir süre maltızların birinin yanında durdu ve ellerini ısıtmak ister gibi maltıza uzattı. Gözlerinin altındaki çizgiler, Mark-Alem'e geçen seferki o unutulmaz akşam yemeğinden daha belirgin göründü.

Az önceki rahat ortamın yeniden oluşması için Kurt Qyprilli abisine, muhtemelen Avusturyalı ile ilgili, Mark-Alem'in duymadığı bir şeyler söyledi çünkü Vezir ikisine cevap verdi ve Kurt abisinin sözlerini çevirirken Avusturyalı saygıyla kafasını salladı. Bu ortamı biraz yumuşattı. Davetliler ikişerli ikişerli konuşurken, Avusturyalı Kurt'un aracılığıyla Vezir'e bir şeyler anlatıyordu. Mark-Alem konuşmaları duymak için yaklaşmak istedi ama Rüyalar Sarayı'na girdiği gün beraber akşam yemeği yedikleri kuzenlerinden kel olanı kısık sesle "Tabir'de işler nasıl gidiyor?" diye sordu.

"İyi gidiyor," diye yanıtladı Mark-Alem, dudakları ise "İdare eder," demek ister gibi büküldü.

"Şimdi Tabir Birimi'nde mi çalışıyorsun?"

Mark-Alem başıyla onayladı, kuzeninin gözlerindeyse alaycı bir bakış gördüğünü hissetti ama umursamadı. Onun dikkati en sevdiği dayısı Kurt'taydı. Yüzünde dağılan güzel ve bir damadın tatlı yorgunluğuyla, gömleğinin yakasıyla hiç bu kadar yakışıklı görmemişti onu. Mark-Alem, o akşam yemeğinin başrolünün, Arnavut rapsodistlere o tuhaf daveti yollayan Kurt olduğu kanaatine varıyordu. Mark-Alem, destanlarının şimdiye kadar Ay'ın görünmeyen öbür yüzü gibi yabancı olan Arnavut versiyonunu dinlemek için sabırsızlanıyordu.

O sırada, görünüşe göre beklenen son davetli de geldi ve geciktiği için özür dileyip "Dışarıda bir telaş var," dedi. "Sokakta kontroller yapılıyor."

Bazı davetliler, Vezir'in bakışlarını yakalamak istedi ama o duyduklarından etkilenmemiş gibiydi. "Neler olduğunu kesin biliyor," diye düşündü Mark-Alem. "Yoksa bu geç kalan misafirin sözlerine bu kadar tepkisiz kalmazdı." Mark-Alem'e de özel ilgi göstermedi,

birkaç hafta önce o üstü kapalı konuşma sanki hiç olmamış gibiydi. Bir saat önce arabadayken, Tabir Sarayı'nda olanları anlatıp anlatmamak konusunda Mark-Alem'in tereddütleri vardı. Tetikte olması gereken zaman gelmiş miydi? Ama diğerinin umursamazlığını gördükçe Mark-Alem de rahatladı.

Sakince büyük İran halısını inceliyordu, Mark-Alem'in şimdiye kadar gördüğü en büyük ve en güzel halıydı, sultanın Vezir'e doğum günü hediyesiydi. Rüyalar Sarayı'na girdiğinden beri Mark-Alem'in gözlerinde solmuş dünya güzelliklerinin aksine, bu halı hâlâ güzelliğini koruyordu.

Etrafındaki sessizliği fark edince gözlerini halıdan kaldırdı. Vezir konuşuyordu. Davetlilere az sonra Arnavutluk'tan gelen rapsodistleri dinleyeceklerini ve sonra ise her yıl olduğu gibi, akşam yemeği sırasında ve sonrasında Slav rapsodistlerin Qyprilli ailesinin destanından bir parça okuyacaklarını söyledi.

"İçeri gelsinler," dedi kâhyaya.

Az sonra rapsodistler derin sessizliğin ortasına girdiler. Üç kişiydiler, geleneksel kıyafetler giymişlerdi, ikisi orta yaşlı, üçüncüsü daha gençti. Ellerinde hafif müzik aletlerini tutuyorlardı. Mark-Alem'in dikkatini *lahuta* dedikleri müzik aleti çekti. Bunlar Slav rapsodistlerin *gusla*'larına çok benziyordu. Guslaları ilk gördüğünde yaşadığı şaşkınlığın, daha doğrusu hayal kırıklığının aynısını yaşadı. Bu destan hakkında o kadar çok şey duyduktan sonra, bu şarkıya eşlik eden müzik aletlerinin de olağanüstü, ağır, görkemli ve ürkütücü olacağını, rapsodistlerin onları sürükleyerek taşımak zorunda olduğunu düşünmüştü. Oysa ki gusla tahtadan yapılmış, elde kolayca taşınan tek telli basit bir müzik aletiydi. Tek telli

bir tahta parçasının bu görkemli destana hayat vermesi inanılacak gibi değildi. Şimdi ise lahutayı da görünce hayal kırıklığı daha da arttı. Kurt, destanın Arnavut versiyonundan bahsettiğinden beri, nedense Arnavut lahutanın görünümünün, gusladan kaynaklanan hayal kırıklığını toparlayacağını düşünmüştü. Sadece büyük ve ağır olmasını değil, destandaki zulümlerden dolayı kanla yıkanmış olmasını bekliyordu. Oysa ki o da gusla kadar basit, ön yüzünde bir delik olan, tek telli bir tahta parçasıydı.

Rapsodistler davetlilerin rastgele oluşturduğu iki grup arasında ayakta duruyorlardı. Gözleri de tıpkı saçları gibi açık renkti. Gözlerinde umursamazlık değil, daha doğrusu onlara sunulan her şeyi geri iade eden bir ifade vardı.

Hizmetçiler, diğer misafirlere ikram ettikleri rakıdan rapsodistlere de ikram ettiler ama onlar dokunmadılar bile.

Arnavutça "O halde başlayabilirsiniz," dedi Vezir.

Rapsodistlerden biri kâhyanın ona getirdiği tabureye oturdu ve gözlerini enstrümanın telinden ayırmadan lahutayı dizlerinin üstüne koyup sessizce bekledi. Sonra sağ eli arşeyi kaldırdı ve tellere dokundu. Enstrümanın ilk sesleri zayıf ve monotondu, sanki inatla çıkış noktasına dönmeye çalışıyor gibiydi. İnsanın göğsünü sıkıştıran uzun, çok uzun bir ağıt gibiydi. Mark-Alem, biraz daha böyle devam ederse herkesin nefessizlikten boğulacağını düşündü. İç kemiren melodiye sözler eşlik etmeyecek miydi? Bu soru herkesin gözlerinden okunuyordu. Bu notalara sözlerle eşlik edilmesi gerekirdi, yoksa lahutanın kasvetli tel gıcırtısı herkesin ruhunu kazıyacaktı.

Rapsodist nihayet şarkı söylemek için ağzını açtığında Mark-Alem kısa bir süreliğine rahatladı. Enstrümanın sesi gibi rapsodistin sesinde de insandışı bir şey vardı. Sanki özel bir müdahaleyle ses tellerinin yerini farklı bir dünyaya ait olanlar almıştı. Öyle bir sesti ki, sanki insan ve dağ gırtlaklarındaki ses farkını kapatmak için anlaşmıştı. Sonra ise diğer seslerle anlaşmış yıldızların ağıtlarına kadar ulaşabilmişlerdi. Ayrıca sesler ve kelimeler, yaşayanların kullandığı gibi ölülerce de kullanılabilirdi, yani onlarla da anlaşma sağlanmıştı. Ve bu en kusursuz noktasıydı.

Mark-Alem enstrümanın deliğinin üstündeki ince telden gözlerini alamıyordu. Tel ağıdı yakıyor, altındaki delikse ona karşılık vererek bu ağıdı korkutucu boyutlara getiriyordu. Ve birden Mark-Alem o deliğin aslında kendi kökünün geldiği milletin ruhuna ait olduğunu anladı. Yüzyılları deviren acı ağıt buradan yükseliyordu. Daha önceden bu ağıdın bölümlerini dinleme şansı olmuştu ama ancak şimdi tamamını dinleyebiliyordu. Lahutanın içindeki delik şimdi Mark-Alem'in göğsünün tam ortasındaydı.

Diğer rapsodist ise köprünün türküsünü okumaya başladı ve derin sessizliğin arasında Mark-Alem, soğuk güneş altında, kurbanın kanıyla lekelenmiş köprüyü inşa eden keserlerin seslerini duyar gibi oldu. İsminin yanı sıra Qyprilli ailesine laneti de geçecekti.

Göğsünü sıkıştıran endişeye rağmen, ismindeki Doğu motifini çıkarıp atmak ve ismini memleketinin isimlerinden biriyle, Gjon, Gjergj veya Gjorg ile değiştirmek için içinde karşı koyamadığı bir istek doğdu.

"Mark Ura," diyordu içinden, "Mark Gjon Ura." Sanki rapsodistten anladığı tek kelime olan "ura" kelimesini

duyduğunda, olası isimlerinden birini öğrenmeye çalışıyordu.

Aniden bulanık bir rüyadan hatırlanan küçük kısımlar gibi, bir manavcının terk edilmiş bir arazide, bir müzik aletinden bahsettiği rüya aklına geldi. Ayrıntılarını hatırlayamıyordu ama çöpe atmak istediğini, sonra da vazgeçtiğini hatırlıyordu. Ve şimdi birden, rüyada betimlenen o müzik aletinin ilginç bir şekilde lahutaya benzediğini hissetti.

Rapsodist aynı iç kemiren sesle söylemeye devam ediyordu. Heyecandan yüzü kıpkırmızı olmuş Kurt Qyprilli gözlerini adamdan ayırmıyordu. Zaman zaman Avusturyalıya bir şeyler tercüme ediyordu. Gitgide kararan göz altı halkalarıyla Vezir, ellerini çapraz yapmış, bakışını sabitlemişti. Mark-Alem ara sıra rapsodistin bazı cümlelerini anlıyordu. Çoğunu anlamak zordu.

"Sen mezara bağlandın, yeminle bağlandın..."

Mark-Alem yavaş hareket ederek küçük dayısına yaklaştı. Kurt bu satırı Avusturyalıya tercüme etmeye çalışıyordu. Mark-Alem biraz Fransızca biliyordu ve konuştuklarını dinlemeye çalıştı.

"*C'est très difficile à traduire*," diyordu Kurt. "*C'est presque impossible.*"*

Mark-Alem, biraz kendi anladığı kadarıyla biraz Kurt'un tercümesiyle destanın içeriğini takip etmeye çalışıyordu.

"Ölü düşmanının mezarına gelen adamı anlatıyor ve onu düelloya çağırıyor," diye açıklıyordu Kurt Avusturyalıya. "*C'est macabre, n'est-ce pas?*"**"

---

* "Tercüme etmesi çok zor, neredeyse imkânsız." –e.n.

"Dehşet verici, değil mi?" –e.n.

"*C'est magnifique!*"*

"Ölü kalkamadığı için acı çekiyor, debeleniyor ve inliyor," diye açıklamaya devam ediyordu Kurt.

"Allah'ım, her şey apaçık ortada," dedi içinden Mark-Alem. "Şu an her şey açıklığa kavuştu." Lahutanın içindeki delik ölünün mezarıydı. Aşağıdan yükselen feryatlar onu bu dünyadaki her şeyden daha fazla ürpertiyordu.

"Şimdi ise guguk kuşları, uğursuzluğun habercileri," dedi Kurt kısık sesle.

Avusturyalı, Kurt'un her kelimesinden sonra kafasıyla "evet" diyerek onaylıyordu.

"Annesi ve annesinin sevgilisi tarafından haince kör edilen, kendisi gibi kör olan atıyla karlı dağlarda başıboş gezen yiğit Zuk."

"Annesi tarafından kör edilmiş! *Mon Dieu!*** Bu Oresteia'ya benziyor," dedi Avusturyalı. "*Ist das Orestiaden*...

Mark-Alem konuşulanları kaçırmamak için yanlarına daha da yaklaştı. Kurt Qyprilli açıklamaya devam etmek için ağzını açtı ama dışarıda sıradışı bir gürültü duyuldu. Davetlilerin çoğu kafasını çevirdi, bir kısmı kapıya bir kısmıysa pencerelere doğru. Gürültü bu sefer çığlıklar eşliğinde yeniden geldi, sonra yumruk sesleri duyuldu.

"Bu ne böyle? Neler oluyor?" dedi davetlilerden birkaçı. Rapsodist şarkısını durdurarak derin bir sessizliğin daha da derinleşmesine sebep oldu. Gürültüler yine duyuldu ama bu sefer daha sertti.

"Aman Allah'ım, bu da ne?" diye haykırdı biri.

Herkes, yüzü mum gibi solmuş olan Vezir'e döndü. Bir kapının açılma sesi duyuldu, kısa bir çığlık, sonra

---

* "Bu inanılmaz!" –e.n.

Tanrım! –e.n.

ise gitgide yaklaşan ağır adımlar. Korkudan donakalmış davetliler gözlerini kapıdan ayırmıyorlardı. Sonunda kapılar açıldı ve eşikte silahlı bir grup adam göründü. Bir şey onların kapıda kalmalarını sağladı; belki şöminenin üstündeki altın "Q" harfi, davetlilerin bakışları ya da kimden çıktığı belli olmayan bir çığlık. İçlerinden biri, sanki etrafı görmüyormuş gibi kimsenin yüzüne bakmadan ilerledi ve "İmparatorluk polisi," dedi.

Kimse konuşmadı.

"Vezir Qyprilli?" dedi görünüşe göre en sonunda aradığını bulan memur. Vezir'e doğru iki adım daha attı ve saygıyla eğildi. "Sultandan bir emir aldım, hazretleri. Emri uygulamama müsaade ediniz."

Göğsünden bir ferman çıkardı ve Vezir'in önünde açtı. Vezir'in yüzünde olabilecek tüm değişiklikler çoktan meydana geldiği için o beyaz mum tabakası değişmemişti.

Memur için bu donuk ifade onay için yeterli oldu.

"Kimlikleriniz," dedi memur aniden davetlilere dönüp başıyla adamların içeriye girmesini işaret ederek. Neredeyse yarım düzinelerdi ve silahlılardı, miğferlerinde imparatorluk polisi amblemi vardı.

"Ben yabancıyım!" diyen sesi duyuldu Avusturyalının, o hafif gürültülü kargaşanın arasında. Mark-Alem'in gözleri annesini aradı. Sesine göre sertlik tonu hafif kalan biri aralıklarla "Buraya! Buraya!" diye tekrarlıyordu.

Bir koridora çıkan yan kapı açılmıştı ve davetlilerin bir kısmı oraya gönderiliyordu.

"Kurt Qyprilli," dedi yüksek sesle polislerden biri, amirine dönerek. "Burada."

Polis memuru ona doğru yürüdü. Onun yanına gelene kadar kelepçeleri çıkarmıştı bile. Mark-Alem, hızlı ve

emin hareketlerle polisin bir eliyle Kurt'un ellerini birleştirdiğini, diğeriyle ise kelepçeleri taktığını gördü. Kurt ilginç bir şekilde itiraz etmedi, sadece kelepçelere ufak bir şaşkınlıkla baktı. Mark-Alem davetlilerin bir kısmı gibi gereğinden fazla uzamış bu olayı durdurması için Vezir'e kafasını çevirdi, ama o hâlâ tepkisizdi. Geri kalan herkes Vezir'in kendi evinde yapılan bu şiddete karşı tepkisizliğinin sebebinin korku olduğunu düşünebilirdi, ama Mark-Alem başka bir şey olduğunu hemen anladı. Bu, Qyprilli ailesinin eski bir alışkanlığıydı, ailelerinde onlarca defa tekrarlanmıştı: Bu tür durumlarda aile bireyleri gerçek dünya ile aralarına sınır koyan bir maske oluşturuyordu. İçinde özellikle mukadderat, dalgınlık ve yorgunluk barındırıyordu. Mark-Alem'in içinden bağırası geldi: "Uyan Vezir, kendine gel! Dayı, olanları görmüyor musun?" Ama Kurt Qyprilli'nin kelepçelenmesini izlerken bile Vezir'in gözlerindeki bakış diğerleri gibi resimle çizilmişçesine tepkisizdi. Bakışlarının uzakta, belki bu felakete yol açmış devlet çarkını harekete geçiren kim bilir hangi gizemli kuyularda olduğu hemen anlaşılıyordu. "Allah'ım, belki de bu çarkı durduracak bir yöntem düşünüyor," dedi içinden Mark-Alem ve bundan emin olmak ister gibi Vezir'e daha da yaklaştı. Belki ona çok yaklaştığı için ya da tamamen tesadüfen, bir anlığına Vezir'in gözleri onun bakışlarıyla buluştu. O anlık bakışta, daha doğrusu alnındaki yaradan çıkan bakıştan, Mark-Alem o unutulmaz akşam yemeğindeki üstü kapalı konuşmayı hatırladı ve aniden beynini, bıçak saplanmış gibi bir acıyla birlikte, tüm bunların Rüyalar Sarayı'yla, kendisiyle ve Qyprilli ailesinin bir konu hakkında geç kalmış olmasıyla ilgili olabileceği düşüncesi sardı...

Mark-Alem iki elin acımasızca yandaki salonun kapısını ittiğini sezinledi. Çıkarken, gözleri rapsodistlere takıldı, az önceki gibi kalabalıktan soyutlanmışlardı.

"Mark-Alem." Yan taraftaki geçişe geldiğinde annesinin kısık sesini duydu. Bir çığlık ya da hıçkırış duymayı bekliyordu ama ilginç bir şekilde sesi sakin gibiydi: "Ne oluyor orada?"

Mark-Alem cevap vermeden omuzlarını silkti.

"Aklım sende kaldı," dedi annesi, yine kısık sesle. "Allah'ım bu felaket de ne!"

Mark-Alem, davetlilerin çoğunun burada toplandığını daha yeni fark etti. Zaman zaman biri "Neler oluyor orada? Bu daha ne kadar sürecek böyle?" diye soruyordu.

"Kurt'u mu aldılar?" diye sordu annesi.

"Sanırım, evet."

"Kendine mukayyet oluyor," diye düşündü Mark-Alem. "Boş yere Qyprilli değil." Yine de annesinin yüzünün kireç gibi beyazladığını fark etti.

İki salonu ayıran kapıların arkasından acı dolu çığlıklar, sonra da gürültüler ve inlemeler duyuldu.

Davetlilerin bir kısmı gibi Mark-Alem de kapılara doğru adım atmak istedi ama annesi onu kolundan tuttu.

Diğer taraftan çığlıklar ve yere düşenlerin sesleri duyuldu.

"*Was ist los?*"* diye sordu Avusturyalı.

"Kapılar kapatıldı."

Herkesin yüzü korkudan bembeyaz olmuştu.

Mark-Alem, annesinin parmaklarını koluna pençe gibi geçirdiğini hissetti. Diğer taraftansa acı bir çığlık duyuldu ve hemen ardından sessizlik oldu.

---

* "Ne oluyor?" –e.n.

"Bu bağıran kimdi?" dedi biri. "Bu ses..."

"Vezir'in değil."

Diğer taraftan yine düşen bir beden sesi ve ürkütücü bir "Aah!" duyuldu.

"Aman Allah'ım, neler oluyor!"

Bir süre sessizlik oldu. Sonra biri sessizliği bozarak "Rapsodistleri öldürüyorlar," dedi.

Mark-Alem, yüzünü elleriyle tuttu. Diğer taraftan uzaklaşan adımlar duyuluyordu. Biri kapı kollarını çeviriyordu.

"Allah aşkına açın kapıları!"

Ama kapıları kimse açmıyordu. Bir iç koridora çıkan, farklı bir kapı açıldı. Biri, "Bu taraftan, bu taraftan çıkın!" diye bağırıyordu.

Bayılan birkaç kişi hariç, davetliler gölge gibi art arda hemen dışarı çıktılar. Loş koridor ayaklarla doldu. "Kurt'u öldürmüş olmasınlar?" diye soruyordu biri. "Hayır, yanlarında götürdüler." "Bu taraftan efendim," diyordu bir hizmetçi. "Çıkış buradan."

"*Wo ist Kurt?*"*

Davetli grubu bu sefer bekleme salonuna açılan koridora çıktı. Buzlu cam kapıların arkasından hâlâ birkaç insan silüeti görünüyordu. Mark-Alem zorla, hatta sert, neredeyse sert bir hamleyle kolunu annesinin elinden kurtardı ve neler olduğunu görmek için oraya doğru yaklaştı. Kapılardan biri yarı açıktı ve yerle bir edilmiş salonun bir kısmı görünüyordu. Sonra, yerde yatan, neredeyse üst üste düşmüş iki rapsodistin cesetlerini fark etti. Üçüncü ceset biraz daha ötede, ters dönmüş maltızın yanındaydı, yüzünün bir kısmı küllerle kaplıydı. Polisler yoktu, halıya saçılmış kırık cam parçacıklarına

* "Kurt nerede?" –e.n.

sessizce basan hizmetçiler vardı sadece. Vezir'i görmeden önce duvarda onun hareketsiz gölgesini fark etti. Az önceki gibi donuk bir halde olduğunu görmek için kapıyı tek parmağıyla itmesi yeterli oldu. "Allah'ım, her şey gözünün önünde oldu," diye düşündü Mark-Alem. Vezir'in gözleriyle oda boyunca saçılmış kırık cam parçalarının arasında ortak bir nokta vardı.

Annesinin elinin ısrarla onu çektiğini hissetti ve karşı koyma gücünü kendinde bulamadı. Kusacak gibi hissediyordu.

Koridor neredeyse bomboştu. Açık bırakılmış ana kapıdan art arda uzaklaşan at arabalarının ışıkları görünüyordu.

"Herkes gitti," dedi annesi bitkin bir sesle. "Biz ne yapacağız?"

Mark-Alem cevap vermedi.

Hizmetçilerden biri büyük lambaları söndürüyordu. Misafir salonunda gölgeler hâlâ aynı kan emicilikle gelip gidiyordu. Az sonra hizmetçiler, kollarından ve bacaklarından tutarak rapsodistlerin cesetlerini çıkardılar. Yüzünün yarısı küllerle kaplı üçüncü ceset çok korkutucuydu. Mark-Alem'in annesi diğer tarafa dönmüştü. Mark-Alem kusmamak için kendini zor tutuyordu ama yine de oradan uzaklaşamayacağını hissediyordu. En son çıkan hizmetçi müzik aletlerini elinde taşıyordu. Biraz sonra hizmetçiler geri döndüler.

"Biz ne yapacağız?" dedi annesi.

Mark-Alem ne diyeceğini bilemiyordu.

Bekleme salonunun kapıları şimdi açıktı ve hizmetçilerin kanlı büyük halıyı toplamasını izlediler.

"Daha fazla bakamayacağım," dedi annesi. "Dayanamıyorum."

Her tarafta ışıklar söndürülüyordu. Mark-Alem herhangi bir şey yapamadan, sadece parmaklarını çıtlatıyordu. Davetlilerin tümü büyük ihtimalle gitmişti. Belki onların da gitmesi gerekiyordu. Ya da felaket zamanlarında aile yakınlarının yaptığı gibi kalmaları gerekirdi. Ama gitmek isteseler de bunu yapacak araçları yoktu. Evleri uzaktı ve böyle bir gecede yürüyerek oraya gidilmezdi. At arabası bulmaksa seçeneklerin tamamen dışındaydı.

Lambaların çoğu artık söndürülmüştü. Yer yer bazı lambalar yanıyordu. Bu büyük ev fısıldaşmalarla dolmaya başlıyordu. Hizmetçiler, koridorların köşelerine dek sarı ışık veren şamdanlarla gelip gidiyorlardı.

"Allah'ım!" diye söyleniyordu Mark-Alem'in annesi zaman zaman. "Bu felaket de neydi böyle?"

Kapılardan biri gıcırdadı ve yarı karanlık olan bekleme salonundan aniden Vezir göründü. Bir uyurgezer gibi uzun adımlarla, yarı karanlık merdivenleri çıktı.

"Vezir," dedi annesi, ardından hafifçe Mark-Alem'in eline dokundu. "Onu gördün mü?"

Biraz sonra hizmetçilerden biri telaşlı bir şekilde, merdivenleri üçer dörder inerek yanlarından bir rüzgâr gibi geçip dışarı çıktı ve aynı telaşla, yola çıkan bir at arabasının sesini duydular.

Mark-Alem ve annesi, evin bir köşesinden diğerine giden şamdanların ışıklarını gözleriyle takip ederek bir süre yarı karanlık alanda beklediler. Onları kimse umursamadı. Hiçbir şey demeden kapıyı yarı açık bırakıp dış kapıya doğru yürüdüler. Nöbetçiler hâlen demir kapı kanatlarının oradaydılar. Mark-Alem eve götüren yolu zar zor hatırlıyordu, annesiyse bu yolu hep at arabasıyla gelip gittiği için hiç bilmiyordu.

Yürüyeli bir saat olmuştu ve evin yolunu tuttuklarını ya da kaybolduklarını tam kestiremiyordu.

"Allah'ım, bu nasıl bir gece böyle!" diye mırıldanıyordu annesi. "Ne bir insan, ne bir karga..."

"Nasıl yani?" dedi Mark-Alem. "Lanet okumayı lütfen bırak."

"Lanet okumuyorum. Sadece bu gecenin karga gibi kara olduğunu söyledim."

Uzaktan, hızlıca yaklaşan bir at arabasının sesini duydular. Duvara yaslandılar. Araba neredeyse onlara değerek geçerken bu yarı karanlıkta Mark-Alem "Q" harfini gördüğünü sandı.

"Vezir'in arabasına benzettim," dedi kısık sesle. "O arada yola çıkan araba olabilir." Annesi cevap vermedi. Soğuktan titriyor ve sürekli dua ediyordu.

Bir süre sonra başka bir araba aynı şekilde, telaş içinde, neredeyse onlara teğet geçti ve yol karanlık olmasına rağmen Mark-Alem yine "Q" harfini gördüğünü sandı, hatta o arabanın durup onları eve götürmesi umuduyla karanlıkta elini uzattı. Ama araba uçar gibi yanlarından geçti ve sisin içinde kayboldu.

Mark-Alem bu korkunç gecede, kazılı "Q" harflerinin kötü haber getiren guguk kuşlarına benzediği bu gecede, birilerinden yardım beklemenin aptalca olduğunu anladı.

Gece yarısından sonra evlerine vardılar. Loke bu felaketi hissetmiş gibi uyumamıştı; ona kısaca olanları anlattılar ve kendilerini toparlamak için kahve hazırlamasını istediler. Maltızda hâlâ biraz ateş vardı, Loke her zamanki gibi ertesi sabah ateşi yakmak için küllerle kapatmıştı ama vücutlarındaki titremeyi durdurmak için yetersizdi.

Mark-Alem dinlenmek için odasına gitti ama uyuması pek mümkün olmadı. Sabaha karşı kalktığında annesini ve Loke'yi bıraktığı yerde, neredeyse sönmüş maltızın yanında buldu.

"Nereye Mark-Alem?" dedi annesi korku dolu bir sesle.

"İşe," dedi Mark-Alem. "Başka nereye olacak?"

"Allah'ım, sen iyi misin?" dedi annesi. "Böyle bir günde."

Loke ile beraber, o gün, sadece o gün o kahrolası işe gitmemesi için hasta olduğunu söylemesi, yokluğunu haklı göstermek için belki daha geçerli bir bahane uydurması için, ama her ne olursa olsun işe gitmemesi için onu ikna etmeye çalıştılar. Ama Mark-Alem bir türlü ikna olmuyordu. Onlar tekrardan yalvardılar, özellikle annesi, ellerini öpüp gözyaşlarıyla yıkadı, böyle bir günde belki Tabir Sarayı'nın açık bile olmayabileceğini söyledi, ama ısrar ettikçe Mark-Alem de onu dinlemeyi iyice reddediyordu. Sonunda yanlarından ayrılmayı başardı ve neredeyse koşar adımlarla sokağa çıktı.

Nadiren denk gelen bir soğuk vardı. Bu erken saatlerde her zaman olduğu gibi ıssız yolda hızlı adımlarla yürüdü. Yüzleri atkılarla sarılı, tek tük beliren birkaç yaya hâlâ uykuluydu. Kafasına bıçağın sapıyla vurulmuş gibi sağır bir ağrı hissediyordu. Olanlardan sonra kendini hâlâ toparlayamıyordu. Tıpkı deniz canlılarının kendi vücutlarını koruyucu bir dokuyla kaplamaları gibi, görünüşe göre Mark-Alem'in beyni de mantıklı düşünceleri engellemek için böyle bir yöntem izliyordu. Zaman zaman gerçekten bir şey olup olmadığından şüphe duyuyordu. Bazı anlarda, Tabir Sarayı'ndaki o dopdolu kâbuslardan biri olduğunu düşünüyordu. Ama hakikat bir iğne gibi deşiyor, beyni yeniden uyuşuyor ve o kısa

aradan sonra yeniden bir acı saplanıyordu. Bu tür endişelerin sabah uyandıktan sonra daha da dayanılmaz olduğunu fark etmişti ama Araf'ta kalmıştı: Ne uyanıktı ne de uykuda. Etrafındaki dünya da gözüne öyle görünüyordu: nemden duvarları kirlenmiş binalar, şehir merkezine yaklaştıkça sayısı artan insanların solgun, gri yüzleri. Aralarında adımlarını aynı şekilde hızlandıran, belki aynı mesai saatine uymaları gerektiği için bakanlıklarda ve devlet dairelerinde çalışanları ayırt etmek zor değildi.

Ve şeyhülislam sarayının önünde düne göre daha fazla asker vardı. Gece çiylerinden nemlenmiş miğferleri soluk bir şekilde parlıyordu. Bankanın önündeki kavşakta da askerler vardı. Görünüşe göre olağanüstü hal devam ediyordu. Hayır, bunların hiçbiri kâbus değildi. Ve Kurt hapishanedeydi... veya... hizmetçilerin yuvarladığı kanlı halı düşüncelerini sarmıştı. Bundan sonra herhangi bir halıya başı dönmeden nasıl basabilirdi? Kusmuk tadı dilinin derinliklerinde bir yerde hâlâ duruyordu.

"Rüyalar Sarayı açıkmış," dedi içinden, uzaktaki girişleri görünce. Kapılarda memurlar gruplar halinde içeri giriyordu. Çoğu birbirini tanımadığı için konuşmak bir kenara selamlaşmıyordu bile. Tabir Birimi'nin önünde de tanıdık birine denk gelmedi. Ama şükürler olsun ki komşusu masadaydı.

"Eee... dedi komşusu, Mark-Alem oturur oturmaz. "Bir şeyler öğrendin mi?"

"Hiçbir şey bilmiyorum," diye yalan söyledi Mark-Alem. "Az önce geldim. Neler oluyor?"

"Ben de net bir şey bilmiyorum, ama önemli bir şey olduğu çok belli. Sokaktaki askerleri gördün mü?"

"Evet. Dün akşam da bugün de."

Komşu, dosyasıyla ilgileniyor gibi yaparak daha da yaklaştı.

"Qyprilliler'e bir şey olduğu söyleniyor ama kimse tam olarak ne olduğunu bilmiyor."

Mark-Alem kalp atışlarının yavaşladığını hissetti.

Aptal, dedi kendi kendine, sen her şeyi biliyorsun, başkasının laflarından neden bu kadar etkileniyorsun? Yine de sordu:

"Nasıl yani?"

Sesi çıkmıyordu; sanki bu olanlara biri şahitlik etse tekrar gerçekleşecekmiş gibi.

"Kesin bir şey bilmiyorum. Söylenti sadece. Belki de sadece dedikodu."

"Belki de," dedi Mark-Alem ve dosyasına eğildi. "Aptal, her şeyin böyle düzeleceğine inanıyor musun?" diye tekrarladı içinden.

Gözleri bir türlü yazıyı okuyamıyordu. Önünde aptalca bir rüya vardı ve kendisi ondan on kat aptalken onu çözümlemesi gerekiyordu. Diğer memurlar dosyalarına gömülmüştü. Arada çevrilen sayfaların hışırtıları duyuluyordu.

"Bugün de bir huzursuzluk var," diye fısıldadı komşusu. "Bir şeyler olacak mutlaka."

Daha ne olsun ki, diye düşündü Mark-Alem, olacaklar olmuştu bile! "Ne olabilir ki?" dedi Mark-Alem çok kısık bir sesle.

"Kim bilir," dedi komşusu, "belki molada bir şeyler anlayabiliriz."

Ah, evet molada, diye düşündü Mark-Alem. Kafası kurşun gibi ağırlaşmıştı. Açık dosyanın üstünde uyuyacağını ve tavuğun yumurtalarını bıraktığı gibi rüyasını bırakmasına az kaldığını hissetti. "Saçmalık," dedi iki-üç

kere içinden eliyle alnını ovuştururken. "Sadece saçmalık, o kadar." Bugün işe gelmeseydi belki daha iyi olurdu.

Molayı hiç böyle sabırsızlıkla beklememişti. Gözleri, dosyada başka birinin uykusu üzerinde yarı kapalıydı. Nasıl ki bazı insanların kaderleri sorgusuz sualsiz birleşir, işte birazdan uykuları da neredeyse öyle birleşecekti.

Mola zili onu yerinden zıplattı. Yavaş adımlarla bodrum katına inen insan alayını takip etti. Orada, hiçbir şey olmamış gibi, her günkü gürültü vardı. Gerçekten de diğerlerine hiçbir şey olmamıştı. Kulağı etrafta konuşulanları yakalamaya çalıştı ama hiçbiri o olayla ilgili değildi. "Aman, bilip de ne yapacağım sanki?" diye düşündü. O herkesten çok bilen adamdı. O halde diğerlerinin gereksiz yorumlarına kulak asmasına ne gerek vardı ki?

Bir kahve içti ve yavaş adımlarla merdivenleri çıkmaya başladı. Önündeki insanlar türlü türlü konulardan konuşmaya devam ediyorlardı. İki-üç kere "sıkıyönetim" kelimesini duydu, "Dün askerleri gördün mü?" diye soruyorlardı ama "Bana ne bunlardan," diyerek kendi yoluna devam etti.

Hiçbir şey öğrenmek istemediğini düşünüyordu, öyle zannediyordu ama çalışma masasına oturduktan sonra komşusunun dönmesini sabırsızlıkla beklediğini fark etti.

Sonunda komşusu kapıda belirdi. Yürüyüşünden yeni haberler getirdiği belliydi.

"Tüm bunlara bir rüya sebep olmuş," diye fısıldadı gelir gelmez.

"Neye sebep olmuş?" diye sordu Mark-Alem.

"Nasıl neye? Qyprilli ailesinin başına gelen felakete."

"Öyle mi? Doğru yani?"

"Evet. Kesinlikle doğru. Başlarına kötü bir şeyler geldi. Allah'ım, biliyordum zaten! Dün akşamdan..."

"Eee, peki rüya neymiş?" diye sordu Mark-Alem.

"Bir manavın gördüğü tuhaf bir rüya. Hmm, ilk başta masum şeyler böyle görünür: Lahanalar, kurbağalar, otluklar şeklinde; ama sonra arkalarında gizlenen uğursuzluk ortaya çıkar. Bu rüya da öyleydi, bir köprü ile bir flüt veya keman ya da bilmem hangi müzik aletiyle ilgili bir rüya."

"Bir köprü, bir müzik aleti..." dedi Mark-Alem bitkin sesle. "Eee sonra? Başka ne varmış?"

"Ortalıkta dolaşan bir hayvan varmış ama asıl önemli olan köprü ile keman, anlıyor musun?"

Mark-Alem göğsünün bir kaplanın pençesiyle yırtıldığını hissetti. Bu, ellerinin arasına iki kere gelen o lanetli rüyanın ta kendisiydi.

"Senin neyin var?" diye sordu komşusu. "İyi görünmüyorsun."

"Hiçbir şey," dedi Mark-Alem. "Dün akşam rahatsızdım. Bütün gece kustum."

"Belli oluyor. Neyse, ne diyordum?"

"Şu rüyadan bahsediyordun."

"Ah, evet, rüya alamet olmuş. Anlamı çözümlenmiş ve her şey ortaya çıkmış. 'Köprü' kelimesi Qyprilli ailesine karşılık gelmiş, böyle bir bağlantı kurulduktan sonra gerisi çorap söküğü gibi gelmiş zaten."

"Yani olanlar buymuş!" Mark-Alem damağının kuruduğunu hissetti. Köprü ve şüphesiz yıkıcı gücü temsil eden kızgın boğanın arasındaki bağlantıyı kuramadığını ve böylece çözümlenemeyen rüyalar dosyasına koyduğunu şimdi hatırladı. Şimdi biri bunu gündeme damga vurarak çözümlediğine göre, ondan neden bunu

yapamadığının hesabını soracaklardı belki. Doğal olarak, Qyprilli olmasından dolayı rüyanın izini kaybettirmek için kasten yaptığını düşüneceklerdi; Seçim Birimi'nde çalışırken isteseydi onu ortadan kaldırabileceğini, ama bunu Tabir Birimi'ne gönderdiğini söyleyebilirdi, yine de bunları duymazlıktan gelebilecekleri için endişeliydi.

"Bir de, o keman ya da her ne müzik aletiyse," diye devam etti komşusu "Balkanlar'da Qyprilli ailesi için söylenen bir destanla ilgiliymiş. Şimdi neyin var? Kendini yine kötü mü hissediyorsun?"

Mark-Alem tek kelime söyleyemeden evet anlamında kafasını salladı. Dinlemek için değil de diğerini şüphelendirmemek için devam etmesini işaret etti. Şimdi diğeri destandan bahsedince tüm bu olanların bir kurgu olabileceği umudu da söndü. Kurt'un tutuklanması, rapsodistlerin katledilmesi, tüm bunların ortak noktasının destan olduğunu ve bu olanlara rüyanın sebep olduğunu kanıtlıyordu. Şimdi her şey çok açıktı: Qyprilli ailesi (köprü) destanlarıyla (müzik aleti) devlete karşı bir girişimde bulunuyorlardı (kızgın boğa)! Bu daha önce nasıl aklına gelmemişti ki? Bu felaketi önlemek onun ellerindeyken hiçbir şey yapmamıştı. Vezir'le yediği akşam yemeği, tetikte olması için yaptığı uyarılar ve tembihleri boşuna değildi ama o, işareti göremedi, dosyaların üstünde uyuyakaldı ve kötü kader kendi hanesine bela oldu.

"Şimdi daha iyi misin?" diye sordu komşusu.

"Evet, biraz daha iyiyim."

"Çok şükür. Endişelenme, geçecek. Yani bu destan Qyprilli ailesi ile sultan arasındaki anlaşmazlığın sebebiymiş," diye devam etti komşusu. "Qyprilli destekçileri uzun zamandır onlara bu destandan vazgeçmelerini boş yere tavsiye etmemişler, ama birden fazla kez başlarına

bela olmasına rağmen bunu kabul etmemişler. Ama burada bitmiyor. Slav destanı yetmiyormuş gibi Arnavut rapsodistleri de davet etmişler, vay canına! Kendi kuyularını kendileri kazmış. Hükümdarı sinirlendiren de bu olmuş. Çileden çıkmış. Bu işe son vermeye karar vermiş. Bu lanetli destanın kökünü kazımaya karar vermiş. Hatta bu görev için Balkanlar'a gönderilecek görevliler hemen belirlenmiş."

"Öyle mi?" diyordu arada sırada Mark-Alem, içinden ise "Tüm bunları nasıl öğrendi?" diyordu.

"Biraz daha iyi misin?" dedi komşusu. "Dedim sana geçer diye. Ne diyordum? Hah, Avusturya ile ilişkilerin şiddetlenmesi ve tam tersine Rusya'yla yakınlaşma bekleniyor. Dün akşamki resepsiyonda Rus büyükelçisi sevincini gizleyemiyordu."

Mark-Alem akşam yemeğinde Avusturya konsolosunun oğlunun korku dolu yüz ifadesini hatırladı. "Allah'ım, bunların hepsi gerçekmiş," dedi kendi kendine. Yine de komşusuna fısıldadı:

"Bu zavallı destanlarla Rusya'nın alakası ne?"

"Rusya mı? Hmm, ben de bu soruyu sordum ama bunlar derin meseleler, genç adam. İlk bakışta göründüğü gibi sadece şiir ve eğlencelerden ibaret değil. Ki öyle olsalardı yüce hükümdarımız onlarla ilgilenmeye tenezzül bile etmezdi. Yani anlayacağın derin meseleler. Balkanlar'daki milletlerin göçleri, Slav ve Slav olmayan milletler (Arnavutlar gibi mesela) arasındaki husumetlerle, yani özetle Balkan coğrafyasıyla doğrudan ilgili. Çünkü destan, dediğim gibi, iki dilde söyleniyor: Arnavutça ve Slavca, yani imparatorluğun içindeki etnik sınır meseleleriyle doğrudan bağlantılı. Ben de ilk başta aynısını dedim: 'Avusturya ve hele Rusya'nın bu konuyla

ne ilgisi var?' Ama gel gör ki ikisi de bu konuya dâhil. Avusturya Slav olmayan milletleri savunuyor, Rusya ya da Slavların dediği şekliyle 'Baba Çar' ise tam tersine, sultanımıza Slavların durumlarıyla ilgili sürekli müdahale ediyor. Her yerde, her haberi uçuran kendi casusları var. Bu destan ise tüm bunlarla bağlantılıymış. Söylentilere göre Arnavut rapsodistleri müzik aletleriyle beraber Qyprilliler'in evinde katledildi. Sen hâlâ kötü müsün?"

Mark-Alem gözlerini hafifçe kapattı.

"Merak etme, geçer. Bana da bir kere aynısı oldu. Bu işler böyle genç adam, göründüğünden çok daha derin. Biz bir şeyler bildiğimizi zannediyoruz ama aslında birkaç rüya ve bulanık uyku sisi dışında başka bir şey bilmiyoruz..."

Bir süre konuşmaya devam etti, ses tonu gitgide alçaldı ve en sonunda kendi kendine mırıldanarak son buldu. Mark-Alem bu duyduklarından sonra dikkatini başka yere veremiyordu. Ah, keşke yılan büyümeden başını ezseydi, Seçim Birimi'nde o rüyadan kurtulsaydı. Ama o, elinden kaçmasına, dosya dosya, birim birim dolaşmasına ve Ana Rüya olarak seçilene kadar büyümesine ve zehrini biriktirmesine izin vermişti. Pişmanlık içini kemiriyordu. Yer yer içini rahatlatmaya çalışıyordu: Belki rüya ulaşması gereken nokta için er ya da geç bir yol bulacaktı; çünkü güç odakları, hatta devletlerin tamamı onun yolculuğunu adım adım takip ediyordu. Rüya ortadan kaldırılmış olsaydı bile, başka bir tane... uydurulmaz mıydı? Vezir açık bir şekilde uydurma rüyalar, hatta uydurma Ana Rüya'lar hakkındaki söylentilerden bahsetmişti. Hayır, bu işe bulaşmamakla yüz kere daha iyi bir karar almıştı. Daha detaylı soruşturmalar yapılıp, delili yok ettiği ortaya çıkabilirdi ve cezası (rüyayı

çözümleyemediği için şu an bile endişeliydi) yalnızca onun için değil tüm ailesi için ağır sonuçlar doğurabilirdi. Belki de bu yüzden Vezir ona ne yapması gerektiğiyle ilgili net bir şey söylememişti. Görünüşe göre Vezir de ikilemde kalmıştı, öyle bir adım atmanın iyi mi kötü mü olduğunu ayıramıyordu. "Of!" diye iç çekti Mark-Alem. "Ben bu lanetli işe ne diye girdiysem..."

"Bugün resmî tebrikler bekleniyor," dediğini duydu komşusunun.

"Tebrikler mi? Ne için?"

"Nasıl ne için? Tüm bunlara sebep olan rüya için. Çok dalgınsın Mark-Alem. Şimdiye kadar ne hakkında konuşuyorduk?"

"Ah, evet evet... dedi Mark-Alem.

"Neyse, haklısın. Bugün rahatsızsın biraz. Neyse... Seçim Birimi'ndekiler sabahtan tebrik edildi. Toplama Birimi'nden başlayarak diğer birimler de tebrik edilmiştir belki, resmî tebriğin yanında manavcının ödülü de gönderilmiştir. Ama aklıma bir türlü çözemediğim bir şey takıldı: Tabir Birimi'ne gelmesi neden bu kadar gecikti?"

"Gecikti yani, öyle mi?"

"Ah, sana sabahtan beri birimde olan huzursuzluktan bahsetmedim mi? Sebebi buymuş galiba, yani tebriğin gecikmesinin."

"Neden acaba?" diye sordu Mark-Alem.

"Kim bilir?" dedi komşu. "Bir süredir şefi gözlemliyorum. Endişeli. Sana da öyle gelmiyor mu?"

"Evet, öyle," dedi Mark-Alem.

"Haklı aslında. Söz konusu tebriklerse, Tabir Birimi hepsinden daha çok hak ediyordur. Tabii eğer..."

"Tabii eğer ne?"

"Tabii eğer yanlış tabir iletilmediyse."

"E o zaman rüyanın tabiri nasıl düzeltilebilir ki? Tabir Birimi'nden sonra bununla ilgilenen bir birim yok. Ana Rüya memurları sadece rüyaların seçimleriyle ilgileniyor, öyle değil mi?"

"Haklısın," dedi komşusu, Mark-Alem'in canlanması onu şaşırtmıştı. "Böyle bir şeyin söz konusu olması zor. Ama tebriğin gecikmesi de açıklanacak bir durum değil."

İkisi bir süreliğine dosyalarla ilgilendi. Ama her ikisi de tek bir satır bile okumuyordu. "Qyprilli ailesinden olduğumu bir bilseydi!" diye düşünüyordu Mark-Alem. Ama er ya da geç öğrenecekti, hiç çaktırmasa da, büyük ihtimalle şefin öğrendiği gibi öğrenecekti; hatta bugün bile öğrenebilirdi, hele ki günün manşeti Qyprilliler'in felaketi iken. Ama belki de bugün şefin kendi dertleri vardı. Daha sonrasında, tabii işten çıkarmazlarsa, ona muhtemelen daha farklı davranacaklardı.

"Yine şefi çağırdılar," diye fısıldadı komşusu. "Yüzü kireç gibi olmuş, görüyor musun?"

"Evet, görüyorum," dedi Mark-Alem.

"Ben demiştim. Tebriğin gecikmesinde bir terslik vardı. Şimdi tebriğin gelmeyeceği apaçık ortada, ama en azından…

"Ne?" diye sordu Mark-Alem kısık sesle.

"En azından ceza gelmesin."

"Öyle mi diyorsun? Ama neden… neden?"

Mark-Alem'in içinde küçük bir umut parçası canlanmaya başladı, ama o kadar solgundu ki her an sönebilirdi.

"Nereden bilelim," diye cevapladı komşu. "Hiçbir şey anlaşılmıyor zaten. Eskiler boş yere 'Yağmurun içinde güneş var, güneşin içinde de yağmur var,' demiyorlarmış."

"Nasıl yani? Nasıl?" diye sordu Mark-Alem.

Diğeri azarlamak ister gibi baktı: "Az önce ölü gibiydin, ne ara canlandın böyle?"

Sinirlenmeye başladığı belli oluyordu. Görünüşe göre bilmediği bir şeylerin düşüncesini sindiremiyordu. Sabırsız hareketlerle kafası şefin çıktığı iç kapıya ve diğer kapıya çevriliyordu.

"Bir şeyler oluyor. Buna şüphe yok. Korkunç, korkunç," diye mırıldanıyordu.

Sabırsızlığını o kadar açık bir şekilde yansıtıyordu ki, olmakta olan şeyin mi yoksa onun ne olduğunu öğrenememesinin mi korkunç olduğu anlaşılmıyordu.

Mark-Alem komşusunun sözlerinin gerçek olmasını hiç bu kadar dilememişti. Az önce "Duydunuz mu, bir şeyler oluyor," cümlesi onu ürkütürken şimdi tüm kalbiyle bir şeylerin olması için dua ediyordu. Bu kahrolası rüya için tebrik geç kaldığına ve bilakis ceza beklendiğine göre, son saatlerde bir şeyler değişmiş demekti... Mark-Alem batıl bir inançla, bu umutlu varsayımları düşünürse korktuğu şeyin gerçekleşmeyeceğine inanarak düşüncelerine ara verdi. Her şey bir yana, böyle bir mucizenin olması inanılır gibi değildi!

"Ben buradayım diye bas bas bağırıyor, görmemek için kör olmak gerek," diye mırıldandı komşusu neredeyse öfkeyle, sanki bu düşüncelerine Mark-Alem karşı çıkıyormuş gibi.

Orada burada masalardaki memurlar fısıldaşıyor, pencerelere yakın olanlar ise dışarıda olanları görmek için kafalarını uzatıyorlardı. Belli ki yaşananların yankısı buraya kadar gelmişti.

Mark-Alem'in aklına, gecenin karanlığında deli gibi giden, üzerlerine "Q" harfi kazılı at arabaları geldi ve

gerçekten bir şeyler olduğuna ilk kez ikna olmuş oldu. Vezir eli kolu bağlı durmamıştı. Her şey bittikten sonra öfkeli bir şekilde salondan çıkması, uyurgezer gibi merdivenleri çıkması boş yere değildi. Ve gece annesiyle birlikte gördüğü, nereye gittiği ya da nereden geldiği belli olmayan diğer at arabaları. "Allah'ım, ya doğruysa!"

"Artık dayanamıyorum," dedi komşusu. "Neler olduğunu öğrenmeye gideceğim. Sorarlarsa Arşiv'e gittiğimi söylersin."

Çok gecikmeden, dikkat çekmemek için sessiz adımlarla kapıya yöneldi. Mark-Alem gözleriyle onu takip ederken bir rahatlama hissetti. Birazdan en azından bir şeyler öğrenebilecekti.

Bir süre dosyada göz gezdirdi, tabii herhangi bir şey okumadan. Haberleri öğrenmekle ilgili sabırsızlığı, komşunun bu kadar gecikmesinin nedeni olarak dopdolu haberlerle döneceği beklentisiyle birleşiyordu. Mark-Alem gereğinden büyük bir umudun doğmasını engellemek için kendi içinde insanüstü bir çaba harcıyordu. Yeni bir hayal kırıklığının onu tamamen yıkacağını biliyordu.

Şimdi, sadece pencere kenarlarında oturanlar dışarıyı görmek için kafalarını uzatmıyor, salonda daha önce hiç görülmemiş şekilde, yan masalarda oturan memurlar da aynı amaç için pencerelere yaklaşıyordu. Gerçekten olağanüstü bir şeyler oluyordu. Mark-Alem'in gözleri arada bir komşunun görünmesini beklediği kapıya, arada bir de pencerelere gidiyordu. Yoksa sultan, düğünün ertesi sabahında geri gönderilen namussuz gelin gibi, seçilen Ana Rüya'yı geri göndermiş olabilir miydi?

"Allah kahretsin," diye içinden Ana Rüya'ya sövdü. "Sonunda kendi başını da yaktın. Üstelik insanların ölümlerine sebep oldun.

Hiçbir şekilde erkenden umuda kapılmak istemiyordu ama olanlar gerçekten inanılmazdı. Yalnızca pencereye yakın oturanlar değil, salonun ortasındakiler de hareketlenmeye başlamıştı. Masalarının birer parçasıymış gibi yerlerinden kalkmaya cesaret edemeyenler, merak edip dışarıya bakma fikrini aklından geçirmemiş, hatta muhtemelen salonun penceresi olduğunun farkında bile olmayanlar pencerelere yaklaşıyordu.

Mark-Alem, sabırsızlığın tüm vücudunu sardığını hissetti. Dayanabildiği kadar dayandı ve bir saat önce saçma gelen hareketin aynısını yaptı: Salonun diğer kısmına yürüyerek büyük pencerelerden birinin yanına gitti.

Bir uçurumun kenarında dursaydı kalbi bu kadar hızlı çarpmazdı. Hatta dışarıda görünen ışık tam o türdeydi. Memurlar, orada burada dirseklerini pervaza yaslamış, aşağıdakileri izliyordu.

"Neler oluyor?" dedi Mark-Alem fısıldayarak.

Biri ona şaşkınca baktı ve fısıldadı:

"Aşağıda, avluda, görmüyor musun?"

Mark-Alem, diğerinin gözlerinin işaret ettiği yere baktı. Bu pencerelerin Rüyalar Sarayı'nın iç avlularına baktığını ilk kez fark ediyordu. Avluda askerler vardı. Yukarıdan bastırılmış gözüken miğferleri ilginç bir şekilde parlıyordu.

"Askerler," dedi Mark-Alem.

Diğeri yanıt vermedi.

"Neden acaba?" diye sordu Mark-Alem, ama diğeri oradan uzaklaşmıştı bile.

Mark-Alem, kurşundan yapılmış gibi görünen askerleri izliyordu. Guguk kuşuyla ilgili bir şeyleri anımsatan

"Q" harfinin kazılı olduğu at arabalarını yeniden hatırladı.* Şimdi sersemleştiği için, bazen at arabaları hatırladığı gibi gecenin sisinde uçan guguk kuşlarını hatırlaması normaldi.

"Neler oluyor?" Derin nefes alan birinin sesini duydu.

"Aşağıda, avluda, görmüyor musun?" diye cevap verdi Mark-Alem.

Diğerinin nefesi, donmuş camları buğusuyla kaplayacak gibiydi. Mark-Alem, ne kadar süre öyle kaldığını anlamadı. Camdan gelen soğuk onu kendine getirdi. Yavaş adımlarla yerine döndü. Komşusu oradaydı.

"Nerelerdesin?" diye sordu komşusu. "Ne zamandır seni bekliyorum."

Mark-Alem, kafasıyla pencereleri işaret etti.

"Saçmalık," dedi diğeri. "Oradan ne anlayabilirsin ki? Beni dinle, inanılmaz haberlerim var: Ana Rüya memurlarının yarısının tutuklandığı söyleniyor."

"Aa?"

"Bekle, dahası var. Tabir Birimi'nde de tutuklanmaların olacağı söyleniyor. Şeften başlayarak..."

Mark-Alem zar zor yutkundu.

"Avluda çok fazla asker var," diye mırıldandı.

"Bekle, onlar başka bir şey için burada. Tabir'in üst yöneticilerinden bazılarının tutuklanacağı söyleniyor."

"Allah'ım, bu da ne demek oluyor?"

"Qyprilliler karşılık verdi. Dürüst olmak gerekirse bu bekleniyordu zaten."

"Karşılık mı?" diye kekeledi Mark-Alem. "Nasıl? Nasıl yani? Kime karşı?"

"Bekle bir, çok sabırsızsın! Şimdi her şeyi anlatacağım. Ama kafanı yaklaştır biraz. Yoksa bizim sonumuz

* Arnavutçada *qyqe* "guguk kuşu" demektir. –e.n.

da onlar gibi olacak. Tabir Sarayı'nın tamamı diken üstünde. Dün akşam, daha doğrusu sabaha karşı çok korkunç bir şey olmuş."

"Guguk kuşu görünümlü arabalar," diye düşündü Mark-Alem. Hatta "Mısır akbabası" denilen bir kuş olduğu aklına geldi.

"Yani, o darbeden sonra görünüşe göre Qyprilli ailesi boş durmadı. Boşuna demiyorlar ya, 'Yüzükler düşer ama parmaklar kalır,' diye. Qyprilliler'in ne kadar uzun parmakları ve elleri olduğunu sen düşün. Yani demem o ki geceleyin hızla harekete geçmişler, en azından şimdi ne senin ne benim ne de herhangi birinin bilebileceği bir şekilde. Görünüşe göre şafak vakti hedeflerini vurmuşlar. Ama dediğim gibi, şu an her şey kapalı kutu. Devletin derinliklerinde, temellerinde yumruklaşmalar, meydan okumalar gerçekleşmiş. Biz sadece dış sarsıntıları hissettik, tıpkı merkezi çok derinde olan bir deprem gibi. Yani, gece iki rakip grup arasında veya denge kuran güçler arasında büyük bir çatışma olmuş. Bundan dolayı başkent, baygınlık geçirmiş gibi uyuşuk bir halde ama kimse net bir şey bilmiyor, gizemin ana kaynağında olan bizler bile."

Mark-Alem bu lanetli rüyanın iki kere ellerinin arasından geçtiğini söylemek istedi, ama birazcık düşündükten sonra bunun aptalca olacağını anladı. O unutulmaz akşam yemeğinde Vezir'in uzun parmakları ve onların üzerinde şimşek gibi çakan yüzükler aklına geldi. Qyprilliler'in ne tarz yüzükler taşıdığını, hatta bazılarının, parmaklarla birlikte yerin altına çoktan gömülmüş yüzükler olduğunu bir Allah bilirdi.

"Daha şafak sökmeden büyükelçilerin Hariciye Nezareti'ne gittiği ya da oradan döndüğü görülmüş," diye

devam ediyordu komşusu aynı ses tonuyla. "Ama burada bitmiyor. Görünüşe göre, imparatorluğun önemli bankaları ve büyük bakır madenleri de bu işe karışmış. Devalüasyon dedikoduları da başladı."

"Bak sen!" dedi Mark-Alem.

"Evet işte böyle, işler çok karışık ve göründüğünden çok farklı. Âdeta dipsiz kuyu. Ve sana bir gün söylediğim gibi, biz birkaç rüya ve bulanık uyku sisi dışında başka bir şey bilmiyoruz..."

Rüyalar Sarayı'na o gün tamamen endişe hâkimdi. Öğleden sonra Tabir Birimi'nin şefi ve Tabir Sarayı'nın üst düzey yöneticilerinden bir kısmı gerçekten tutuklandı. Öğleden sonra başka tutuklamalar da beklendi, ama akşama kadar başka bir şey olmadı.

Mark-Alem her şeyi annesine anlatmak için sabırsızlıkla eve döndü. Her şeyi sırasıyla anlattı, annesinin gözlerinde beklediği sevinci göremediği için biraz şaşırdı.

Kurt ile ilgili müjdeli haber getirmesi için birini Vezir'in evine yolladılar ama herhangi bir haber getirmeden geri döndü.

Uykusu olmasına rağmen Mark-Alem uyuyamıyordu. Bir süre hafifçe uykuya daldığını hissetti ama uzaktan gelen bir sesle hemen uyandı. Yataktan kalktı, pencereye gitti ama olanları anlayamadı. Uzakta hafif bir kızıllık gördüğünde, "Rüyalar Sarayı yanıyor olmasın?" diye düşündü. Ama hemen ardından yangının farklı bir yönde çıktığını anladı. Yine yatağa uzandı ve uzun süre dönüp durdu. Uyandığında şafak tam sökmemişti, dikkatlice tıraş oldu ve Tabir Sarayı'na gitmek için her zamankinden daha erken hazırlandı.

VII

Baharın Yaklaşması

O gece gerçekte neler olduğunu kimse asla öğrenemedi. Sis, sadece ayrıntıları değil olayın aslını örtmeye devam ediyor, günler geçtikçe daha da yoğunlaşıyordu.

Rüyalar Sarayı'nda tutuklamalar bütün hafta devam etti. İlk hedef Ana Rüya memurlarıydı. Hapisten kurtulanlar, Ana Rüya Birimi'nden uzaklaştırıldı. Seçim, Toplama ve bazıları da Kopya birimlerine gönderildiler. Seçim ve Tabir birimlerinden ise, operasyona uğramış birimin boş salonlarını doldurmak için memurlar seçildi. Mark-Alem ilk seçilenler arasındaydı. İki gün sonra, bu değişime daha alışamadan müdüriyete çağırdılar (boşaltılan daireler arasında burası da vardı) ve Ana Rüya birim şefi olarak atandığını bildirdiler.

Mark-Alem çok şaşırmıştı. Kariyerinde böyle bir sıçrayış kimsenin aklına gelmezdi. Qyprilli ailesinin kaybettiği zamanı geri kazanmaya çalıştığı belliydi.

Ama Kurt'tan hiçbir haber yoktu. Vezir de sürekli meşguldü. Mark-Alem onun, devletin temellerini yerinden oynatabilecek biriyken kardeşini hapisten nasıl çıkaramadığını anlayamıyordu. "Belki de acele etmeye gerek duymuyor," diye düşünüyordu Mark-Alem. "Belki böyle olmasının daha iyi olduğunu düşünüyordur."

Mark-Alem'in işi başından aşkın olduğu için düşünmeye çok zamanı kalmıyordu. Birim sil baştan inşa edilmeliydi. İncelenmeyen dosyalar sürekli artıyordu. Diğer taraftan cuma, yani Ana Rüya'nın sultana gönderildiği gün, çok hızlı geliyordu.

Mark-Alem daha da keyifsiz ve soğuk birine dönüşmüştü. Olduğu gibi kalmak için olağanüstü çaba göstermese de benliğinde, konuşmasında, hatta yürüyüşünde bile bir şeyler değişiyordu. Eski hayatında hiç hazzetmediği insan grubuna dönüşüyordu: üst düzey memurlara.

Aslında günler geçtikçe Rüyalar Sarayı'ndaki görevinin önemini daha iyi idrak ediyordu. Her gün kapısında bekleyen, arkası soluk mavi renkli bir at arabası vardı ve sadece arabasının değil, kendi varlığının da saygı, sükûnet ve korku uyandırdığını hissediyordu. Bununla alay edesi geliyordu çünkü devlet birimlerinin gizemi ve yayılan ağır havasından zorluk çekerken, kendisinin esrarengiz bir vaziyet alması tahmin edilebilecek gibi değildi. Ama bazen bunların doğal olduğunu düşünüyordu. Belki de bu hareketlere karşı herkesten çok hassas olduğu için kendini şüphe ve korku sarmıştı ki bunları şimdi çevresine yansıtıyordu.

Başını işlerden kaldırmadığı için havaların ısınmaya başladığını fark etmemişti. Rüyalar Sarayı gece gündüz çalışıyordu. Baş yöneticilerinden biri olarak Mark-Alem her sabah günün gizli raporunu okuyordu. Rapsodistlerin katledilmesinden sonra Arnavutluk'ta uykusuzluk hâkimiyetini korumaya devam ediyordu. Diğer toplumlardaki uykusuzluk seviyeleri bölgelerindeki olaylara göre farklılık gösteriyor, Arnavutluk'taki uykusuzlukla ilgili ise özel bir rapor hazırlanıyordu. Ölümcül rüyayı gönderen manavcı ise gerekli açıklamaları yapması için

birkaç gündür sorgu odasında tutuluyordu. İfade tutanağı dört yüz sayfayı geçmişti bile. Genel olarak huzursuz uykularda ve kâbuslarda ciddi bir artış gözlendiği bir dönem bekleniyordu.

Mark-Alem, okuma sırasında gözlerine inen perdeyi kaldırmaya çalışır gibi gözlerini ovuşturmayı alışkanlık haline getirmişti.

Bir akşam, her zamanki gibi işten döndüğünde, Loke'nin kireç gibi bembeyaz olduğunu gördü. Birkaç haftadır unutulan o tanıdık, eski kaygıdan gelen boşluk hissi, birden karnından göğsüne kadar yeniden belirdi.

"Neler oluyor?" dedi kısık bir sesle. "Kurt mu?"

Loke evet anlamında başını salladı.

"Yani serbest bırakmıyorlar..." diye mırıldandı. "Kaç yıl yatacak?"

Loke'nin kederli gözleri, onları yıkayan yaşlardan eriyecek gibi duruyordu.

"Sana kaç yıl yatacak diye sordum," dedi Mark-Alem ama Loke cevap vermedi. Gözleri az önceki gibi umutsuzca bakıyordu. Omuzlarından tutup sertçe sarstı, sonra yavaş yavaş ne olduğunu anlayarak kendisi de ağlamaya başladı. Kurt idam cezasına çarptırılmıştı. Kellesinin kesilme haberi az önce gelmişti.

İkinci katın köşesindeki odada annesi ağlarken, Mark-Alem de saatlerce odasına kapandı. Ara sıra "Bu nasıl mümkün olabilir?" diyordu kendi kendine. Serbest bırakılmasına günler kala nasıl olur da idam kararı verilmiş, hatta alelacele öldürülmüştü? Mark-Alem elleriyle şakaklarını sıkıyordu. Yani, Qyprilli ailesinin karşılık verip yeniden güçlenmesi, kariyerindeki sıçrama bir yanılsamadan başka bir şey değildi, yeni bir darbenin öncüsü olarak yapılmıştı. Ama artık hiçbir önemi yoktu.

Keşke daha hızlı, daha acımasızca saldırsalardı da bu çile bir an önce bitsindi.

Ertesi sabah, beti benzi atmış şekilde görevden alınacağından ve daha önce çalıştığı Seçim ya da Tabir Birimi'ne geri gönderileceğinden emin bir şekilde Tabir Sarayı'na gitti. Ama ekibindeki memurlar onu her zamanki saygıyla bekliyorlardı, hatta halsizliğini görüp endişe duydular. Belgeleri bırakırlarken, gözlerinde ya da kelimelerinde imalar olup olmadığını anlamaya çalıştı, böyle bir şey bulamayınca biraz olsun rahatladı. Ama bu rahatlama kısa sürdü. Görevden alınma kararı verilmiş olsa bile, onun ekibindekilerin bunu bu kadar hızlı öğrenemeyecekleri düşüncesi yeniden kaygı uyandırdı. Genel müdürün yanına gitmek için bir bahane buldu ama müdürün o gün hasta olduğu için işe gelmediğini söylediklerinde bunu kendisine oynanan oyunun bir parçası olarak gördü.

Bu kaygı günlerce devam etti, ta ki bir sabah genel müdür onu odasına çağırana kadar (her şeyin en beklemediği zamanda olduğunu fark etti). "Sonunda," dedi içinden, yerinden kalkarken. İlginç bir şekilde sarsılmamıştı. Daha çok, yürürken ayak seslerinin çıkardığı sağır sese hapsolmuştu. Müdürün yüzünde ciddiyet içeren bir mutluluk vardı. "Tabii ki," diye düşündü Mark-Alem, "ne de olsa Qyprilli ailesinden biri görevinden alınıyor." Ailelerinde, yükselme de görevden alınma da gururlu bir ciddiyetle karşılanırdı. Müdürün sözlerini dinlemiyordu bile. Sonuçta dinlemesine ne gerek vardı? Bir an önce bu odadan çıkıp atayacakları birime gitmek, Seçim ya da Kopyalama Birimi fark etmeksizin, isimsiz yüzlerce çalışan arasında kaybolmak istiyordu. Bir ara müdürün sözünü kesmek istedi: "Neden kısa kesmiyorsunuz, gereksiz yere uzatıyorsunuz?" Böyle uzun bir önsöze

gerek yoktu. Ama belli ki kedinin fareyle oynadığı gibi onunla oynamak müdürün hoşuna gidiyordu. Kim bilir, belki de bir Qyprilli vârisinden kurtulduğu için mutluydu. Belki de bunun uğruna kendi görevini ateşe atmaya hazırdı. Hatta sanki tam olarak bununla ilgili bir şeyler de söyledi. Mark-Alem alnını buruşturdu. Bu kadar açık söylemesi mümkün müydü, Mark-Alem... müdürün hastalığını, onun yerine geçmek için... fırsata çevirmek istiyormuş... onun yerine geçmeyi hayal ediyormuş? Sinizmi ona karşı kullanmaya devam ederken, Mark-Alem kulaklarına inanamadı: Müdür "Hayırlı olsun!" diyordu. "Neden dalga geçmesin ki..." dedi içinden ve ardından "Aklımı kaçırıyorum galiba," diye düşündü.

"Mark-Alem, iyi misiniz?" diye sordu müdür yumuşak bir sesle.

"Sizi dinliyorum efendim," dedi Mark-Alem soğuk bir şekilde.

Şimdi şaşkınlıktan ağzı açık kalma sırası müdürdeydi. Mahcup bir şekilde gülümsedi.

"Böyle bir habere bu şekilde tepki vereceğinizi düşünmüyordum doğrusu..."

"Nasıl yani?" dedi Mark-Alem az önceki soğuk sesle.

Müdür kollarını açtı.

"Tabii herkesin bu tür haberleri istediği şekilde karşılama hakkı var, hele ki sizin gibi, sadrazamların olduğu bir aileden gelen biri olarak..."

"Konuyu toparlamanızı rica ediyorum," dedi Mark-Alem, alnını soğuk terler basmıştı.

Müdür gözlerini iyice açmıştı.

"Aslında açıkça belirttim," dedi kısık sesle. "Ve dürüst olmak gerekirse, bunu söylemek için kendi odama birini çağırdığıma ben de hayret ediyorum...

Mark-Alem'in kulakları çınlıyordu. Duyduklarına inanamıyordu. Zorlansa da parça parça duyduklarını idrak etmeye başlamıştı. "Atama", "sağlık sorunları", "müdürün değişmesi", "müdürlük görevi" kelimeleri gerçekten söylenmişti ama düşündüğünden farklı bir anlamda. Tabir Sarayı'nın genel müdürü yaklaşık on beş dakikadır ona, Ana Rüya Birimi'nin müdürlük görevinden alınmadan aynı zamanda yukarıdan gelen bir talimatla Rüyalar Sarayı'nın başyardımcısı olarak atandığını açıklıyordu. Yani, Mark-Alem'in de bildiği üzere sağlık sorunları yaşayan genel müdür birçok kez işe gelemeyeceği için, kendisinin bizzat yardımcısı olacaktı.

Genel müdür söylediklerini en baştan yavaşça tekrar ederken, bu habere neden bu kadar karmaşık bir tepki verdiğini anlamak ister gibi, Mark-Alem'e az önceki şaşkın bakışlarına şüphe de eklenmişti.

Mark-Alem gözlerini ovuşturdu ve ellerini indirmeden kısık sesle, "Lütfen kusura bakmayın, bugün kendimi gerçekten iyi hissetmiyorum. Affedersiniz!" dedi.

"Hayır, hayır, önemli değil Mark-Alem," dedi müdür. "Açıkçası, geldiğinizde biraz yorgun olduğunuzu fark ettim. Kendinize biraz dikkat etmelisiniz, özellikle şimdi bu göreve atanmışken. Bakın, ben hiç dikkat etmedim ve şimdi bunun bedelini ödüyorum. Tekrardan hayırlı olsun! Tüm kalbimle tebrik ederim! İyi şanslar!"

Sonraki günlerde müdürle olan konuşmasını hatırladığında utancından vücuduna ağrılar giriyordu. İşleri daha da yoğunlaştı. Genel müdür hastalığından dolayı gerçekten de sık sık işe gelmiyordu ve Mark-Alem günlerce onun yerine geçmek zorunda kalıyordu. Bu kadar işe gömüldüğü için hayat şevkini iyice kaybetti. Aslında onun yönetiminde olan bu korkunç makine gece

gündüz çalışıyordu. Mark-Alem Tabir Sarayı'nın boyutunu ancak şimdi anlıyordu. Devletin üst düzey yöneticileri odasına çekinerek giriyordu. Mark-Alem'in işlerden dolayı sıklıkla görüştüğü içişleri bakanı yardımcısı, sözünü kesmemek için özellikle dikkat ediyordu. Onun ve diğer yöneticilerin nezaketle gülen gözlerinin arkasında her zaman bir donukluk vardı. Oradan her seferinde aynı soru geliyordu: "Bizimle ilgili bir rüya var mı?" Günlük hayatta güçlü, saygın ve üst rütbeli olabilirlerdi, ama bu yeterli değildi. Hayatlarındaki rollerin yanı sıra başkalarının rüyalarında nasıllardı, hangi gizemli at arabalarına bindikleri ve ne tarz amblem ya da işaretlerle süslü oldukları da bir o kadar önemliydi.

Her sabah, bir önceki günün raporunu getirdiklerinde Mark-Alem milyonlarca insanın bir önceki gecesini elinde tuttuğunu hissediyordu. İnsanların en karanlık anlarına hâkim olduğu için de elinde büyük bir güç var demek oluyordu bu. Mark-Alem her geçen gün bunun bilincine daha çok varıyordu.

Bir gün ansızın masasından kalktı ve yavaş adımlarla Arşiv'e indi. Daha önceden bildiği, aynı ağır kömür kokusu baskındı. Memurlar ona her an hizmet etmeye hazır, önünde gölge gibi duruyorlardı. Son ayların Ana Rüya dosyasını istedi ve getirdiklerinde memurlara kendisini yalnız bırakmalarını söyledikten sonra yavaş yavaş sayfaları karıştırmaya başladı. Sayfaları çevirdikçe parmakları, içlerindeki gerilimi ele veriyordu. Kalp atışları ise çok yavaşlamıştı. Sayfaların başlarında, sağ tarafta tarihler ve teslim zamanları yazıyordu. Aralığın son cuması. Ocağın birinci cuması. Ocağın ikinci cuması. Ve sonunda aradığı o rüya, dayısını mezara götüren, kendisini ise Tabir'in başına taşıyan o ölümcül Ana Rüya.

Okurken çok zorlandı, sanki gözleri yalnızca ışığı kesen beyaz bezlerle sarılıydı. Bu, başkentteki manavın rüyasının ta kendisiydi, eline iki kere aldığı ve tabirini kabaca bildiği rüya. Köprü (Qypri), müzik aleti (Arnavut destanı), ve sesinden tetiklenen kızgın boğa devlete saldıracaktı. "Allah'ım," dedi içinden. Bütün bunları biliyordu ama böyle yazılı görünce ürperdi. Dosyayı kapatıp aynı yavaş adımlarla uzaklaştı.

Tabir'in başına geçtiğinden beri birçok korkunç sır öğrenmişti ama Qyprilli ailesinin saldırıya uğradığı ve onların da karşı saldırıya geçtikleri o gecenin gizemini hâlâ öğrenememişti.

Sorgu odalarında manavın sorgusu devam ediyordu. İfade tutanağı sekiz yüz sayfayı geçmişti ve son bulması zaman alacaktı. Bir gün dosyayı getirmelerini istedi ve saatlerce onunla uğraştı. İlk defa böyle bir ifade tutanağı görüyordu. Manavın gündelik hayatındaki her detay istisnasız yazılmıştı: sebze ve yeşillik türleri, lahanalar, karnabaharlar, biberler, marullar, dağıtım saati, malı indirme saati, ürünlerin tazeliği, çürümekten dolayı meydana gelen zararlar, çürüme zamanı, bunlar yüzünden köylülerle tartışmalar, konuşmaları, ailevi dertleri, ekonomik sıkıntılar, gizli hastalıklar, nefretler, krizler, ittifaklar, yarım yamalak anlaşılan dedikodular; geç saatlerde ortaya çıkan sarhoşlar, çöpçüler, evsizler, gelen geçenden nasıl olduysa akılda kalan sözler ve yine sebzelerin bolluğu, ıspanaklar, mevsimin başında ve sonundaki tat farkı, tazeliğini korumak için nemli tutulması, köylülerin saçmalıkları, fiyat pazarlığı, marulların ağırlığını artıran çiyler, ev hanımlarının kaprisleri, konuşmaları, dedikoduları ve bütün bunların bitmek bilmeyen tekrarları.

Mark-Alem kalın dosyayı kapattığında kendini, içinde bir yılanın olacağına ihtimal vermediği, uçsuz bucaksız, yeşil ve çiyle kaplı bir çayırda hissetti. Ama yorgunluğun ve rahatlamanın yanı sıra, ilginç bir şekilde rüyasıyla nelere sebep olduğundan hiçbir fikri olmayan manava acıdı. Yüzlerce sayfalık ifade tutanağını incelemeden önce adamın bu rüyayı gerçekten görüp görmediğini anlaması gerekirdi. Ama sonuçta bunun artık bir önemi kalmamıştı. Olan olmuştu ve geri dönüşü yoktu.

İlerleyen günlerde manav Mark-Alem'in hiç aklına gelmedi. Yeni mevsim geliyordu ve bu Rüyalar Sarayı için kargaşa demekti, küçük işlere zamanı yoktu. Gelen dosyalar çözüm bekleyen sorunlarla doluydu. Arnavutluk'taki uykusuzluk daha önce görülmemiş bir şekilde devam ediyordu. Tabii ki durumu yatıştırmak Rüyalar Sarayı'nın görevi değildi ancak gerginlik devam ederken gitgide seyrekleşen dosyaların daha dikkatli incelenmesi bekleniyordu. Bu kadarla bitmiyordu tabii. Birkaç gün önce İmparatorluk Bankası'nın müdürü, Mark-Alem'le yaptığı uzun bir toplantıda paranın değer kaybetme riskinden bahsetmiş ve bunun sonucu olarak ekonomik bir krizin ihtimalini anlatmıştı. Bu da Rüyalar Sarayı'nın bundan sonra ekonomiyle ilgili rüyaları daha çok dikkate alacağı anlamına geliyordu; Mark-Alem, Seçim ve Tabir birimlerindeki kısa deneyimlerine dayanarak bunun yüzlerce dosya demek olduğunu biliyordu. Öte yandan, devletin diğer önemli birimleri dolaylı yollardan, Yahudi ve Ermeni entelektüel çevrelerin yeniden canlanması (Allah'ım, yeni bir katliam mı istiyorlardı?), bazı büyük sancaklar ile başkent arasındaki gergin ilişkiler ve sürekli gündemde olan, şeyhülislamın endişe duyduğu genç neslin dinden soğuması konularında uyarıda bulunuyordu.

Tüm bunlarla boğuşan Mark-Alem baharın yaklaştığını fark etmiyordu. Havalar biraz ısınmış, leylekler geri dönmüş, ama o hiçbir şey fark etmemişti.

Bir öğleden sonra, daha öncekiyle neredeyse aynı yerde ve saatte, sorgu odasından sessizce çıkarılan bir tabut gördü. "Manav," diye düşündü kafasını çevirmeden ve onlara soru sormadan. Arabada sarsılırken o görüntü tekrardan aklına geldi ama hemen dikkatini başka bir şeye verdi. Camlardan, batan güneşin soluk, kızıl ışığında, ağaçların hâlâ çıplak olduğu parklarda çimlerin yeşermesini izledi.

Evde, onun nişanlanma mevzusu konuşuluyordu. Kurt'un hapse atılmasından beri başkente ayak basmamış olan idareci büyük dayısı, eşi ve birkaç yakın kuzeni gelmişti. Annesinin gözleri bahar ona da uğramış gibi nemliydi. Mark-Alem konuşmaya dikkatini vermeden sessizce dinliyordu. Bir keşif yapıyormuş gibi, şaşırmış bir şekilde yirmi sekiz yaşında olduğunu düşünüyordu. Zamanın farklı kanunlara bağlı olarak aktığı Rüyalar Sarayı'na girdiğinden beri yaşını neredeyse unutmuştu.

Onun sessizliğinden cesaretlenip uygun gördükleri kızı hevesle anlatmaya başladılar. On dokuz yaşında, sarışın, tam da sevdiği gibi... Ellerinde kristal bir tabak varmış gibi konuşmayı çok dikkatli yürütüyorlardı. Mark-Alem ne evet ne de hayır dedi. İlerideki günlerde, katettikleri mesafeyi kaybetmemek için bu konuyu çok açmadılar.

Büyük dayısı için verilen iki akşam yemeği dışında hafta sakin geçmişti. Aile mezarlarını süsleyen görevli, Kurt'un mezarına eklenecek yazı türlerini ve bronz süslerin örneklerini getirdi.

Mark-Alem bir öğleden sonra ailesinin *Chronique* kütüphanesine gitti. En son oraya gidip sayfaları karış-

tırdığında, şu an yöneticisi olduğu, sarayın basit bir çalışanı olarak işe başladığı soğuk bir sabahtı. Parmaklarını sayfalar üzerinde gezdirirken ne bulmak istediğini kendi de bilmiyordu. Sonra, bir şey aramadığını, sadece sonlardaki boş sayfalara varmak için acele ettiğini anladı... Yüzyıllık vakayinameye bir şeyler yazma fikri ilk kez aklına gelmişti. Uzun süre hareket etmeden onun önünde durdu. Önemli hadiseler olmuştu: Rusya ile olan savaş sona ermişti. Yunanistan imparatorluktan ayrılmış, Balkanlar'ın diğer kısmı ise karmakarışıktı. Arnavutluk ise... Uzak ve soğuk bir takımyıldız gibi ondan uzaklaşırken, kendine orada ne olup bittiğini anlayıp anlamadığını soruyordu. Eğer anlıyorsa, onun hakkında konuşmaya hakkı var mıydı... Elinde gitgide ağırlaşan kalemle bir süre kararsız bekledi ve sonunda kâğıda dokunup "Arnavutluk" yerine "orası" yazdı. Memleketi yerine yazdığı bu zamire baktı ve onun altında ezildiğini hissetti, bilinci bu hisse hiçbir dilde karşılığı olmayan "Qyprilli kederi" ismini verdi.

"Orada şimdi kar yağıyor olmalı..." Başka hiçbir şey eklemedi, sanki kâğıda yapışacakmış gibi kalemini ani bir hareketle kaldırdı. Anlık afallama geçtikten sonra, kısaca vakayinamenin tarzına benzer cümlelerle, Kurt Qyprilli'nin idamını ve kendisinin Rüyalar Sarayı'nın başına atanmasını yazdı. Sonra kalem parmakları arasında yine hareketsiz kaldı ve yüzyıllar önce, bir kış günü, köprünün yapımında çalışan ve köprüyle birlikte kendi soyadını da inşa eden atası Gjon'u düşündü. Bu soyadı, Qyprilli ailesinin kaderini gizli bir haberci gibi nesilden nesile taşıyordu. Köprünün ayakta kalması için bir kurban gerekmişti. O kadar zaman geçmesine rağmen o kan lekeleri onlara kadar ulaşmıştı. Köprü yıkılmasın

diye... Soyadı "Uraj"* olacakken Qyprilli olan aile yaşasın diye...

Belki de bu sebepten dolayı, tıpkı antik Yunanlar gibi, cenaze töreninde ölüyü toprağa vermeden önce olası bir gazabından korunmak için ölünün saçlarını kesmeleri gibi, aile de köprüyle beraber anılmamak için soyadlarını Qyprilli olarak değiştirmişlerdi.

Mark-Alem bunu biliyordu, ölümcül akşam yemeğinde olduğu gibi, bu koruyucu maskeyi, bu Doğulu kabuğu atıp, risk alıp ölümle damgalanmış Hristiyan atalarının isimlerini, Peter, Zef veya Gjorg'u almak için yakıcı bir arzu hissetti yine.

Ve o zaman olduğu gibi, içinden tekrarladı: Mark-Ura, Gjorg-Ura... Kalem hâlâ elindeyken eski *Chronique*'te nasıl imza atacağına bir türlü karar veremedi.

Mark-Alem bir sonraki hafta eve geç döndü. Sultan, imparatorluktaki rüya ve uykularla ilgili uzun bir rapor istemişti. Tabir Sarayı'nın tüm birimlerinde fazladan mesai yapılıyordu. Genel müdür yine hastaydı ve raporun son halini tamamlamak Mark-Alem'e kalmıştı.

Çalışma masasında kafasının ağırlaştığını hissediyordu bazen. Ve bazen de önündeki yazılarla dolu sayfalara o yazmamış gibi şaşkınlıkla bakıyordu. En büyük imparatorluklardan birinin uğursuz rüyaları önünde duruyordu. Kırk küsur millet, bütün dinlerin ve neredeyse tüm ırkların temsilcileri. Rapor tüm dünya için yazılmak istenseydi çok bir şey eklemesine gerek kalmazdı. Yani bu neredeyse tüm gezegenin uykusuydu; korkunç ve sonsuz karanlıktaki bu uçurumdan Mark-Alem doğruları çıkarmaya çalışıyordu. Bizzat antik Yunanların uyku tanrısı Hypnos bile rüyalar hakkında onun kadar bilgi sahibi değildi.

* *Uraj* ("Uray" diye okunur), "Köprülü" demektir. –ç.n.

Mart ayının son günlerinden birinde, bir öğle sonrası, raporu tamamladı. Kopyalanması için ilgili birime teslim etti ve hafiflemiş bir şekilde eve gitmek için at arabasına bindi. Arabada, sokaktaki meraklı bakışlara maruz kalmamak için koltuğun en köşesinde, gölgede oturmaya alışmıştı. O gün de öyle oturmuştu ama bir süre sonra arabanın camına doğru çekildiğini hissetti. Dışarıdaki bir şey karşı koyamadığı bir şekilde onun dikkatini çekiyordu. Alışkanlığını bozdu, kafasını uzattı ve nefesinden gelen buğunun ardında Merkez Park'tan geçtiğini gördü. Özlemle "Badem ağaçları çiçek açmış," diye düşündü. Her zaman yaptığı gibi, dışarıda bir şey ilgisini çektikten sonra koltuğun dibine geri çekilmek istedi ama hareket edemediğini hissetti. Havanın, ısınan bulutların, leyleklerin ve aşkların orada, iki adım ötede olduğunu biliyordu ama Rüyalar Sarayı'nın büyüsünden kendisini çekip alacaklarından korkup onları görmezden gelmişti. Orada saklanarak asıl amacının korunmak olduğunu ve hayatın cazibesine karşı koyamadığında, o sığınağı terk ettiğinde, yani ona ihanet ettiğinde büyünün sona ereceğini ve rüzgârın Qyprilli ailesi için ters yönde eseceğini, Kurt gibi onu da sessizce dönüşü olmayan yere götüreceklerini hissediyordu.

Tüm bunları düşünürken kafasını pencereden ayırmadı. "Görevliye mezar taşım için çiçek açmış bir badem dalı yontmasını söyleyebilirim şimdiden," diye düşündü. Avucuyla camın buğusunu silse de görüntü netleşmedi, kırık ve parıltılıydı. O zaman anladı ki gözlerinde yaşlar birikmişti.

Tiran 1976-1981

Dışarısı soğuktu. Büyük kümeler halinde çıkan memurlar farklı yönlere dağılıyorlardı. Her akşam olduğu gibi karşı kaldırımdan bir grup meraklı, onların çıkışını izliyordu. Şeyhülislam ve sadrazamın dairesi dâhil olmak üzere tüm devlet birimlerinin içinde Rüyalar Sarayı, halk arasında en büyük ilgi odağıydı; yüzlercesine memurların çıkış saatini bekletecek kadar. İnsanlar, soğuktan yakalarını kaldırmış, sessizce devletin derin işleriyle ilgilenen gizemli memurları dikkatlice inceliyorlardı. Memurların yüzlerinde rüyalardan kalma parçalar bulmaya çalışır gibi gözlerini onlardan ayırmıyorlar, sarayın büyük kapıları gıcırdayarak kapanana dek orayı terk etmiyorlardı.

Osmanlı İmparatorluğu'nun gerileme döneminde, devletin geleceğini tahmin etmek ve olası saldırıları, komploları, sabotajları engellemek için "Tabir Sarayı" isimli bir rüya bakanlığı kurulur. Ülkenin en ücra köşelerinde yaşayan insanların bile gördükleri rüyalar burada toplanır, elenir, tasnif edilir ve yorumlanır. Gedikli Qyprilli (Köprülü) ailesinin genç üyesi Mark-Alem de burada işe başlar ve onunla birlikte bu devlet kurumunun sırlarla dolu labirentli koridorlarına giriş yaparız.

Kadare, alegorik romanı *Rüyalar Sarayı*'nda, çözülme ve dağılma aşamasındaki bir imparatorluğun kötü gidişatı durdurmak için son çare olarak metafiziğe, gerçek-ötesine ve kolektif bilinçdışına başvurmasının arkasındaki dinamikleri, Doğu ile Batı arasında sıkışmış ruh hallerini melankolik bir atmosferde resmederken, bir yandan da ülkesindeki sosyalist rejimin içeriden çözülüşüne ışık tutuyor.

Arnavutluk'un en büyük yazarı olarak kabul gören İsmail Kadare'nin başyapıtı *Rüyalar Sarayı*, Finesa Xhibo'nun Arnavutça aslından çevirisiyle...